

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ 31 ΜΑΪΟΥ 1985 | ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ | ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 116

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 331

Νόμος 4125/1960

«Κύρωση του κώδικα φορολογικής δικονομίας, τροποποίηση και συμπλήρωση του οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων και καθορισμός των τελών της διαδικασίας».

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη :

Τις διατάξεις του άρθρου 36 παρ. 2 εδ. γ' και 3 του ν. 1406/1983 (ΦΕΚ 182 Α'), με πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης, αποφασίζουμε :

Άρθρο μόνο.

Το κείμενο του νόμου 4125/1960 «κύρωση του κώδικα φορολογικής δικονομίας, τροποποίηση και συμπλήρωση του οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων και καθορισμός των τελών της διαδικασίας», όπως ήδη ισχύει και μεταγλωττίστηκε στη δημοτική από την Επιτροπή του άρθρου 36 παρ. 1 του ν. 1406/1983, έχει ως εξής :

Νόμος 4125/1960

«Κύρωση του κώδικα φορολογικής δικονομίας, τροποποίηση και συμπλήρωση του οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων και καθορισμός των τελών της διαδικασίας».

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

Πρώτο άρθρο.

Κυρώνεται ο κώδικας φορολογικής δικονομίας, ο οποίος καταρτίστηκε από την ειδική Επιτροπή που είχε συσταθεί με το ν.δ. 3603/1956 για τη σύνταξη κώδικα οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων και φορολογικής δικονομίας. Ο κώδικας αυτός έχει ως εξής :

ΚΩΔΙΚΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Α' ΤΜΗΜΑ

ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ

Άρθρο 1.

Φορολογικές διαφορές.

1. Στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων υπάγονται : α) οι διαφορές που αναφέρονται στο άρθρο 1 του κώδικα οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων, β) οι διαφορές που αναφύονται κατά την επιβολή, με διοικητικές πράξεις, κάθε είδους κυρώσεων για παράβαση των διατάξεων της φορολογικής γενικά νομοθεσίας (στην οποία περιλαμβάνεται και η νομοθεσία για τα τελωνεία, τα μονοπώλια, τον καπνό, το οινόπνευμα και κάθε άλλη συναφής), ακόμη και αν οι κυρώσεις αυτές επιβάλλονται αυτοτελώς ή άσχετα με υποχρέωση καταβολής φόρου, δασμού, τέλους ή άλλου δικαιώματος του δημοσίου.

Άρθρο 2.

Εξέταση παρεμπιπτόντων ζητημάτων.

Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 120 για το δεδικασμένο, τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια έχουν την εξουσία να εξετάζουν ζητήματα αρμοδιότητας των λοιπών δικαστηρίων, που ανακύπτουν παρεμπιπτόντως, η απόφασή τους όμως γι' αυτά ισχύει μόνο για τη φορολογική διαφορά που έκριναν.

Άρθρο 3.

Ανάθεση διαδικαστικών πράξεων σε άλλες αρχές.

Το τακτικό διοικητικό δικαστήριο μπορεί να αναθέτει στους κατά τόπο αρμόδιους ειρηνοδίκες και, όταν πρόκειται για πρόσωπα ή πράγματα που βρίσκονται στην αλλοδαπή, στις οικείες ελληνικές προξενικές αρχές, την ενέργεια επιμέρους διαδικαστικών πράξεων, οι οποίες δεν μπορούν να διεξαχθούν στην έδρα του ή στην έδρα άλλου τακτικού διοικητικού δικαστηρίου.

Άρθρο 4.

Διαφορές από φορολογίες υπέρ τρίτων.

Όταν επεκταθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 1 του κώδικα οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων, η δικαιοδοσία των δικαστηρίων τούτων, όσα ορίζονται στο νόμο αυτόν για το δημόσιο και τα όργανά του θα εφαρμόζονται και για το δήμο ή την κοινότητα ή το νομικό πρόσωπο δημόσιου δικαίου υπέρ του οποίου επιβάλλεται ο φόρος, καθώς και για τα όργανά τους.

Β' ΤΜΗΜΑ

ΚΑΘ' ΥΛΗΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΠΟ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΤΑΚΤΙΚΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Άρθρο 5.

Δύο βαθμοί δικαιοδοσίας.

1. Υπάρχουν δύο βαθμοί δικαιοδοσίας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, την τήρηση των οποίων εξετάζει το δικαστήριο και αυτεπαγγέλτως.

2. Φορολογική υπόθεση δεν μπορεί να εισαχθεί απευθείας σε τακτικό διοικητικό δικαστήριο που κρίνει κατ' έφεση, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά.

Άρθρο 6.

Καθ' ύλην αρμοδιότητα.

1. Στην αρμοδιότητα των διοικητικών πρωτοδικείων υπάγονται οι προσφυγές για τις διαφορές που αναφέρονται στο άρθρο 1, οι οποίες εκδικάζονται από δικαστήριο με μονομελή ή τριμελή σύνθεση, σύμφωνα με τις διακρίσεις του νομοθετικού δ/τος 3845/1958 «περί κώδικος οργανισμού των φορολογικών δικαστηρίων».

2. Το διοικητικό πρωτοδικείο με τριμελή σύνθεση είναι αρμόδιο και για την εκδίκαση εφέσεων κατά αποφάσεων που εκδόθηκαν από δικαστήριο με μονομελή σύνθεση. Από την τριμελή σύνθεση αποκλείεται ο δικαστής που δίκασε στον πρώτο βαθμό.

Άρθρο 7.

Στην αρμοδιότητα των διοικητικών εφετείων υπάγονται οι εφέσεις κατά αποφάσεων των τριμελών διοικητικών πρωτοδικείων, οι οποίες εκδικάζονται με τριμελή ή πενταμελή σύνθεση του δικαστηρίου, σύμφωνα με τις διακρίσεις του νομ. δ/τος 3845/1958.

Άρθρο 8.

Κατά τόπο αρμοδιότητα.

1. Κατά τόπο αρμόδιο είναι στον πρώτο βαθμό το διοικητικό πρωτοδικείο στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει η αρχή που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη, ενώ στο δεύτερο βαθμό το διοικητικό εφετείο στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει το πρωτοδικείο που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση.

2. Η αρμοδιότητα που καθορίζεται στην προηγούμενη παράγραφο μπορεί να μεταβληθεί, ως προς ορισμένες κατηγορίες διαφορών, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του κώδικα οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων.

Άρθρο 9.

Αρμοδιότητα για την ανακοπή και την αναθεώρηση.

Το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση είναι αρμόδιο να δικάσει και την ανακοπή ή την αίτηση αναθεώρησης που στρέφεται κατά της απόφασης αυτής.

Άρθρο 10.

Περίπτωση μεταβολής αρμοδιότητας του δικαστηρίου.

Το δικαστήριο που είναι αρμόδιο καθ' ύλην και κατά τόπο κατά την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο, εξακολουθεί να είναι αρμόδιο ώσπου να περατωθεί η δίκη, ακόμη και αν κατά τη διάρκειά της μεταβληθεί η αρμοδιότητά του.

Άρθρο 11.

Αυτεπάγγελτη εξέταση της αρμοδιότητας.

1. Η καθ' ύλην και κατά τόπο αρμοδιότητα εξετάζεται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο.

2. Αν το δικαστήριο αποφανθεί ότι είναι καθ' ύλην ή κατά τόπο αναρμόδιο, παραπέμπει την υπόθεση στο αρμόδιο δικαστήριο με απόφασή του, η οποία, αν πρόκειται για πρωτοβάθμιο δικαστήριο, υπόκειται πάντοτε σε έφεση.

Άρθρο 12.

Η πολυμελέστερη σύνθεση δεν είναι λόγος αναρμοδιότητας.

1. Η απόφαση του τριμελούς διοικητικού πρωτοδικείου δεν προσβάλλεται με κανένα ένδικο μέσο για το λόγο και μόνο ότι η υπόθεση ανήκει στην αρμοδιότητα του μονομελούς.

2. Η απόφαση του πενταμελούς διοικητικού εφετείου δεν υπόκειται σε αναίρεση για το λόγο και μόνο ότι η υπόθεση ανήκει στην αρμοδιότητα του τριμελούς.

Γ' ΤΜΗΜΑ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ - ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ

Άρθρο 13.

Την αρμοδιότητα, σε περίπτωση αμφισβήτησης, την κανονίζει το Συμβούλιο της Επικρατείας.

1. Αν, για την ίδια υπόθεση, η αρμοδιότητα διάφορων δικαστηρίων που δεν υπάγονται το ένα στο άλλο αμφισβητείται, την αρμοδιότητα την κανονίζει το Συμβούλιο της Επικρατείας, ύστερα από αίτηση κάποιου από τους διαδίκους.

2. Η αίτηση αυτή γίνεται εγγράφως και κατατίθεται στη γραμματεία του Συμβουλίου της Επικρατείας, μαζί με βεβαίωση ότι η ίδια υπόθεση είναι εκκρεμής σε διάφορα δικαστήρια.

3. Ο Πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας μπορεί και αυτεπαγγέλτως, με απόφασή του που κοινοποιείται με τη φροντίδα της γραμματείας του Συμβουλίου της Επικρατείας στα δικαστήρια στα οποία εκκρεμεί η ίδια υπόθεση, να διατάξει να ανασταλεί η ενώπιόν τους περαιτέρω διαδικασία.

4. Η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας για τον κανονισμό της αρμοδιότητας είναι υποχρεωτική για όλα τα δικαστήρια.

5. Για τον κανονισμό της αρμοδιότητας αποφαίνεται το Β' Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Άρθρο 14.

Παραπομπή από δικαστήριο σε δικαστήριο.

1. Αν η εκδίκαση της υπόθεσης από το αρμόδιο δικαστήριο δεν είναι δυνατή, λόγω εξαίρεσης ή άλλου κωλύματος όλων των δικαστών ή τόσων ώστε οι λοιποί να μην αρκούν για τη νόμιμη συγκρότησή του, η υπόθεση παραπέμπεται, ύστερα από αίτηση του προέδρου, σε ισόβαθμο και ομοειδές δικαστήριο.

2. Αρμόδιο για την παραπομπή από διοικητικό πρωτοδικείο σε άλλο είναι το διοικητικό εφετείο στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται το δικαστήριο που δεν μπορεί να δικάσει την υπόθεση, ενώ για την παραπομπή από διοικητικό εφετείο σε άλλο το Β' Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας.

3. Όταν, λόγω έλλειψης, απουσίας ή κωλύματος δικαστών, τακτικών και αναπληρωματικών, δεν μπορεί να λειτουργήσει πρόσκαιρα το δικαστήριο, εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου 7 και της παραγράφου 4 του άρθρου 9 του κώδικα οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ, ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΧΗ ΔΙΚΑΣΤΩΝ

Άρθρο 15.

Λόγοι αποκλεισμού.

Με την επιφύλαξη και των διατάξεων του κώδικα οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων, οι δικαστές τακτικών διοικητικών δικαστηρίων αποκλείονται από την άσκηση του έργου τους: α) σε δίκες στις οποίες είναι διάδικοι ή βρίσκονται σε σχέση συνυποχρέου ή υποχρέου σε αποζημίωση προς οποιονδήποτε βαρύνεται από την προσβαλλόμενη πράξη ή είναι υπόχρεος από την ίδια ιστορική και νομική αιτία, β) σε δίκες στις οποίες είναι διάδικοι σύζυγοί τους ή κατ' ευθεία γραμμή συγγενείς τους εξ αίματος ή από κηδεστία ή πρόσωπα που συνδέονται μαζί τους με υιοθεσία ή εκ πλαγίου συγγενείς τους, εξ αίματος μεν ως τον τέταρτο βαθμό, από κηδεστία δε ως το δεύτερο βαθμό, ακόμη και αν ο γάμος, από τον οποίο η κηδεστία, δεν υπάρχει πια, γ) αν είχαν παρασταθεί ως πληρεξούσιοι ή είχαν χρησιμοποιηθεί ως σύμβουλοι κάποιου από τους διαδίκους ή είχαν παρασταθεί ή έχουν δικαίωμα

να παρασταθούν ως νόμιμοι αντιπρόσωποί του, δ) αν είχαν εξεταστεί ως μάρτυρες ή είχαν ενεργήσει πραγματογνωμοσύνη και ε) αν είχαν εκδώσει την πράξη που προσβάλλεται ή, αν έχει ασκηθεί κατ' αυτής προσφυγή, την απόφαση, ή είχαν συμπράξει στην έκδοση της πράξης ή της απόφασης.

Άρθρο 16.

Λόγοι εξαίρεσης.

1. Οι διάδικοι μπορούν να ζητήσουν την εξαίρεση του δικαστή, αν υπάρχει λόγος αποκλεισμού.

2. Επίσης μπορούν να ζητήσουν την εξαίρεση, αν ο δικαστής είχε διεγείρει ή διεγείρει ήδη εναντίον του υπόνοια προσωποληψίας με βάση γεγονότα τα οποία είναι ικανά να δικαιολογήσουν τη δυσπιστία για το ανεπηρέαστό του.

3. Ο διάδικος δεν έχει το δικαίωμα να προτείνει το λόγο εξαίρεσης για υπόνοια προσωποληψίας, αν το λόγο το γνωστό σ' αυτόν δεν τον είχε προτείνει σε προηγούμενη διαδικαστική πράξη της δίκης, στην οποία είχε λάβει μέρος ο δικαστής.

Άρθρο 17.

Υποβολή αίτησης για εξαίρεση.

1. Η αίτηση εξαίρεσης υποβάλλεται πριν από την έναρξη της συζήτησης. Αν όμως ζητείται η εξαίρεση ολόκληρου του δικαστηρίου, τότε υποβάλλεται οκτώ τουλάχιστον ημέρες πριν από εκείνη που ορίστηκε για τη συζήτηση.

2. Συγχωρείται μεταγενέστερη υποβολή της αίτησης, μόνο αν ο λόγος εξαίρεσης επακολούθησε ή αποδεδειγμένα έγινε αργότερα γνωστός στο διάδικο.

3. Ο αιτών εγχειρίζει την αίτηση εξαίρεσης στον πρόεδρο του δικαστηρίου στο οποίο ανήκει ο δικαστής, και αυτή ανακοινώνεται στον τελευταίο αμέσως. Στο ακροατήριο η αίτηση εξαίρεσης μπορεί να γίνει και προφορικά.

4. Η αίτηση πρέπει να περιέχει σαφώς τους λόγους της εξαίρεσης και τα περιστατικά στα οποία στηρίζεται, και να υπογράφεται από τον ίδιο το διάδικο ή από αυτόν που έχει ειδική έγγραφη πληρεξουσιότητα, στην οποία πρέπει να περιέχονται και οι λόγοι που προτείνονται. Ειδική πληρεξουσιότητα απαιτείται και όταν η αίτηση γίνεται προφορικά ενώπιον του δικαστηρίου.

Άρθρο 18.

Αρμόδιο δικαστήριο.

1. Για την εξαίρεση αποφασίζει το δικαστήριο στο οποίο ανήκει ο δικαστής που η εξαίρεσή του ζητείται· αποκλείεται όμως η συμμετοχή του δικαστή αυτού στη σύνθεση του δικαστηρίου που εκδικάζει την αίτηση.

2. Σε περίπτωση που είναι αδύνατη η συγκρότηση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, η αίτηση παραπέμπεται για εκδίκαση στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο στο οποίο αυτό υπάγεται, ενώ, σε περίπτωση που είναι αδύνατη η συγκρότηση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, η αίτηση παραπέμπεται για εκδίκαση σε άλλο δευτεροβάθμιο δικαστήριο, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 14.

Άρθρο 19.

Διαδικασία εξαίρεσης.

1. Για την παραδοχή της αίτησης αρκούν και αποχρώσες βεβαιώσεις. Για τη βεβαίωση μπορεί να γίνει και αναφορά στη μαρτυρία του δικαστή.

2. Η προαπόδειξη είναι υποχρεωτική· ο δικαστής από καθήκον οφείλει να παρέχει εξηγήσεις για τους λόγους της εξαίρεσης και να απέχει από τα καθήκοντά του στη σχετική υπόθεση ωσότου εκδοθεί η απόφαση για την εξαίρεση, ενώ μπορεί να ενεργεί μόνο πράξεις που δεν επιδέχονται αναβολή.

3. Κατά τη συζήτηση του παραδεκτού της αίτησης και του λόγου της εξαίρεσης έχουν το δικαίωμα να παρασταθούν οι διάδικοι, οι οποίοι και καλούνται από το δικαστήριο, που εκδίδει την απόφασή του αμέσως. Αν η αίτηση υποβλήθηκε στο ακροατήριο ακολουθεί αμέσως η συζήτησή της.

Άρθρο 20.

Απόφαση.

1. Το δικαστήριο απορρίπτει ως απαράδεκτη αίτηση που έχει υποβληθεί χωρίς να συντρέχουν οι όροι του άρθρου 17.

2. Αν βεβαιωθεί ο λόγος εξαίρεσης, το δικαστήριο διατάζει να απέχει ο δικαστής ο οποίος εξαιρείται από την εκτέλεση των καθηκόντων του στη δίκη. Αν δεν βεβαιωθεί ο λόγος της εξαίρεσης, απορρίπτει την αίτηση.

3. Αν το δικαστήριο, με την απόφαση με την οποία απορρίπτει την αίτηση, κρίνει εντελώς ανυπόσπαστο το λόγο εξαίρεσης που προβλήθηκε, επιβάλλει συγχρόνως πρόστιμο, κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 44, σ' αυτόν που ζήτησε την εξαίρεση.

4. Η απόφαση που εκδίδεται για την αίτηση δεν υπόκειται σε κανένα ένδικο μέσο, εκτός αν ο λόγος εξαίρεσης που προβλήθηκε είναι και λόγος αποκλεισμού, οπότε συγχωρούνται όλα τα ένδικα μέσα.

Άρθρο 21.

Δήλωση αποχής.

1. Κάθε δικαστής οφείλει να δηλώσει αμέσως στον πρόεδρο του δικαστηρίου το, γνωστό σ' αυτόν, λόγο αποκλεισμού ή εξαίρεσης από ορισμένη υπόθεση και να ζητήσει να απόσχει από τα καθήκοντά του σ' αυτήν. Ο πρόεδρος του δικαστηρίου τη δική του δήλωση τη γνωστοποιεί στο νόμιμο αναπληρωτή του.

2. Ο δικαστής έχει υποχρέωση να κάνει τέτοια δήλωση και όταν του δημιουργούνται σοβαρές αμφιβολίες για την ύπαρξη στο πρόσωπό του λόγων αποκλεισμού ή όταν υπάρχουν σοβαροί λόγοι ευπρέπειας που επιβάλλουν την αποχή.

3. Για τη δήλωση αυτή αποφασίζει το δικαστήριο ως συμβούλιο, χωρίς ακρόαση των διαδίκων, και η απόφασή του δεν υπόκειται σε ένδικο μέσο.

4. Αν υπάρχει αίτηση κάποιου από τους διαδίκους για εξαίρεση δικαστή, η οποία όμως δεν έχει εκδικαστεί ακόμη, και παράλληλα δήλωση του ίδιου δικαστή, προηγείται η απόφαση του δικαστικού συμβουλίου για τη δεύτερη. Αν με την απόφαση αυτή η δήλωση γίνει δεκτή, η αίτηση εξαίρεσης λογίζεται σαν να μην υποβλήθηκε, ενώ, αν απορριφθεί, προχωρεί η διαδικασία για την αίτηση εξαίρεσης.

5. Δικαστής ο οποίος γνωρίζει ότι συντρέχει στο πρόσωπό του λόγος αποκλεισμού ή εξαίρεσης και τον αποσιωπά ή, σε περίπτωση που ζητείται η εξαίρεσή του, αρνείται το σχετικό λόγο, παρ' όλο που αυτός υπάρχει, υποπίπτει σε πειθαρχικό αδίκημα και διώκεται γι' αυτό, κατά τις διατάξεις του οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων, ενώ επιφυλάσσονται και οι κυρώσεις του ποινικού κώδικα.

Άρθρο 22.

Εξαίρεση γραμματέα.

Οι διατάξεις για την εξαίρεση του δικαστή των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων εφαρμόζονται ανάλογα και για το γραμματέα του δικαστηρίου, καθώς και για τον υπάλληλο της γραμματείας που τον αναπληρώνει νόμιμα στη δίκη.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΟΙ ΔΙΑΔΙΚΟΙ

Α' ΤΜΗΜΑ

Άρθρο 23.

Ποιοι είναι οι διάδικοι.

Διάδικοι στη φορολογική δίκη είναι από τη μια πλευρά το δημόσιο και από την άλλη το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή η ένωση προσώπων ή η ομάδα περιουσίας, κατά των οποίων έχει εκδοθεί πράξη που επιβάλλει υποχρέωση κατά το άρθρο 1.

Άρθρο 24.

Ικανότητα για παράσταση.

1. Η ικανότητα του διαδίκου για παράσταση στο τακτικό διοικητικό δικαστήριο, η εκπροσώπηση των ανίκανων για

παράσταση και η ανάγκη ειδικής εξουσιοδότησης για τη διεξαγωγή της δίκης ρυθμίζονται σύμφωνα με τις σχετικές γενικές διατάξεις, εκτός αν ορίζεται αλλιώς από τον ουσιαστικό φορολογικό νόμο ή από τον κώδικα αυτόν.

2. Όταν για μια ενέργεια ενώπιον δικαστηρίου απαιτείται προηγούμενη εξουσιοδότηση, αυτή παρέχεται, για την ίδια ενέργεια, και ενώπιον του τακτικού διοικητικού δικαστηρίου. Όταν η εξουσιοδότηση για τη διεξαγωγή της φορολογικής δίκης έχει δοθεί χωρίς περιορισμό, περιλαμβάνει όλες τις διαδικαστικές πράξεις και ενέργειες, ώσπου η απόφαση να γίνει αμετάκλητη.

3. Η ικανότητα για παράσταση εξετάζεται από το δικαστήριο και αυτεπαγγέλτως.

Άρθρο 25.

Συμπλήρωση διατυπώσεων.

Η προσφυγή και τα ένδικα μέσα μπορούν να ασκηθούν και από διάδικο μη ικανό γι' αυτό ή από αντιπρόσωπο χωρίς την απαιτούμενη εξουσιοδότηση. Κατά τη συζήτηση όμως που ακολουθεί στο ακροατήριο, το δικαστήριο προχωρεί στην εξέταση της υπόθεσης μόνο εφόσον έχουν συντελεστεί οι απαιτούμενες διατυπώσεις. Σε περίπτωση που η μη τήρησή τους κρίνεται δικαιολογημένη, το δικαστήριο αναβάλλει τη συζήτηση για τη συμπλήρωσή τους, ενώ μπορεί να τάξει και προθεσμία γι' αυτό.

Άρθρο 26.

Ικανότητα πτωχού.

Ο πτωχός, κατά τη διάρκεια της πτώχευσης, μπορεί να ασκήσει και ο ίδιος, ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, προσφυγή και τα ένδικα μέσα που συγχωρούνται κατά της σχετικής απόφασης, καθώς επίσης και να παρασταθεί σ' αυτά.

Άρθρο 27.

Εκπροσώπηση δημοσίου.

1. Το δημόσιο εκπροσωπείται στη φορολογική δίκη από την αρχή που εξέδωσε την πράξη.

2. Σε περίπτωση άσκησης προσφυγής κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 74, το δημόσιο εκπροσωπείται, ώσπου να τερματιστεί η όλη υπόθεση, από τον Υπουργό Οικονομικών ή τον οικονομικό επιθεωρητή, που άσκησε την προσφυγή.

3. Στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο μπορεί να καλεί το όργανο που εξέδωσε την πράξη, για να παράσχει επεξηγήσεις και πληροφορίες.

4. Ειδικά σε δίκες κατά πράξεων των τελωνειακών αρχών Αθήνας, Πειραιά και Θεσ/νίκης, το δημόσιο μπορεί να εκπροσωπηθεί, ενώπιον μεν των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων οποιουδήποτε βαθμού από ανώτερο υπάλληλο της αμέσως προϊστάμενης διεύθυνσης καθεμιάς από τις αρχές αυτές, ενώπιον δε του Συμβουλίου της Επικρατείας από το νομικό σύμβουλο ή πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους πού είναι τοποθετημένος στο Υπουργείο Οικονομικών.(1)

Β' ΤΜΗΜΑ

ΟΜΟΔΙΚΙΑ - ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Άρθρο 28.

Περιπτώσεις ομοδικίας - συνάφειας.

1. Μπορούν να ασκηθούν κοινή προσφυγή και περαιτέρω κοινά ένδικα μέσα :

α) Από τους ομοδίκους κατά της πράξης που εκδόθηκε κατ' αυτών,

β) Κατά πράξεων συναφών, από εκείνον ή εκείνους κατά των οποίων αυτές έχουν εκδοθεί.

(1) Η παρ. 4 προστέθηκε με το άρθρο 1 του ν. 1275/1972.

2. Συντρέχει περίπτωση ομοδικίας ιδίως όταν πρόκειται: α) για πράξη που εκδόθηκε σε βάρος περισσοτέρων, οι οποίοι ευθύνονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης που επιβλήθηκε, είτε εις ολόκληρον, είτε κατά το λόγο της μερίδας καθενός και β) για κληρονόμους του υποχρέου, και αν, κατ' επιμερισμό της υποχρέωσής του, εκδόθηκαν πράξεις σε βάρος καθενός κληρονόμου, κατά το λόγο της μερίδας αυτού.

3. Συντρέχει περίπτωση συνάφειας ιδίως όταν πρόκειται για πράξεις : α) οι οποίες αφορούν φορολογίες εισοδήματος, κύκλου εργασιών, τελών χαρτοσήμου και άρθρου 5 α.ν. 843/1948, που στρέφονται κατά του ίδιου υποχρέου και αναφέρονται στην ίδια διαχειριστική περίοδο, β) φορολογίας μεταβίβασης ακινήτων, που στρέφονται κατά των, δυνάμει της ίδιας πράξης, αγοραστών και πωλητών και γ) φορολογίας κληρονομιών, που στρέφονται κατά των συγκληρονόμων της ίδιας κληρονομίας.

4. Η κοινή προσφυγή, λόγω ομοδικίας ή συνάφειας σύμφωνα με τα παραπάνω, ασκείται ενώπιον εκείνου του τακτικού διοικητικού δικαστηρίου που είναι αρμόδιο να εκδικάσει τη φορολογική διαφορά με το μεγαλύτερο ποσό φόρου ή τέλους.(1)

Άρθρο 29.

Συνεκδίκαση ή χωρισμός.

1. Το δικαστήριο, για να διαγνωστούν ασφαλέστερα και να εκδικαστούν ταχύτερα, μπορεί να διατάζει να συνεκδικαστούν :

α) περισσότερες προσφυγές κατά της ίδιας πράξης,

β) περισσότερες προσφυγές για τις οποίες συντρέχουν οι προϋποθέσεις της ομοδικίας ή συνάφειας του προηγούμενου άρθρου,

γ) περισσότερες εφέσεις κατά αποφάσεων που εκδόθηκαν ύστερα από άσκηση χωριστών προσφυγών, για τις οποίες συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις της ομοδικίας ή συνάφειας του προηγούμενου άρθρου.

2. Το δικαστήριο, σε περίπτωση κοινής προσφυγής ή κοινού ένδικου μέσου, μπορεί επίσης να διατάζει να χωριστεί η εκδίκαση για οποιονδήποτε διαδικαστικό ή ουσιαστικό λόγο που δικαιολογεί το χωρισμό.(2)

Άρθρο 30.

Προϋποθέσεις και τρόπος παρέμβασης.

1. Τρίτος κατά του οποίου μπορεί, σύμφωνα με το νόμο, να αξιωθεί η εκπλήρωση της υποχρέωσης που επιβλήθηκε σ' εκείνον κατά του οποίου έχει εκδοθεί η πράξη, έχει το δικαίωμα να παρέμβει υπέρ του τελευταίου στη φορολογική δίκη.

2. Δικαίωμα παρέμβασης σε προσφυγή ή ένδικο μέσο που άσκησε ο σύνδικος έχει και ο πτωχός, κατά τη διάρκεια της πτώχευσης.

3. Η παρέμβαση μπορεί να γίνει στην πρωτόδικη και στην κατ' έφεση διαδικασία και ασκείται με κατάθεση, στη γραμματεία του αρμόδιου δικαστηρίου, δικογράφου, που κοινοποιείται στους διαδίκους, με τη φροντίδα του παρεμβαίνοντος, οκτώ τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο.

Άρθρο 31.

Δικαιώματα και υποχρεώσεις του παρεμβαίνοντος.

1. Ο παρεμβαίνων είναι υποχρεωμένος να δεχτεί τη δίκη στη θέση που αυτή βρίσκεται κατά το χρόνο της παρέμβασης και έχει εφεξής δικαίωμα να ενεργεί όλες τις πράξεις που επιτρέπονται σ' εκείνον υπέρ του οποίου έγινε η παρέμβαση, εκτός από την άσκηση ένδικων μέσων. Μπορεί όμως αυτός

(1) Το άρθρο 28 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 2 του ν.δ. 10/1968.

(2) Το άρθρο 29 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 3 του ν.δ. 10/1968.

που άσκησε παρέμβαση στην πρωτόδικη ή την κατ' έφεση δίκη να μετάσχει, με την ίδια ιδιότητα, και στη διαδικασία της ανακοπής ή αναθεώρησης.

2. Οι αποφάσεις και τα δικόγραφα που επιδίδονται σε κάποιον από τους διαδίκους επιδίδονται και στον παρεμβαίνοντα μετά την άσκηση της παρέμβασης.

Γ' ΤΜΗΜΑ
ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

'Αρθρο 32.
Παράσταση του δημοσίου.

1. Το δημόσιο κατά τη συζήτηση παρίσταται με τον, κατά το άρθρο 27, εκπρόσωπό του ή με άλλον δημόσιο υπάλληλο που ορίζεται από αυτόν.

2. Ο Υπουργός Οικονομικών μπορεί, σε κάθε περίπτωση, να ορίσει δημόσιο υπάλληλο της αρμοδιότητάς του, ακόμη και υπάλληλο από το κύριο προσωπικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, να παρασταθεί για λογαριασμό του δημοσίου ενώπιον οποιουδήποτε τακτικού διοικητικού δικαστηρίου· στην περίπτωση αυτή μπορεί να συμπαρασταθεί και το όργανο που εξέδωσε την πράξη ή ο επιθεωρητής ή άλλος δημόσιος υπάλληλος που ορίζεται από αυτούς κατά την προηγούμενη παράγραφο.

'Αρθρο 33.
Παράσταση των άλλων διαδίκων.

1. Οι άλλοι, εκτός από το δημόσιο, διάδικοι παρίστανται, ενώπιον μεν των πρωτοβάθμιων δικαστηρίων αυτοπροσώπως ή με το νόμιμο αντιπρόσωπό τους ή με τον πληρεξούσιό τους, ενώπιον δε των δευτεροβάθμιων με πληρεξούσιο δικηγόρο, ενώ επιτρέπεται και η συμπαράστασή τους μαζί του.

2. Οι ίδιοι οι διάδικοι μπορούν να παρίστανται ενώπιον των δευτεροβάθμιων δικαστηρίων και χωρίς δικηγόρο, μόνο όμως όταν πρόκειται για πράξεις που ενεργούνται ύστερα από εντολή ή αίτηση του δικαστηρίου.

'Αρθρο 34.
Ποιοι αποκλείεται να είναι πληρεξούσιοι.

1. Ο πληρεξούσιος πρέπει να έχει την ικανότητα για παράσταση ενώπιον δικαστηρίου.

2. 'Οσοι διατέλεσαν δικαστές τακτικών διοικητικών δικαστηρίων δεν επιτρέπεται να παρίστανται ως πληρεξούσιοι διαδίκων ενώπιον τακτικών διοικητικών δικαστηρίων στα οποία ή στην περιφέρεια των οποίων υπηρετούσαν κατά το χρόνο που αποχώρησαν από την υπηρεσία ή κατά την τελευταία πριν από την αποχώρησή τους τριετία, αν δεν έχει περάσει πενταετία τουλάχιστον αφότου απέβαλαν την ιδιότητα του δικαστή τακτικών διοικητικών δικαστηρίων.

3. Δεν επιτρέπεται να παρασταθεί, ως πληρεξούσιος διαδίκου, πρόσωπο που μετέρχεται κατά σύστημα τη διεξαγωγή φορολογικών υποθέσεων, αν δεν ασκεί λειτούργημα που του επιτρέπει, σύμφωνα με το νόμο, την επιμέλεια τέτοιων υποθέσεων ενώπιον δικαστηρίου.

'Αρθρο 35.
Διορισμός πληρεξουσίου.

1. Ο διορισμός του πληρεξουσίου γίνεται με έγγραφο ή με προφορική δήλωση ενώπιον του δικαστηρίου κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, και η δήλωση αυτή καταχωρίζεται στα πρακτικά.

2. Το έγγραφο με το οποίο παρέχεται η πληρεξουσιότητα μπορεί να είναι δημόσιο ή ιδιωτικό. 'Οταν πρόκειται για ιδιωτικό έγγραφο, η γνησιότητα της υπογραφής του εντολέα πρέπει να βεβαιώνεται από συμβολαιογράφο ή από άλλη δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή.

3. Αν ο διάδικος είναι αγράμματος, το ιδιωτικό έγγραφο υπογράφεται από δύο μάρτυρες· η γνησιότητα των υπογραφών τους βεβαιώνεται κατά τον πιο πάνω τρόπο ή αναπληρώνεται από έγγραφο δημόσιας, δημοτικής ή κοινοτικής αρχής, το οποίο περιέχει την ενώπιόν της δήλωση του αγράμματου διαδίκου για το διορισμό του πληρεξουσίου του.

4. Τα πληρεξούσια έγγραφα κατατίθενται στο δικαστήριο.

'Αρθρο 36.
Δικαιώματα πληρεξουσίου.

1. Η πληρεξουσιότητα που δίδεται σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο παρέχει στον πληρεξούσιο το δικαίωμα να παρίσταται για τον διάδικο στο δικαστήριο και να επιχειρεί όλες τις κύριες και παρεπόμενες πράξεις που αφορούν τη διεξαγωγή της δίκης. Ο πληρεξούσιος που δεν είναι δικηγόρος δεν επιτρέπεται να ασκεί ένδικα μέσα ενώπιον διοικητικού εφετείου.

2. Η πληρεξουσιότητα για όλες τις δίκες παύει να ισχύει ύστερα από την παρέλευση πενταετίας από τότε που χορηγήθηκε.

3. Ο πληρεξούσιος είναι υποχρεωτικά και αντίκλητος του εντολέα του για τις κοινοποιήσεις που αφορούν τη δίκη στην οποία παραστάθηκε· σ' αυτές περιλαμβάνεται και η οριστική απόφαση.

'Αρθρο 37.

Η πληρεξουσιότητα για διεξαγωγή της φορολογικής δίκης δεν περιλαμβάνει, παρά μόνο αν ειδικά σ' αυτήν αναφέρεται, την παραίτηση από το δικαίωμα άσκησης ένδικου μέσου ή την παραίτηση από ένδικο μέσο που έχει ασκηθεί, η οποία συνεπάγεται απώλεια του δικαιώματος να ασκηθεί νέο. Δεν περιλαμβάνει επίσης το δικαίωμα της προσβολής εγγράφου ως πλαστού.

'Αρθρο 38.
Παύση της πληρεξουσιότητας.

Η πληρεξουσιότητα παύει: α) με το θάνατο του πληρεξουσίου, β) με την περάτωση της δίκης ή τη διενέργεια της πράξης για την οποία παρασχέθηκε, γ) με την παραίτηση του πληρεξούσιου δικηγόρου ή την έκπτωση ή την παύση του από το λειτούργημα, δ) με την παραίτηση από την πληρεξουσιότητα και ε) με την ανάκληση της πληρεξουσιότητας.

'Αρθρο 39.

Η πληρεξουσιότητα που παρασχέθηκε νόμιμα δεν αίρεται σε περίπτωση θανάτου ή μεταβολής της προσωπικής κατάστασης εκείνου που την έδωσε, εφόσον δεν την ανακαλέσουν οι διάδοχοί του στη δίκη.

'Αρθρο 40.
Παραίτηση και ανάκληση.

1. Η παραίτηση του πληρεξουσίου και η ανάκληση της πληρεξουσιότητας, αν δεν γίνονται στο ακροατήριο, ισχύουν για το δικαστήριο αφότου κατατεθεί στη γραμματεία του δήλωση εκείνου που παραιτείται ή ανακαλεί, ως προς την οποία ισχύουν αναλόγως αυτά που ορίζονται στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 35, ενώ για τον άλλο διάδικο ισχύουν αφότου κοινοποιηθεί σ' αυτόν η παραίτηση ή η ανάκληση.

2. Η ανάκληση της πληρεξουσιότητας πρέπει να κοινοποιηθεί και στον πληρεξούσιο ο οποίος ανακαλείται.

'Αρθρο 41.

Ο πληρεξούσιος που παραιτείται, εφόσον δεν διορίστηκε άλλος, επιχειρεί και μετά την παραίτησή του τις πράξεις που είναι αναγκαίες για την αποτροπή επιζήμιων, εξ αιτίας της παραίτησής του, συνεπειών στα συμφέροντα εκείνου που έδωσε την πληρεξουσιότητα.

'Αρθρο 42.
Νομιμοποίηση πληρεξουσίου.

1. Για τις προπαρασκευαστικές πράξεις και κλήσεις, έως τη συζήτηση στο ακροατήριο, η πληρεξουσιότητα θεωρείται ότι υπάρχει, ενώ για τη συζήτηση στο ακροατήριο απαιτείται ρητή πληρεξουσιότητα, κατά τους ορισμούς

του άρθρου 35· αν δεν υπάρχει η πληρεξουσιότητα αυτή, κηρύσσονται άκυρες όλες οι πράξεις, ακόμη και εκείνες που είχαν επιχειρηθεί προηγουμένως από αυτόν που είχε ενεργήσει ως πληρεξούσιος. Προσφυγή και ένδικα μέσα, τα οποία υπογράφονται από πληρεξούσιο που δεν νομιμοποιήθηκε το αργότερο κατά την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο, απορρίπτονται.

2. Το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση αυτού που εμφανίζεται ως πληρεξούσιος δεν αποδεικνύει όμως την πληρεξουσιότητά του, μπορεί, εκτιμώντας τις περιστάσεις, να αναβάλει τη συζήτηση για άλλη δικάσιμο που ορίζεται αμέσως, ή να χορηγήσει εύλογη προθεσμία για τη νομιμοποίησή του. Αν ανακύψει μεταγενέστερα αμφιβολία για τη νομιμοποίηση αυτού που έχει υπογράψει το δικόγραφο, το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη συμπλήρωση των αποδεικτικών της νομιμοποίησης, τάσσοντας για το σκοπό αυτόν εύλογη προθεσμία, και, αν αυτή παρέλθει άπρακτη, απορρίπτει την προσφυγή ή το ένδικο μέσο. (1)

'Αρθρο 43.

Η έλλειψη πληρεξουσιότητας εξετάζεται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο.

'Αρθρο 44.

Καθήκον αλήθειας και κυρώσεις σε περίπτωση παράβασής του.

1. Οι διάδικοι, οι παρεμβαίνοντες, οι νόμιμοι αντιπρόσωποι και οι πληρεξούσιοί τους οφείλουν να ενεργούν σύμφωνα με τους κανόνες της καλής πίστης και των χρηστών ηθών και να τηρούν, σε κάθε περίπτωση, το καθήκον της αλήθειας.

2 Το τακτικό διοικητικό δικαστήριο, με ιδιαίτερη απόφασή του, μπορεί να επιβάλει αυτεπαγγέλτως στον ιδιώτη διάδικο, στον παρεμβαίνοντα ή στο νόμιμο αντιπρόσωπο ή στον πληρεξούσιό τους πρόστιμο έως τριάντα χιλιάδες (30.000) δραχμές, το οποίο περιέρχεται στο δημόσιο ταμείο, αν από τη διεξαγωγή της δίκης προκύψει ότι αυτοί γνώριζαν πως άσκησαν προσφυγή ή ένδικο μέσο ή παρέμβαση εντελώς και εκδήλως αβάσιμο και, γενικά, ότι διεξήγαγαν τη δίκη κατά παράβαση των κανόνων της προηγούμενης παραγράφου. Η απόφαση του διοικητικού πρωτοδικείου που επιβάλλει το πρόστιμο υπόκειται σε έφεση ανεξάρτητα από ποσό.

3. Αν από τη διεξαγωγή της δίκης προκύψει ότι συντρέχει περίπτωση πειθαρχικής δίωξης φορολογικού οργάνου, επειδή αυτό εξέδωσε πράξη που γνώριζε πως είναι προφανώς αστήρικτη κατά το νόμο, ή ότι συντρέχει περίπτωση πειθαρχικής δίωξης κάποιου από αυτούς που εκπροσωπούν κατά τη δίκη το δημόσιο, για παράβαση των κανόνων της παραγράφου 1, το δικαστήριο μπορεί, με ειδική απόφασή του που εκδίδει ως συμβούλιο, να παραπέμψει το ζήτημα στη διοίκηση. Στην περίπτωση αυτή η έγερση πειθαρχικής αγωγής ενώπιον του αρμόδιου πειθαρχικού συμβουλίου είναι υποχρεωτική.

'Αρθρο 45.

Ευπρεπής η διατύπωση των εγγράφων των διαδίκων.

Το δικαστήριο μπορεί, ύστερα από αίτηση διαδίκου ή και αυτεπαγγέλτως, να διατάζει να διαγράφονται ανάρμοστες φράσεις από τα δικόγραφα και τα υπομνήματα.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ

'Αρθρο 46.

Το δικαστήριο μεριμνά για την πρόοδο της δίκης.

Για την πρόοδο γενικά της φορολογικής δίκης μεριμνά αυτεπαγγέλτως το τακτικό διοικητικό δικαστήριο, το οποίο διατάζει κάθε διαδικαστική πράξη και ενέργεια που απαιτείται από το νόμο και λαμβάνει τα πρόσφορα, κατά την κρίση του, μέτρα για να διακριβωθεί η αλήθεια και να εκδοθεί ταχύτερα οριστική απόφαση στην υπόθεση που δικάζεται.

'Αρθρο 47.

'Ισοι οι διάδικοι.

1. Οι διάδικοι είναι ίσοι ενώπιον του δικαστηρίου και έχουν δικαίωμα να παρασταθούν σε κάθε συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο.

2. Αίτηση για αναβολή της συζήτησης, ακόμη και αν υποβάλλεται από όλους τους διαδίκους, δεν υποχρεώνει το δικαστήριο.

'Αρθρο 48.

Απουσία διαδίκου.

Τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια εξετάζουν και κρίνουν τις ενώπιόν τους υποθέσεις ακόμη και όταν απουσιάζουν οι διάδικοι· από την απουσία τους δεν τεκμαίρεται ομολογία.

'Αρθρο 49.

Δημοσιότητα της συζήτησης

1. Οι συνεδριάσεις του τακτικού διοικητικού δικαστηρίου, κατά τη συζήτηση των υποθέσεων, γίνονται δημόσια.

2. Η προδικασία και οι διαδικαστικές πράξεις που διενεργούνται έξω από το ακροατήριο δεν είναι δημόσιες.

3. Οι διασκέψεις που πραγματοποιεί το τακτικό διοικητικό δικαστήριο, για να εκδώσει αποφάσεις στις υποθέσεις που έχουν συζητηθεί, είναι μυστικές.

'Αρθρο 50.

Προφορική η συζήτηση

1. Η διαδικασία στο ακροατήριο διεξάγεται προφορικά.

2. Ως την προηγούμενη ημέρα της συζήτησης οι διάδικοι μπορούν να καταθέσουν, στη γραμματεία του δικαστηρίου, υπομνήματα για να αναπτύξουν τους ισχυρισμούς τους. 'Υστερα από έγκριση του προέδρου, η οποία χορηγείται στο ακροατήριο, τα υπομνήματα αυτά μπορούν να κατατίθενται μέσα σε ένα διήμερο από τη συζήτηση. (1)

'Αρθρο 51.

Ειδική αιτιολόγηση των αποφάσεων.

1. Οι αποφάσεις που εκδίδονται αιτιολογούνται ειδικά και απαγγέλονται σε δημόσια συνεδρίαση του τακτικού διοικητικού δικαστηρίου.

2. Τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορούν να εκδίδουν προδικαστικές αποφάσεις, εφόσον όμως αιτιολογούν ειδικά την ανάγκη για την έκδοσή τους. (2)

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΓΕΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Α' ΤΜΗΜΑ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΟΓΡΑΦΑ

'Αρθρο 52.

Εκθέσεις.

1. Για κάθε πράξη της φορολογικής γενικά διαδικασίας, η οποία επιχειρείται από αρμόδιο δικαστή ή δικαστικό

---

(1) Η παρ. 2 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε αρχικά από το άρθρο 4 του ν.δ. 10/1968 και αργότερα από το άρθρο 1 του ν. 221/1975.

(1) Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 τίθεται όπως προστέθηκε με το άρθρο 5 του ν.δ. 10/1968.

(2) Το άρθρο 51 τίθεται όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του από το άρθρο 6 παρ. 1 και 2 του ν.δ. 10/1968.

υπάλληλο ή άλλο όργανο ή σε σύμπραξη αυτού με άλλο όργανο, συντάσσεται έκθεση.

2. Η έκθεση πρέπει να συντάσσεται αμέσως μετά τη διενέργεια της πράξης που διαπιστώνεται μ' αυτήν και να παρευρίσκονται κατά τη σύνταξή της εκείνοι που επιχειρούν την πράξη· η έκθεση αυτή πρέπει να αναφέρει τον τόπο και το χρόνο της διενέργειάς της, τα ονοματεπώνυμα και την ιδιότητα του οργάνου που τη συντάσσει, καθώς και εκείνων που συνέπραξαν ή που νομίμως παραστάθηκαν, και να υπογράφεται από όλους αυτούς, αφού προηγουμένως αναγνωσθεί από αυτόν που τη συνέταξε. Σε περίπτωση αδυναμίας ή άρνησης κάποιου να υπογράψει την έκθεση, τούτο αναφέρεται ρητά σ' αυτήν.

'Αρθρο 53.

Απαραίτητα στοιχεία του δικογράφου.

Τα δικόγραφα που υποβάλλονται από τους διαδίκους στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια πρέπει να προσδιορίζουν το είδος και το αντικείμενό τους κατά τρόπο σαφή, ορισμένο και συνοπτικό, και να αναφέρουν : α) το δικαστήριο ενώπιον του οποίου απευθύνονται, β) αν υποβάλλονται από ιδιώτη διάδικο, το ονοματεπώνυμο, το όνομα του πατέρα, την κατοικία και το επάγγελμα, τόσο του ίδιου, όσο και του νόμιμου αντιπροσώπου του, ενώ, αν υποβάλλονται από νομικό πρόσωπο, την επωνυμία ή τον τίτλο και την έδρα του, καθώς και το ονοματεπώνυμο και το όνομα του πατέρα του εκπροσώπου του ή, τέλος, αν υποβάλλονται από εκπρόσωπο του δημοσίου, ακριβή προσδιορισμό της αρχής που εξέδωσε την πράξη και το ονοματεπώνυμο και το όνομα του πατέρα, καθώς και την ιδιότητα αυτού που υπογράφει το δικόγραφο και γ) τον τόπο και το χρόνο της σύνταξής τους. Τα δικόγραφα πρέπει να υπογράφονται από το διάδικο ή το νόμιμο αντιπρόσωπο ή τον πληρεξούσιό του ή, αν πρόκειται για το δημόσιο, από αυτόν που το εκπροσωπεί νόμιμα στη δίκη.

'Αρθρο 54.

Προσδιορισμός διευθύνσεων.

1. Τα δικόγραφα, οι κάθε είδους δηλώσεις και τα υπομνήματα που υποβάλλονται για πρώτη φορά ενώπιον του δικαστηρίου από εκείνον σε βάρος του οποίου εκδόθηκε η πράξη ή από τον παρεμβαίνοντα πρέπει να περιέχουν, εκτός από τα στοιχεία που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο, και ακριβή προσδιορισμό της διεύθυνσης της κατοικίας και της επαγγελματικής εγκατάστασης του ίδιου, του νόμιμου αντιπροσώπου του και του πληρεξουσίου του.

2. Κάθε μεταβολή διεύθυνσης που είχε δηλωθεί πρέπει να γνωστοποιείται στην αρχή που εξέδωσε την πράξη και στο τακτικό διοικητικό δικαστήριο, είτε με τα δικόγραφα ή τα υπομνήματα, είτε με αυτοτελές έγγραφο.

'Αρθρο 55.

Συνέπειες από την ανακρίβεια ή την παράλειψη διευθύνσεων.

1. Η επίδοση εγγράφου που αφορά την εκκρεμή δίκη, καθώς και της οριστικής απόφασης, όταν γίνεται στη διεύθυνση της κατοικίας ή της επαγγελματικής εγκατάστασης που δηλώθηκε σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, είναι έγκυρη, ακόμη και αν εκείνος προς τον οποίο πρόκειται να γίνει η επίδοση δεν είχε ή δεν έχει πια εκεί την κατοικία ή την επαγγελματική του εγκατάσταση.

2. Αν δεν τηρηθούν οι ορισμοί του προηγούμενου άρθρου, οι επιδόσεις που αφορούν την εκκρεμή δίκη, καθώς και η επίδοση της οριστικής απόφασης, οι οποίες απευθύνονται στο διάδικο ή στον αντιπρόσωπό του ή στον πληρεξούσιό του, μπορούν, εφόσον δεν υπάρχει αντίκλητος, να γίνονται στο γραμματέα του δικαστηρίου.

Β' ΤΜΗΜΑ

ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ

'Αρθρο 56.

'Οργανα επίδοσης.

1. Οι επιδόσεις από μέρους του διαδίκου που βαρύνεται με την πράξη γίνονται με δικαστικό κλητήρα, αν ειδικές διατάξεις του παρόντος δεν ορίζουν αλλιώς.

2. Οι επιδόσεις από μέρους του δημοσίου προς το διάδικο που βαρύνεται με την πράξη, καθώς και οι επιδόσεις που τη φροντίδα τους έχει η γραμματεία του τακτικού διοικητικού δικαστηρίου, γίνονται με δικαστικό κλητήρα ή με οποιοδήποτε άλλο δημόσιο, δημοτικό ή κοινοτικό όργανο.

3. Η επίδοση γίνεται ύστερα από έγγραφη παραγγελία, που δίδεται από αυτόν ο οποίος έχει τη φροντίδα της. Με αίτηση του τελευταίου, η παραγγελία μπορεί να δοθεί από τον πρόεδρο του αρμόδιου τακτικού διοικητικού δικαστηρίου.

'Αρθρο 57.

Τόπος επίδοσης.

1. Η επίδοση προς την αρχή που εξέδωσε την πράξη, αλλά και προς κάθε άλλη αρχή ή προς δημόσιους υπαλλήλους που εκπροσωπούν το δημόσιο στη φορολογική δίκη, γίνεται πάντοτε στο κατάστημα της αρχής ή στην υπηρεσία του υπαλλήλου, και κατά τις καθορισμένες εργάσιμες ώρες.

2. Σε κάθε άλλη περίπτωση, η επίδοση μπορεί να γίνει σε οποιονδήποτε τόπο βρεθεί εκείνος στον οποίο πρέπει να επιδοθεί το έγγραφο.

3. Αν αυτός έχει, στον τόπο όπου πρόκειται να γίνει η επίδοση, γνωστή κατοικία ή επαγγελματική εγκατάσταση ή εργάζεται εκεί ως υπάλληλος, εργάτης ή υπηρέτης ή με άλλη ιδιότητα, η επίδοση δεν μπορεί να γίνει έξω από το χώρο της κατοικίας του ή της επαγγελματικής του εγκατάστασης ή της εργασίας του, χωρίς τη συναίνεσή του.

4. Εκείνος προς τον οποίο πρόκειται να γίνει η επίδοση δεν μπορεί να την αρνηθεί, αν αυτή γίνεται στο κατάστημα της αρχής που εξέδωσε την πράξη ή του τακτικού διοικητικού δικαστηρίου. Σε περίπτωση άρνησης, αυτός που διενεργεί την επίδοση συντάσσει έκθεση, στην οποία βεβαιώνεται η άρνηση, και το προς επίδοση έγγραφο αποστέλλεται με το ταχυδρομείο. Η επίδοση θεωρείται ότι έγινε από τη χρονολογία της έκθεσης.

5. Δεν συγχωρείται, σε καμιά περίπτωση, να γίνει επίδοση σε χώρους λατρείας, κατά τις ώρες των ιεροτελεστιών ή άλλων θρησκευτικών τελετών ή προσευχών, ή μέσα σε αίθουσα δικαστηρίου που συνεδριάζει.

'Αρθρο 58.

Χρόνος επίδοσης.

1. Η επίδοση δεν μπορεί να γίνει κατά τη διάρκεια της νύχτας ή κατά την Κυριακή ή άλλη γιορτή που είναι, σύμφωνα με το νόμο, εξαιρετέα, χωρίς τη συναίνεση εκείνου προς τον οποίο πρόκειται να γίνει η επίδοση.

2. Η νύχτα θεωρείται ότι διαρκεί από την 7η εσπερινή ως και την 7η πρωινή.

'Αρθρο 59.

Σε ποιους γίνεται η επίδοση.

Η επίδοση γίνεται :

1. Σ' αυτόν προς τον οποίο απευθύνεται ή τον πληρεξούσιο ή τον αντίκλητό του.

2. Αν πρόκειται για πρόσωπα ανίκανα να παρασταθούν στο δικαστήριο, στο νόμιμο αντιπρόσωπό τους ή τον πληρεξούσιο ή τον αντίκλητο.

3. Αν πρόκειται για νομικά πρόσωπα ή άλλες ενώσεις προσώπων ή ομάδες περιουσίας, σ' εκείνον που είναι, σύμ-

φωνα με το νόμο και το καταστατικό ή τον οργανισμό τους, εκπρόσωπός τους.

4. Αν πρόκειται για το δημόσιο, στην αρχή που εξέδωσε την πράξη ή, αν στη δίκη εκπροσωπεί το δημόσιο άλλος δημόσιος υπάλληλος, σ' αυτόν.

5. Όταν υπάρχουν περισσότεροι εκπρόσωποι του δημοσίου ή περισσότεροι αντιπρόσωποι ή πληρεξούσιοι του άλλου διαδίκου, αρκεί ή επίδοση σε έναν από αυτούς, ακόμη και αν, σύμφωνα με τ, νόμο ή το καταστατικό ή τον οργανισμό, υπάρχει υποχ έωση συλλογικής εκπροσώπησης.

'Αρθρο 60.

Τρόπος επίδοσης σε περισσοτέρους.

1. Αν αυτός προς τον οποίο πρόκειται να γίνει η επίδοτη παρίσταται ή ενεργεί ως νόμιμος αντιπρόσωπος περισσότερων ανίκανων προσώπων, αρκεί να παραδοθεί σ' α τόν ένα μόνο αντίγραφο ή πρωτότυπο του επιδοτέου εγγ άφου.

2. Αν η επίδοση γίνεται προς έναν αντίκλητο περισσοτέρων, απαιτείται να παραδοθούν σ' αυτόν έγγραφα ισάριθμα προς τους διαδίκους τους οποίους εκπροσωπεί.

'Αρθρο 61.

Επίδοση στην κατοικία.

1. Αν εκείνος στον οποίο πρόκειται να γίνει η επίδοση δεν βρίσκεται στην κατοικία του, το έγγραφο παραδίδεται σε κάποιον από τους συγγενείς ή υπηρέτες που συνοικούν μαζί του και, αν τέτοιοι δεν υπάρχουν ή απουσιάζουν, σε κάποιον από τους λοιπούς συνοίκους του, αν ο τελευταίος, κατά την κρίση του οργάνου που διενεργεί την επίδοση, έχει συνείδηση των πραττομένων.

2. Κατοικία είναι η οικία ή το διαμέρισμά της, αν προορίζονται για διημέρευση και διανυκτέρευση εκείνου προς τον οποίο γίνεται η επίδοση, ακόμη και αν προσωρινά δεν χρησιμοποιούνται για το σκοπό αυτόν.

3. Σύνοικοι θεωρούνται και οι θυρωροί κατοικιών, καθώς και οι οικογένειές τους, αν κατοικούν σ' αυτές· επίσης οι διευθυντές ξενοδοχείων και οικοτροφείων και το υπαλληλικό και υπηρετικό προσωπικό τους. Δεν θεωρούνται σύνοικοι οι ένοικοι άλλου διαμερίσματος της ίδιας οικίας.

4. Αν δεν βρεθεί στην κατοικία κανένας από αυτούς προς τους οποίους μπορεί, σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, να γίνει η επίδοση, το έγγραφο επικολλάται στη θύρα της κατοικίας, με την παρουσία ενός μάρτυρα, και γίνεται μνεία της θυροκόλλησης στην έκθεση.

'Αρθρο 62.

Επίδοση στο κατάστημα κτλ.

1. Αν εκείνος στον οποίο πρόκειται να γίνει η επίδοση δεν βρίσκεται εκεί όπου ασκεί το επάγγελμα ή την εργασία του, το έγγραφο παραδίδεται στο διευθυντή του καταστήματος ή του γραφείου ή του εργαστηρίου, ή σε κάποιον από τους συνεταίρους, συνεργάτες, υπαλλήλους ή υπηρέτες, που έχει, κατά την κρίση αυτού που κάνει την επίδοση, συνείδηση των πραττομένων. Αν κανένας από αυτούς δεν βρίσκεται, η επίδοση ενεργείται στην κατοικία εκείνου στον οποίο αυτή απευθύνεται.

2. Αν εκείνος στον οποίο πρόκειται να γίνει η επίδοση είναι κρατούμενος σε φυλακή και η επικοινωνία μ' αυτόν, σύμφωνα με βεβαίωση οργάνου της υπηρεσίας της φυλακής, η οποία σημειώνεται στην έκθεση επίδοσης, δεν είναι δυνατή, η επίδοση μπορεί να γίνει στο διευθυντή της φυλακής ή σε κάποιον από το προσωπικό της.

'Αρθρο 63.

Ειδικές περιπτώσεις.

1. Αν πρόκειται για αξιωματικούς, υπαξιωματικούς, οπλίτες ή όργανα των ένοπλων δυνάμεων της χώρας και των σωμάτων χωροφυλακής και αστυνομίας πόλεων, λιμενικού και πυροσβεστικής υπηρεσίας, η επίδοση μπορεί να γίνει και προς το διοικητή της μονάδας ή τον προϊστάμενο της υπηρεσίας στην οποία ανήκουν, και αυτός έχει υποχρέωση να παραδώσει ή να διαβιβάσει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, το έγγραφο σ' εκείνον στον οποίο απευθύνεται. Τέτοια επίδοση δεν συγχωρείται: α) στους ανώτατους αξιωματικούς και στους διοικητές ή διευθυντές μονάδων και υπηρεσιών και β) σ' εκείνους που βρίσκονται σε άδεια, διαθεσιμότητα ή αργία.

2. Αν πρόκειται γι' αυτούς που ανήκουν στην υπηρεσία φάρων και φανών, η επίδοση μπορεί να γίνει προς το λιμενάρχη της περιφέρειας όπου ασκούν τα καθήκοντά τους.

'Αρθρο 64.

Επίδοση σε πρόσωπα άγνωστης διαμονής και κατοίκους αλλοδαπής.

1. Αν εκείνος στον οποίο πρόκειται να γίνει η επίδοση κατοικεί στην αλλοδαπή και είναι γνωστός ο τόπος και η διεύθυνση της εκεί κατοικίας του, ή αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο και είναι γνωστή η διεύθυνση της έδρας του στην αλλοδαπή, η επίδοση γίνεται, όταν δεν υπάρχει αντίκλητος, στον Υπουργό Εξωτερικών, για να διαβιβάσει το έγγραφο σ' εκείνον στον οποίο απευθύνεται. Η επίδοση θεωρείται ότι έχει συντελεστεί όταν παραδοθεί το έγγραφο στον υπουργό ή στον εντεταλμένο από αυτόν υπάλληλο.

2. Αν εκείνος στον οποίο πρόκειται να γίνει η επίδοση είναι, κατά το χρόνο της επίδοσης, άγνωστης διαμονής, τότε αυτή γίνεται, όταν δεν υπάρχει αντίκλητος, στο δήμαρχο ή στον πρόεδρο της κοινότητας της τελευταίας γνωστής κατοικίας ή διαμονής του, ενώ, αν δεν υπάρχει καμιά γνωστή κατοικία ή διαμονή, στο δήμαρχο ή στον πρόεδρο της κοινότητας της έδρας της αρχής που εξέδωσε την πράξη.[1]

'Αρθρο 65.

Άρνηση παραλαβής.

1. Αν εκείνος στον οποίο πρόκειται να γίνει η επίδοση ή τα πρόσωπα που αναφέρονται στα άρθρα 61 και 62 αρνούνται να παραλάβουν το έγγραφο ή να υπογράψουν την έκθεση επίδοσης ή δεν μπορούν να υπογράψουν, αυτός που ενεργεί την επίδοση επικολλά το έγγραφο στη θύρα της κατοικίας ή του καταστήματος, γραφείου ή εργαστηρίου· κατά τη θυροκόλληση πρέπει να παρευρίσκεται ένας μάρτυρας, και γίνεται γι' αυτή μνεία στην έκθεση.

2. Στις περιπτώσεις του προηγούμενου άρθρου 64, αν τα πρόσωπα που αναφέρονται σ' αυτό αρνούνται να παραλάβουν το έγγραφο ή να υπογράψουν την έκθεση επίδοσης, το έγγραφο παραδίδεται στον εισαγγελέα πρωτοδικών της περιφέρειας στην οποία υπάγονται και ο τελευταίος το διαβιβάζει σ' αυτά.

3. Στις περιπτώσεις της παραγράφου 1 του άρθρου 57, αν ο εκπρόσωπος της αρχής ή ο εντεταλμένος υπάλληλος αρνηθεί να παραλάβει το έγγραφο ή να υπογράψει την έκθεση, η άρνηση βεβαιώνεται σ' αυτήν, και το έγγραφο παραδίδεται, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, στον εισαγγελέα πρωτοδικών της έδρας της αρχής ή της υπηρεσίας του υπαλλήλου, ενώ, αν στην έδρα αυτή δεν υπάρχει πρωτοδικείο, στον ειρηνοδίκη, ο οποίος το διαβιβάζει στην αρχή ή στον υπάλληλο.

4. Στις περιπτώσεις των παραγράφων 2 και 3 η επίδοση θεωρείται ότι έχει συντελεστεί από τη χρονολογία της έκθεσης.

'Αρθρο 66.

Αντίκλητος.

1. Κάθε διάδικος στη φορολογική δίκη, με εξαίρεση το δημόσιο, είναι υποχρεωμένος, με το πρώτο δικόγραφο που

(1) **Η παρ. 2 τίθεται όπως συμπληρώθηκε από τό άρθρο** 2 παρ. 1 του ν.δ. 4600/1966.

απευθύνει στο δικαστήριο, να διορίσει, ως αντίκλητο, πρόσωπο που να έχει την κατοικία του στην κύρια έδρα του δικαστηρίου.

2. Ο διορισμός πρέπει να περιέχει το ονοματεπώνυμο και το όνομα του πατέρα, το επάγγελμα και ακριβή προσδιορισμό της διεύθυνσης της κατοικίας και της επαγγελματικής εγκατάστασης του αντικλήτου. Η παράγραφος 2 του άρθρου 54 εφαρμόζεται και στην περίπτωση αυτή.

3. Αυτός που έχει τη φροντίδα για την επίδοση αναζητά, και όταν ακόμη υπάρχει αντίκλητος, πρώτα το διάδικο ή το νόμιμο αντιπρόσωπό του για να του παραδώσει το έγγραφο που πρέπει να επιδοθεί. Σε καμιά όμως περίπτωση δεν μπορεί να προβληθεί ακυρότητα της επίδοσης για το λόγο ότι αυτή έγινε στον αντίκλητο που είχε διοριστεί, εκτός αν ειδική διάταξη απαιτεί να παραδοθεί το έγγραφο στον ίδιο το διάδικο ή στο νόμιμο αντιπρόσωπό του.

4. Η επίδοση στον αντίκλητο γίνεται με τον ίδιο τρόπο όπως και στο διάδικο, εφαρμόζονται όμως και οι διατάξεις των άρθρων 61 και 62, καθώς και η παράγραφος 1 του άρθρου 65.

5. Η ιδιότητα του αντικλήτου παύει : α) με το θάνατό του, β) με την περάτωση της δίκης, γ) με την παραίτηση ή την ανάκληση του διορισμού. Οι διατάξεις των άρθρων 39 έως 41 εφαρμόζονται ανάλογα και στον αντίκλητο. Ο διάδικος είναι υποχρεωμένος να αντικαταστήσει αμέσως τον αντίκλητο που έπαψε να υπάρχει ή παραιτήθηκε ή ανακλήθηκε, με δήλωσή του, σύμφωνη με τους όρους της παραγράφου 2, που κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου και κοινοποιείται στον άλλο διάδικο, με τη φροντίδα εκείνου που κάνει τη δήλωση.

6. Η υποχρέωση του διαδίκου να ορίσει αντίκλητο δεν αίρεται από όσα ορίζει η διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 36, ακόμη και αν υπάρχει πληρεξούσιος του διαδίκου. Μπορεί όμως ο πληρεξούσιος να διοριστεί και ως αντίκλητος, αν έχει την κατοικία του στην έδρα του δικαστηρίου.

Άρθρο 67.

Έκθεση επίδοσης.

1. Για κάθε επίδοση συντάσσεται έκθεση από εκείνον που την ενεργεί· η έκθεση αυτή, εκτός από τα στοιχεία που ορίζονται στο άρθρο 52, περιέχει την παραγγελία προς επίδοση και σαφή προσδιορισμό του εγγράφου που επιδίδεται καθώς και των προσώπων τα οποία αυτό αφορά. Στην έκθεση πρέπει να γίνεται επίσης μνεία της ημέρας και της ώρας της επίδοσης, του προσώπου στο οποίο παραδόθηκε το έγγραφο και του τρόπου που έγινε η επίδοση, αν εκείνος προς τον οποίο η επίδοση ή τα πρόσωπα που ορίζονται στα άρθρα 61 και 62 απουσιάζουν ή αρνούνται.

2. Η έκθεση υπογράφεται από εκείνον που ενεργεί την επίδοση και από εκείνον που παραλαμβάνει το έγγραφο· αν αυτός αρνείται ή δεν μπορεί να υπογράψει, τότε υπογράφεται και από το μάρτυρα που προσλαμβάνεται για το σκοπό αυτόν.

3. Αυτός που επιδίδει το έγγραφο σημειώνει πάνω σ' αυτό την ημέρα και την ώρα που έγινε η επίδοση και υπογράφει τη σημείωση.

Γ' ΤΜΗΜΑ
ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ

Άρθρο 68.

1. Οι προθεσμίες που προβλέπονται από τον κώδικα αυτό και εκείνες που τάσσονται από τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια αρχίζουν από την επομένη της επίδοσης ή του γεγονότος που τις κινεί και λήγουν όταν περάσει ολόκληρη η τελευταία ημέρα, ή, αν αυτή είναι κατά το νόμο εξαιρετέα, η επόμενη εργάσιμη ημέρα. Ο υπολογισμός των προθεσμιών γίνεται όπως ορίζει ο αστικός κώδικας.

2. Αν διακοπεί η δίκη κατά τη διάρκεια κάποιας προθεσμίας, η προθεσμία διακόπτεται και αρχίζει νέα από την επανάληψη της δίκης.

3. Οι προθεσμίες δεν αναστέλλονται κατά τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών.

Δ' ΤΜΗΜΑ
ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΚΥΡΟΤΗΤΕΣ

Άρθρο 69.

1. Η παράβαση διάταξης που ρυθμίζει τη διαδικασία και ιδίως τον τύπο κάποιας διαδικαστικής πράξης συνεπάγεται ακυρότητα, η οποία απαγγέλλεται από το δικαστήριο : α) αν ο νόμος προβλέπει ρητά την ακυρότητα ως συνέπεια για τη μη τήρηση της διάταξης, β) αν για την παράβαση προβλέπεται αναίρεση και γ) σε κάθε άλλη περίπτωση, αν η παράβαση, κατά την κρίση του δικαστή, προξένησε στο διάδικο που την προτείνει βλάβη, η οποία δεν μπορεί να επανορθωθεί διαφορετικά παρά μόνο αν κηρυχτεί η ακυρότητα.

2. Η ακυρότητα απαγγέλλεται ύστερα από πρόταση του διαδίκου εφόσον αυτή δεν επιβάλλεται να εξεταστεί αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο. Η πρόταση είναι απαράδεκτη αν δεν υποβληθεί κατά την πρώτη, μετά την παράβαση, συζήτηση της υπόθεσης.

3. Δεν μπορεί να προτείνει την ακυρότητα εκείνος που την έχει προκαλέσει ή έχει συντελέσει σ' αυτήν, ούτε αυτός που έχει παραιτηθεί ρητά ή σιωπηρά από την πρότασή της.

4. Όταν το δικαστήριο απαγγέλλει την ακυρότητα, διατάζει να επαναληφθεί η πράξη, εκτός αν επήλθε απώλεια του δικαιώματος ή η επανάληψη αποκλείεται για άλλον λόγο.

ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΕΞΩΔΙΚΗ ΛΥΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Άρθρο 70.

Πρόταση φορολογουμένων.

1. Όταν εκείνος, σε βάρος του οποίου εκδόθηκε η πράξη δημόσιου οργάνου από αυτές που αναφέρονται στο άρθρο 73, αμφισβητεί την ορθότητά της, μπορεί να προτείνει την εξώδικη λύση της διαφοράς ανάμεσα σ' αυτόν και το όργανο που εξέδωσε την πράξη.

2. Η πρόταση υποβάλλεται ενώπιον του οργάνου που εξέδωσε την πράξη, είτε με το δικόγραφο της προσφυγής είτε με ιδιαίτερη αίτηση, προτού ασκηθεί η προσφυγή και μέσα στην προθεσμία που ορίζεται γι' αυτήν.

3. Ωσότου πραγματοποιηθεί ή ματαιωθεί η εξώδικη λύση της διαφοράς, αναστέλλεται η εκδίκαση της προσφυγής που έχει ασκηθεί.

4. Εξώδικη λύση της διαφοράς δεν συγχωρείται όταν η πράξη αφορά την επιβολή προστίμου ή άλλης κύρωσης για παράβαση διατάξεων φορολογικού γενικά νόμου.

Άρθρο 71.

Συζήτηση και αποτέλεσμα.

1. Αν υποβληθεί πρόταση για εξώδικη λύση της διαφοράς, το φορολογικό όργανο καλεί με απόδειξη εκείνον, σε βάρος του οποίου έχει εκδοθεί η πράξη, να εμφανιστεί μέσα σε εύλογη προθεσμία, όχι μεγαλύτερη από δέκα ημέρες αφότου υποβλήθηκε η κατά το προηγούμενο άρθρο πρόταση, για να τη συζητήσει.

2. Το φορολογικό όργανο, αφού λάβει υπόψη του τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης, αυτά που προσκομίζει εκείνος σε βάρος του οποίου έχει εκδοθεί η πράξη, όσα ο ίδιος αναπτύσσει προφορικά ή εγγράφως, καθώς και κάθε άλλο στοιχείο, μπορεί, αν κρίνει το αίτημα βάσιμο στο σύνολο ή κατά ένα μέρος του, να αποδεχτεί, ανάλογα με την περίπτωση, την ακύρωση της πράξης ή τον περιορισμό της φορολογητέας ύλης που αναφέρεται στην πράξη ή του φόρου ή άλλου δικαιώματος, καθώς και τον περιορισμό του πρόσθετου φόρου μέσα στα όρια του νόμου.

3. Αν οι απόψεις του φορολογικού οργάνου και εκείνου σε βάρος του οποίου έχει εκδοθεί η πράξη συμπέσουν στο σύνολό τους, συντάσσεται πρακτικό, που αιτιολογείται συνοπτικά και περιέχει τα ποσά της φορολογητέας ύλης, του φόρου ή άλλου δικαιώματος, καθώς και του πρόσθετου φόρου που έχουν καθοριστεί με τον τρόπο που αναφέρεται πιο πάνω. Το πρακτικό αυτό, αφού υπογραφεί από τα δύο μέρη, έχει τα αποτελέσματα αμετάκλητης απόφασης, και η προσφυγή που έχει ασκηθεί θεωρείται σαν να μην έγινε.

4. Για να συζητηθεί η πρόταση της εξώδικης λύσης της διαφοράς και για να υπογραφεί το πρακτικό της παραγράφου 3 από πληρεξούσιον εκείνου σε βάρος του οποίου έχει εκδοθεί η πράξη, πρέπει να προσάγεται ειδική έγγραφη πληρεξουσιότητα. Το έγγραφο που παρέχει την πληρεξουσιότητα αυτή συντάσσεται κατά τον τρόπο που ορίζουν οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 35.

'Αρθρο 72.

Ματαίωση της λύσης.

1. Αν δεν εμφανιστεί εκείνος σε βάρος του οποίου έχει εκδοθεί η πράξη για να συζητήσει την πρότασή του ή αν δεν πραγματοποιηθεί για οποιονδήποτε λόγο, μέσα σε δεκαπέντε ημέρες αφότου υποβληθεί η πρόταση, η εξώδικη λύση της διαφοράς, ακολουθεί η διαδικασία που προβλέπει ο νόμος για την εκδίκαση της προσφυγής που έχει ασκηθεί.

2. Η ματαίωση της εξώδικης λύσης της διαφοράς βεβαιώνεται πάνω στο δικόγραφο που περιέχει το αίτημα, και η βεβαίωση αυτή υπογράφεται από το φορολογικό όργανο.

ΕΒΔΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΠΡΟΣΦΥΓΗ

Α' ΤΜΗΜΑ
ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

'Αρθρο 73.

Προσβαλλόμενες πράξεις.

Προσφυγή ενώπιον του αρμόδιου τακτικού διοικητικού δικαστηρίου επιτρέπεται κατά των πράξεων των δημόσιων οργάνων με τις οποίες προσδιορίζονται φόροι, δασμοί, τέλη και συναφή δικαιώματα του δημοσίου ή επιβάλλονται πρόστιμα ή άλλες κυρώσεις για παράβαση των φορολογικών γενικά νόμων.

'Αρθρο 74.

Δικαίωμα προσφυγής.

1. Δικαίωμα προσφυγής έχει εκείνος που βαρύνεται άμεσα από την πράξη, καθώς και εκείνος στον οποίο παρέχεται ειδικά το δικαίωμα αυτό από τον ουσιαστικό νόμο.

2. Προσφυγή υπέρ του δημοσίου μπορεί να ασκήσει κατά της πράξης ο Υπουργός Οικονομικών ή ο αρμόδιος οικονομικός επιθεωρητής.

'Αρθρο 75.

'Ορια ελέγχου της πράξης.

1. Με την προσφυγή η υπόθεση άγεται ενώπιον του δικαστηρίου και ελέγχεται ως προς το νόμω βάσιμο της πράξης στο σύνολό της, ενώ ως προς το ουσία βάσιμο της πράξης μέσα στα όρια της προσφυγής.

2. Το δικαστήριο τη νομικώς πλημμελή πράξη την ακυρώνει εν όλω ή εν μέρει ή τη μεταρρυθμίζει αναλόγως, προς όφελος ή και προς βλάβη ακόμη του προσφεύγοντος, χωρίς να δεσμεύεται από τα αιτήματά του. Την ουσιαστικώς εσφαλμένη πράξη την ακυρώνει ή τη μεταρρυθμίζει μόνο μέσα στα όρια της προσφυγής.

'Αρθρο 76.

1. Το δικαστήριο δεν μπορεί με την απόφασή του να χειροτερέψει τη θέση του προσφεύγοντος, εκτός αν συντρέχει η πρώτη περίπτωση της παραγράφου 2 του άρθρου 75.

2. Στη δεύτερη περίπτωση της ίδιας παραγράφου η χειροτέρευση διαπιστώνεται από το μέγεθος του φόρου ή της άλλης υποχρέωσης που επιβάλλεται.

'Αρθρο 77.

Προθεσμία.

1. Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής είναι είκοσι ημέρες και αρχίζει από την επομένη της ημέρας που επιδόθηκε η πράξη. Κατ' εξαίρεση, αν πρόκειται για πράξη προσδιορισμού δασμών και λοιπών φόρων, που ενεργείται από τις τελωνειακές αρχές ενώ είναι παρών ο φορολογούμενος ή ο νόμιμος αντιπρόσωπός του ο οποίος και υπογράφει, η προθεσμία αρχίζει από την επομένη της ημέρας που καταβλήθηκαν οι δασμοί και οι λοιποί φόροι, χωρίς να απαιτείται ιδιαίτερη επίδοση της προσβαλλόμενης πράξης, εκτός αν ο φορολογούμενος το ζητήσει εγγράφως, οπότε η προθεσμία αρχίζει από την επόμενη ημέρα της επίδοσης.

Στις περιπτώσεις που, κατά τις κείμενες διατάξεις, η οριστική χρέωση ενεργείται χωρίς να είναι παρών ο παραλήπτης, η προθεσμία της προσφυγής αρχίζει από την επομένη της κοινοποίησης του αποτελέσματος της οριστικής χρέωσης στον παραλήπτη ή στο νόμιμο αντιπρόσωπό του. (1)

2. Αν εκείνος σε βάρος του οποίου έχει εκδοθεί η πράξη διαμένει στην αλλοδαπή ή είναι άγνωστης διαμονής και δεν έχει ορίσει αντίκλητο στην Ελλάδα, η προθεσμία της προσφυγής είναι σαράντα ημέρες και αρχίζει από την επομένη της επίδοσης της πράξης.

3. Αν, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας, εκείνος που έχει δικαίωμα να ασκήσει προσφυγή πεθάνει χωρίς να την έχει ασκήσει, οι κληρονόμοι του έχουν νέα ισόχρονη προθεσμία, η οποία αρχίζει από τότε που έλαβαν αποδεδειγμένως γνώση της πράξης ή και αφότου τους κοινοποιήθηκε η πράξη.

4. Στην περίπτωση της παραγράφου 2 του άρθρου 74 η προθεσμία για άσκηση της προσφυγής είναι σαράντα ημέρες και αρχίζει από την επομένη της επίδοσης της πράξης στον υπόχρεο.

5. Η προσφυγή μπορεί να ασκηθεί και πριν από την επίδοση της πράξης.

'Αρθρο 78.

Αναστολή εκτέλεσης της πράξης.

1. Η διοικητική πράξη δεν μπορεί να εκτελεστεί κατά τη διάρκεια της προθεσμίας της προσφυγής αν όμως η προσφυγή ασκηθεί εμπρόθεσμα και κανονικά, αναστέλλεται η εκτέλεση της πράξης ώσπου να δημοσιευτεί η οριστική απόφαση για την προσφυγή ή καταργηθεί η δίκη με άλλον τρόπο. Η λήψη συντηρητικών μέτρων επιτρέπεται.

2. Στην περίπτωση της παραγράφου 2 του άρθρου 74, ούτε η προθεσμία άσκησης της προσφυγής από τον υπουργό ή τον επιθεωρητή, ούτε η άσκησή της αναστέλλουν την εκτέλεση της πράξης.

3. Διατηρούνται σε ισχύ ειδικές διατάξεις που ορίζουν διαφορετικά τα σχετικά με την εκτέλεση της διοικητικής πράξης.

'Αρθρο 79.

Τρόπος άσκησης της προσφυγής.

1. Η προσφυγή ασκείται με έγγραφο το οποίο: α) κατατίθεται στην αρχή που εξέδωσε την πράξη, και πάνω σ' αυτό συντάσσεται πράξη κατάθεσης, ή β) επιδίδεται στην ίδια αρχή. 'Οταν ο προσφεύγων διαμένει έξω από την έδρα της αρχής αυτής, το έγγραφο της προσφυγής μπορεί να εγχειριστεί στην πλησιέστερη προς τη διαμονή του οικονομική ή αστυνομική ή δημοτική ή κοινοτική αρχή, η

(1) Η παρ. 1 αντικαταστάθηκε αρχικά από το άρθρο 2 του ν.δ. 1257/1972 και αργότερα από το άρθρο 2 του ν. 221/1975.

οποία και συντάσσει πράξη παραλαβής. Η αρχή που το παραλαμβάνει έχει υποχρέωση να διαβιβάσει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, το έγγραφο της προσφυγής στην αρχή που εξέδωσε την πράξη.

2. Ως ημέρα άσκησης της προσφυγής λογίζεται αντίστοιχα η ημέρα που έχει συνταχτεί η πράξη κατάθεσης ή έχει γίνει η επίδοση ή η εγχείριση του εγγράφου της προσφυγής.

3. Ο προσφεύγων έχει δικαίωμα να ζητά βεβαίωση για την κατάθεση ή εγχείριση του εγγράφου της προσφυγής, την οποία η οικεία αρχή έχει υποχρέωση να του παρέχει μόλις γίνει η παραλαβή.

Άρθρο 80.

1. Η προσφυγή μπορεί να υπογραφεί και από τον πληρεξούσιο εκείνου που έχει δικαίωμα να την ασκήσει.

2. Η κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 74 προσφυγή όταν ασκείται από τον Υπουργό Οικονομικών υπογράφεται από τον ίδιο ή από δημόσιο υπάλληλο, από εκείνους που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 32, που έχει εξουσιοδοτηθεί από αυτόν, ενώ, όταν ασκείται από τον επιθεωρητή, υπογράφεται από αυτόν τον ίδιο.

Άρθρο 81.

Περιεχόμενο της προσφυγής.

1. Το έγγραφο της προσφυγής πρέπει, εκτός από όσα ορίζονται στο άρθρο 53, να περιέχει : α) ακριβή προσδιορισμό της αρχής κατά της οποίας στρέφεται η προσφυγή, καθώς και της προσβαλλόμενης πράξης, β) τους λόγους της προσφυγής, χωριστά τον καθέναν, κατά τρόπο σαφή και ορισμένο, γ) σαφώς καθορισμένο αίτημα και δ) διορισμό αντικλήτου που να διαμένει στην έδρα του δικαστηρίου.

2. Το έγγραφο της προσφυγής που δεν ανταποκρίνεται σε όλες τις απαιτήσεις της παραγράφου 1 είναι άκυρο τότε μόνο, όταν κατά την κρίση του δικαστηρίου οι ελλείψεις αυτές το καθιστούν εντελώς αόριστο και ανεπίδεκτο δικαστικής εκτίμησης.

Άρθρο 82.

Κατάρτιση φακέλου της υπόθεσης.

1. Η αρχή που εξέδωσε την πράξη έχει υποχρέωση, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση: α) να καταχωρίζει σε πρωτόκολλο προσφυγών όλες τις προσφυγές που κατατίθενται, επιδίδονται και διαβιβάζονται σ' αυτήν, β) να καταρτίζει φάκελο της υπόθεσης, γ) να συντάσσει κατάλογο όλων των εγγράφων του φακέλου, δ) να συντάσσει έκθεση που να περιέχει αιτιολογημένη γνώμη για την προσφυγή, την οποία επισυνάπτει στο φάκελο της υπόθεσης και ε) να διαβιβάζει το φάκελο της υπόθεσης ή να τον παραδίδει με απόδειξη στη γραμματεία του δικαστηρίου, ενώπιον του οποίου απευθύνεται η προσφυγή.

Η αδικαιολόγητη καθυστέρηση, πέρα από δύο μήνες, της αποστολής στο δικαστήριο ολόκληρου του φακέλου της υπόθεσης αποτελεί ιδιαίτερο πειθαρχικό παράπτωμα των οργάνων που είναι αρμόδια γι' αυτό. Κάθε παράλειψη ή καθυστέρηση, πέρα από δύο μήνες, αποστολής του παραπάνω φακέλου αναγγέλλεται υποχρεωτικά στην προϊστάμενη διοικητική αρχή. (1)

2. Η γραμματεία του δικαστηρίου καταχωρίζει την προσφυγή σε βιβλίο που τηρείται με τη φροντίδα της. Σε ιδιαίτερο βιβλίο καταχωρίζονται οι προσφυγές αρμοδιότητας μονομελούς δικαστηρίου.

3. Η προσφυγή του Υπουργού Οικονομικών ή του επιθεωρητή κοινοποιείται, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, με τη φροντίδα του οργάνου που εξέδωσε την πράξη και σ' εκείνον εναντίον του οποίου στρέφεται.

---

(1) Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 προστέθηκε με το άρθρο 7 του ν.δ. 10/1968.

Άρθρο 83.

Απαράδεκτο δεύτερης προσφυγής.

Είναι απαράδεκτη δεύτερη προσφυγή από το ίδιο πρόσωπο κατά της ίδιας διοικητικής πράξης.

Άρθρο 84.

Πρόσθετοι λόγοι.

1. Πρόσθετοι λόγοι υποβάλλονται μόνο με δικόγραφο που κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου ενώπιον του οποίου εκκρεμεί η προσφυγή· πάνω στο δικόγραφο συντάσσεται πράξη κατάθεσης.

2. Η κατάθεση του δικογράφου γίνεται τουλάχιστον δεκαπέντε πλήρεις ημέρες πριν από την πρώτη δικάσιμο που έχει οριστεί. (1)

3. Αντιφωνημένο αντίγραφο του δικογράφου που κατατέθηκε κοινοποιείται, μέσα σε τρεις ημέρες από την κατάθεσή του, στον άλλο διάδικο, με τη φροντίδα του προσφεύγοντος· αλλιώς αυτό είναι απαράδεκτο.

4. Η αρχή που αναφέρεται στο άρθρο 82, όταν της κοινοποιηθούν πρόσθετοι λόγοι προσφυγής, συντάσσει έκθεση, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 1δ του άρθρου αυτού, που τη διαβιβάζει έγκαιρα στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η προσφυγή.

Β' ΤΜΗΜΑ

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ

Άρθρο 85.

Ορισμός δικασίμου.

1. Ο φάκελος της υπόθεσης υποβάλλεται από τη γραμματεία στον πρόεδρο του δικαστηρίου, ο οποίος ορίζει τη δικάσιμο.

Στις υποθέσεις αρμοδιότητας πολυμελών δικαστηρίων, ο πρόεδρος διορίζει εισηγητή δικαστή τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, τον οποίο μπορεί, σε περίπτωση κωλύματος του τελευταίου, να αντικαταστήσει, ακόμη και προφορικά, με άλλον. Στο δικαστήριο που διαιρείται σε τμήματα, τον εισηγητή δικαστή τον ορίζει ο πρόεδρος του αρμόδιου τμήματος. (2)

2. Μπορεί να οριστεί δικάσιμος συντομότερη από εκείνη που αρχικά ορίστηκε, είτε αυτεπαγγέλτως, είτε ύστερα από αίτηση κάποιου από τους διαδίκους.

Άρθρο 85α.

Προπαρασκευή από τον εισηγητή της συζήτησης στο ακροατήριο.

1. Ο εισηγητής που ορίστηκε κατά το προηγούμενο άρθρο, μπορεί αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από αίτηση των διαδίκων : α) να καλεί εγγράφως τους διαδίκους ή τους νόμιμους αντιπροσώπους τους για παροχή εξηγήσεων ή πληροφοριών, β) να αλληλογραφεί μέσω της γραμματείας του δικαστηρίου και να ζητά από κάθε δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή και από κάθε νομικό ή φυσικό πρόσωπο πληροφορίες και στοιχεία χρήσιμα για την πληρέστερη διάγνωση της υπόθεσης και γ) να υποδεικνύει στους διαδίκους να φέρουν έγγραφα που τυχόν λείπουν, καθώς και άλλα στοιχεία που αφορούν τυπικές και ουσιαστικές ελλείψεις της προσφυγής ή παραλείψεις της έκθεσης ελέγχου.

2. Ο εισηγητής, όταν τάσσει προθεσμία για να εκτελεστούν όσα ορίζονται στην παράγραφο 1, μπορεί, αν οι υπεύ-

---

(1) Η παρ. 2 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 8 του ν.δ. 10/1968.

(2) Το δεύτερο εδάφιο της πρώτης παρ. προστέθηκε με το άρθρο 9 του ν.δ. 10/1968.

θυνοι αρνούνται ή αδικαιολόγητα καθυστερούν να παράσχουν τις εξηγήσεις, τις πληροφορίες, τα έγγραφα και τα λοιπά αποδεικτικά στοιχεία που έχουν ζητηθεί, να τους επιβάλλει τις κυρώσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 44 ή να προκαλέσει την προβλεπόμενη από την παράγραφο 3 του άρθρου 44 απόφαση του δικαστηρίου ως συμβουλίου, για την παραπομπή του υπεύθυνου φορολογικού οργάνου στη διοίκηση προς έγερση πειθαρχικής δίωξης.

3. Η πράξη του εισηγητή που επιβάλλει τις κυρώσεις υπόκειται σε προσφυγή ενώπιον του τακτικού διοικητικού δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η φορολογική διαφορά· η προσφυγή ασκείται μέσα σε προθεσμία είκοσι ημερών, που αρχίζει από την επομένη της επίδοσης της πράξης.

4. Όταν πρόκειται για δικαστήριο μονομελούς σύνθεσης, τα δικαιώματα των παραγράφων 1 και 2 τα ασκεί ο δικαστής τακτικών διοικητικών δικαστηρίων που έχει οριστεί να δικάσει τις υποθέσεις· η προσφυγή κατά των πράξεων που επιβάλλουν κυρώσεις υποβάλλεται ενώπιον του τριμελούς διοικητικού πρωτοδικείου.

5. Η έναρξη ισχύος του άρθρου αυτού θα οριστεί με διάταγμα που θα εκδοθεί με πρόταση του Υπουργού Οικονομικών. (1)

Άρθρο 86.

Εγγραφή στο πινάκιο και κλήση για συζήτηση.

1. Οι υποθέσεις που προσδιορίζονται για κάθε δικάσιμο καταχωρίζονται σε πινάκιο που τηρείται από τη γραμματεία, η οποία στη συνέχεια φροντίζει, με εποπτεία του προέδρου, ώστε να κλητευτούν οι διάδικοι για να εμφανιστούν ενώπιον του δικαστηρίου κατά τη συζήτηση και να συνταχτεί για κάθε δικάσιμο έκθεμα των υποθέσεων που θα συζητηθούν. Οι υποθέσεις αρμοδιότητας μονομελούς δικαστηρίου εγγράφονται σε ιδιαίτερο πινάκιο.

2. Ώσπου να συζητηθεί η υπόθεση, οι διάδικοι, με την εποπτεία της γραμματείας και σε ημέρες και ώρες που ορίζονται από το γραμματέα του δικαστηρίου, έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν γνώση για την εγγραφή της στο πινάκιο και για το περιεχόμενο του φακέλου της.

Άρθρο 87.

Τρόπος κλήσης.

1. Η κλήση για συζήτηση επιδίδεται, είκοσι πλήρεις ημέρες πριν από αυτήν, στον προσφεύγοντα ή στο νόμιμο αντιπρόσωπο ή πληρεξούσιό του, καθώς και στην αρχή που εξέδωσε την πράξη. (2)

Κλήτευση είναι και η προφορική ανακοίνωση της δικασίμου από τη γραμματεία, αν βεβαιώνεται με έγγραφο που υπογράφεται από τον αρμόδιο υπάλληλο και από εκείνον προς τον οποίο έγινε η ανακοίνωση.

2. Η κλήτευση μπορεί να παραλειφθεί αν δεν έχει δηλωθεί η διεύθυνση της κατοικίας, του γραφείου ή του καταστήματος του προσφεύγοντος ή του νόμιμου αντιπροσώπου ή του πληρεξουσίου του και δεν έχει διοριστεί αντίκλητος.

3. Όταν ασκείται προσφυγή από τον Υπουργό Οικονομικών ή από τον οικονομικό επιθεωρητή, η κλήση επιδίδεται στον υπουργό ή στον επιθεωρητή, καθώς και στον άλλο διάδικο, είκοσι πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση.

Άρθρο 88.

Έκθεμα των υποθέσεων που συζητούνται.

1. Το έκθεμα των υποθέσεων που συζητούνται σε κάθε δικάσιμο καταρτίζεται με βάση το πινάκιο και αναρτάται, πριν από την έναρξη της συνεδρίασης, έξω από την αίθουσα όπου συνεδριάζει το δικαστήριο.

2. Αν δεν αναρτηθεί το έκθεμα, δεν είναι άκυρη η συζήτηση των υποθέσεων της δικασίμου.

Γ' ΤΜΗΜΑ

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΟ ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟ

Άρθρο 89.

Προεκφώνηση.

Κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο, αυτός που τη διευθύνει προεκφωνεί τις υποθέσεις της δικασίμου που είναι γραμμένες στο πινάκιο και σημειώνει στην οικεία στήλη του πινακίου αν η υπόθεση συζητείται ή αναβάλλεται ή διαγράφεται.

Άρθρο 90.

Αναβολή συζήτησης.

1. Όταν συντρέχει αποχρών λόγος, η συζήτηση μπορεί να αναβληθεί από το δικαστήριο αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από αίτηση των διαδίκων..

2. Με αίτηση των διαδίκων η συζήτηση μπορεί να αναβληθεί μόνο μία φορά.

Άρθρο 91.

Αυτεπάγγελτη η εξέταση της κλήτευσης των διαδίκων.

1. Αν κάποιος από τους διαδίκους δεν εμφανιστεί κατά τη συζήτηση, το δικαστήριο εξετάζει αυτεπαγγέλτως αν αυτός έχει κλητευτεί νόμιμα και εμπρόθεσμα ή αν η κλήτευσή του έχει παραλειφθεί νόμιμα.

2. Αν κάποιος από τους διαδίκους, παρά το νόμο, δεν έχει κλητευτεί ή δεν έχει κλητευτεί νόμιμα και εμπρόθεσμα, το δικαστήριο κηρύσσει απαράδεκτη τη συζήτηση, ορίζει νέα τακτή δικάσιμο με απλή σημείωση στο πινάκιο και διατάζει να εγγραφεί η υπόθεση για τη δικάσιμο αυτή και να κλητευτούν νόμιμα οι διάδικοι.

3. Αν έγινε κλήτευση των διαδίκων και αυτή κρίνεται νόμιμη και εμπρόθεσμη, η διαδικασία προχωρεί ακόμη και αν αυτοί δεν παρίστανται.

Άρθρο 92.

Μη εμφάνιση ή αποχώρηση των διαδίκων.

1. Διάδικος που δεν εμφανίστηκε κατά την εκφώνηση της υπόθεσης μπορεί, όταν προσέλθει, να μετάσχει στην περαιτέρω συζήτηση.

2. Η εκούσια αποχώρηση διαδίκου μετά την έναρξή της κατ' ουσίαν συζήτησης της υπόθεσης δεν επηρεάζει την πρόοδο της διαδικασίας. Θεωρείται ότι αποχωρεί εκούσια ο διάδικος και όταν διαταχτεί η απομάκρυνσή του για την τήρηση της τάξης.

3. Η εκούσια αποχώρηση διαδίκου ύστερα από απόρριψη αίτησής του για αναβολή δεν εμποδίζει τη συζήτηση της υπόθεσης κατ' ουσίαν, εκτός αν δεν έγινε νόμιμα η κλήτευσή του, όποτε εφαρμόζονται οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου.

4. Διάδικος που δεν εμφανίστηκε κατά τη συζήτηση ή αποχώρησε από αυτήν έχει δικαίωμα να παρίσταται και να μετέχει σε όλες τις μεταγενέστερα διεξαγόμενες συζητήσεις για τις οποίες προβλέπεται παράσταση των διαδίκων.

Άρθρο 93.

Οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται και στις διαδικαστικές πράξεις που διενεργούνται έξω από το ακροατήριο.

(1) Το άρθρο 85α τίθεται όπως έχει προστεθεί με το άρθρο 10 του ν.δ. 10/1968.

(2) Το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 11 του ν.δ. 10/1968.

'Αρθρο 94.

Διεξαγωγή της συζήτησης.

1. Κάθε μέλος του δικαστηρίου έχει το δικαίωμα, ύστερα από άδεια αυτού πού διευθύνει τη συζήτηση, να απευθύνει ερωτήσεις προς τους διαδίκους, του νόμιμους αντιπροσώπους τους, τους μάρτυρες και τους πραγματογνώμονες, και να απαιτεί την ανάγνωση εγγράφων.

2. Οι διάδικοι μπορούν να απευθύνουν ερωτήσεις ύστερα από άδεια του προέδρου, ο οποίος μπορεί να απαγορεύσει την άσκοπη ή ανάρμοστη ερώτηση.

3. Ο διάδικος σε βάρος του οποίου έχει εκδοθεί η πράξη μπορεί, και όταν ακόμη παρίσταται με δικηγόρο, να λάβει το λόγο ύστερα από άδεια αυτού που διευθύνει τη συζήτηση.

'Αρθρο 95.

Προαπόδειξη – Συμπλήρωση αποδείξεων.

1. Οι διάδικοι έχουν την υποχρέωση να προσκομίσουν τα αποδεικτικά τους στοιχεία στη γραμματεία του δικαστηρίου, το αργότερο ως την παραμονή της πρώτης συζήτησης της υπόθεσης.

2. Το δικαστήριο μπορεί αυτεπαγγέλτως να αποφασίζει τη συμπλήρωση των αποδείξεων με κάθε πρόσφορο μέσο· έχει επίσης την εξουσία να διατάξει και επανέλεγχο, καθώς και την εμφάνιση των διαδίκων ή των νόμιμων αντιπροσώπων τους στο ακροατήριο, για να τους υποβληθούν ερωτήσεις ή για να δώσουν διασαφήσεις σχετικά με την υπόθεση.

3. Η διεξαγωγή των αποδείξεων κατά κανόνα ενεργείται σε δημόσια συνεδρίαση του ίδιου δικαστηρίου. Στην ανάγκη και κατ' εξαίρεση μπορεί να γίνει ενώπιον εισηγητή, μέλους του δικαστηρίου, ή ενώπιον άλλου τακτικού διοικητικού δικαστηρίου ή δικαστή τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ή ειρηνοδίκη.

4. Το δικαστήριο μπορεί να ζητά από κάθε δημόσια, δημοτική ή κοινοτική αρχή και από κάθε νομικό ή φυσικό πρόσωπο πληροφορίες ή και στοιχεία χρήσιμα για την πληρέστερη διάγνωση της υπόθεσης, και όλοι αυτοί έχουν υποχρέωση να δίνουν τις πληροφορίες και τα στοιχεία που ζητούνται, αλλιώς υπόκεινται στις κυρώσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 44.

'Αρθρο 96.

Τρόπος συνεννόησης με αλλογλώσσους κτλ.

Αν ο διάδικος, ο μάρτυρας ή ο πραγματογνώμονας που παρίσταται αγνοεί την ελληνική γλώσσα, προσλαμβάνεται διερμηνέας, ο οποίος ορκίζεται ότι θα αποδώσει ακριβώς τις ερωτήσεις και τις απαντήσεις.

'Αρθρο 97.

Αν ο διάδικος, ο μάρτυρας ή ο πραγματογνώμονας που παρίσταται είναι κουφός, άλαλος ή κωφάλαλος, η συνεννόηση μαζί του, κατά τη συζήτηση της υπόθεσης ή κατά την ενέργεια διαδικαστικής πράξης, γίνεται εγγράφως. Οι έγγραφες απαντήσεις που δίδονται υπογράφονται από αυτόν που διευθύνει τη συζήτηση και αντιγράφονται, μαζί με τις ερωτήσεις που διατυπώθηκαν, στα πρακτικά ή στην έκθεση. Αν τα πρόσωπα αυτά δεν μπορούν να γράφουν, προσλαμβάνεται κατάλληλος διερμηνέας, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο.

'Αρθρο 98.

Επανάληψη της συζήτησης που περατώθηκε.

Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη νέα συζήτηση της υπόθεσης για πληρέστερη διερεύνησή της, αν αυτή είναι απαραίτητη για να διαγνωστεί η διαφορά.

'Αρθρο 99.

Πρακτικά της συζήτησης.

1. Για την προφορική συζήτηση στο ακροατήριο τηρούνται από το γραμματέα πρακτικά, τα οποία περιέχουν : α) τα ονοματεπώνυμα των δικαστών, του γραμματέα, των διαδίκων που εμφανίστηκαν, των νόμιμων αντιπροσώπων και των πληρεξουσίων, β) μνεία του τόπου και του χρόνου της συζήτησης, γ) μνεία ότι η συζήτηση έγινε δημόσια και δ) συνοπτικά όσα έγιναν κατά τη συζήτηση.

2. Με διατάγματα που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Οικονομικών και ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου Διοικητικής Δικαιοσύνης μπορεί να επιτραπεί η τήρηση των πρακτικών και με στενογραφική μέθοδο ή με φωνοληψία, όπως ειδικότερα θα καθοριστεί με τα διατάγματα.

'Αρθρο 100.

1. Τα πρακτικά συντάσσονται από το γραμματέα με τις οδηγίες αυτού που διευθύνει τη συζήτηση και υπογράφονται και από τους δύο. Τα πρόχειρα πρακτικά που τηρούνται από το γραμματέα υπογράφονται σε κάθε φύλλο από τον πρόεδρο, αμέσως μετά το τέλος της συνεδρίασης, και φυλάσσονται στο αρχείο του δικαστηρίου για πέντε χρόνια.

2. Αν αυτός που διευθύνει τη συζήτηση κωλύεται ή πάψει να αποτελεί μέλος του δικαστηρίου, τα πρακτικά υπογράφει, αντί γι' αυτόν, ο αρχαιότερος από τους δικαστές που έλαβαν μέρος στη συζήτηση, και, αν όλοι αυτοί κωλύονται, τα υπογράφει μόνο ο γραμματέας. Αν κωλύεται ο γραμματέας, τα πρακτικά τα υπογράφει μόνο αυτός που διευθύνει τη συζήτηση. Για όσους κωλύονται γίνεται μνεία στα πρακτικά.

'Αρθρο 101.

Τέλεση αξιόποινης πράξης στο ακροατήριο.

Αν στο ακροατήριο τελεστεί αξιόποινη πράξη, αυτή βεβαιώνεται στα πρακτικά και διατάσσεται η σύλληψη του υπαιτίου, ο οποίος, αν πρόκειται για πλημμέλημα ή κακούργημα, παραπέμπεται στον αρμόδιο εισαγγελέα, προς τον οποίο αποστέλλεται και απόσπασμα των πρακτικών. Αν πρόκειται για πταίσμα, η σύλληψη γίνεται μόνο για να βεβαιωθεί η ταυτότητα του υπαιτίου ή να εισαχθεί αυτός σε δίκη.

Δ' ΤΜΗΜΑ

ΔΙΑΚΟΠΗ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ - ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ

'Αρθρο 102.

Λόγοι διακοπής.

1. Η δίκη διακόπτεται αν, προτού τελειώσει η προφορική συζήτηση, πεθάνει ο διάδικος ή ο νόμιμος αντιπρόσωπός του ή επέλθει στο πρόσωπο κάποιου από αυτούς άλλη μεταβολή που να επηρεάζει είτε την ικανότητά του να παρασταθεί στο δικαστήριο είτε την εξουσία του νόμιμου αντιπροσώπου να τον εκπροσωπήσει.

2. Αν πρόκειται για θάνατο ή για άλλες μεταβολές στο πρόσωπο του αντιπροσώπου νομικών γενικά προσώπων, η δίκη δεν διακόπτεται.

'Αρθρο 103.

Τρόπος διακοπής και αποτελέσματά της.

1. Η διακοπή επέρχεται μόνο αφότου γνωστοποιηθεί προς το γραμματέα του δικαστηρίου ο λόγος της διακοπής, με επίδοση δικογράφου ή με προφορική δήλωση που γίνεται στο ακροατήριο ή, έξω από το ακροατήριο, κατά την επιχείρηση διαδικαστικής πράξης· ο γραμματέας έχει υποχρέωση να ανακοινώσει στον άλλο διάδικο τη διακοπή που επήλθε. Η γνωστοποίηση γίνεται από αυτόν που έχει το δικαίωμα να επαναλάβει τη δίκη και συνοδεύεται υποχρεωτικά από τα αποδεικτικά στοιχεία του λόγου της διακοπής.

2. Κάθε διαδικαστική πράξη που έχει διενεργηθεί μετά τη διακοπή της δίκης και πριν από την επανάληψή της, τότε μόνο είναι άκυρη, όταν, κατά την κρίση του δικαστηρίου, επήλθε σε κάποιον διάδικο βλάβη, η οποία δεν μπορεί να επανορθωθεί αλλιώς, παρά μόνο αν κηρυχτεί η ακυρότητα.

Άρθρο 104.

Επανάληψη.

1. Η επανάληψη της δίκης που διακόπηκε μπορεί να γίνει, είτε με δήλωση εκείνου που έχει δικαίωμα να την επαναλάβει - και, αν είναι περισσότεροι αυτοί που έχουν τέτοιο δικαίωμα, με δήλωση και ενός ακόμη από αυτούς- είτε με πρόσκλησή του από το δικαστήριο, με τη φροντίδα της γραμματείας, το οποίο ενεργεί αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από αίτηση του άλλου διαδίκου.

2. Αν η επανάληψη της δίκης δεν γίνει από τους διαδίκους μέσα σε δύο μήνες, ο πρόεδρος ορίζει αυτεπαγγέλτως δικάσιμο για τη συνέχισή της, στην οποία καλούνται οι διάδικοι.

3. Αν δεν είναι δυνατή η ανεύρεση εκείνου που έχει δικαίωμα να παρασταθεί κατά την επανάληψη της συζήτησης, ισοδυναμεί με κλήτευσή του η έγγραφη γνωστοποίηση της δικασίμου που ορίστηκε, η οποία και κοινοποιείται, με τη φροντίδα της γραμματείας του δικαστηρίου, προς το δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας της κατοικίας του προσώπου από το οποίο προήλθε ο λόγος της διακοπής.

Άρθρο 105.

Κατάργηση.

1. Ως την έναρξη της πρώτης συζήτησης στο ακροατήριο, ο προσφεύγων μπορεί να παραιτηθεί από το δικαίωμα ή από το δικόγραφο της προσφυγής χωρίς τη συναίνεση του άλλου διαδίκου.

2. Η παραίτηση γίνεται, είτε με δήλωση που καταχωρίζεται στα πρακτικά, είτε με δικόγραφο που κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου και ανακοινώνεται στον άλλο διάδικο.

3. Η παραίτηση από την προσφυγή της παραγράφου 2 του άρθρου 74 γίνεται αφού τηρηθούν οι ειδικές διατάξεις για το δημόσιο που ισχύουν κάθε φορά.

4. Η κατάργηση της δίκης επέρχεται αφότου κατατεθεί η παραίτηση.

Ε΄ ΤΜΗΜΑ

ΑΠΟΦΑΣΗ

Άρθρο 106.

Αμετάβλητη η σύνθεση του δικαστηρίου.

Η απόφαση εκδίδεται από το δικαστή ή από τους δικαστές που μετείχαν στη σύνθεση του δικαστηρίου κατά τη συζήτηση.

Άρθρο 107.

Διάσκεψη και ψηφοφορία.

1. Στα πολυμελή δικαστήρια, για να εκδοθεί η απόφαση, γίνεται διάσκεψη και ψηφοφορία.

2. Η διάσκεψη γίνεται με τη διεύθυνση του προέδρου, και εισηγείται ο δικαστής που ορίστηκε από αυτόν ως εισηγητής.

3. Στην ψηφοφορία πρώτα ψηφίζει ο εισηγητής, έπειτα ο νεότερος ως προς το διορισμό δικαστής και τελευταίος ο πρόεδρος ή, αν αυτός είναι εισηγητής, ο αρχαιότερος από τους δικαστές.

4. Αν υπάρξει διαφωνία, επικρατεί η γνώμη της πλειοψηφίας. Η γνώμη της μειοψηφίας καταχωρίζεται στο αιτιολογικό της απόφασης με τον τύπο της αμφιβολίας, καθώς και στο πρακτικό της διάσκεψης, το οποίο υπογράφεται όπως ορίζει το άρθρο 100.

5. Αν υπάρξει ισοψηφία, προσλαμβάνεται και άλλος δικαστής και γίνεται νέα συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο.

Άρθρο 108.

Κατάρτιση και δημοσίευση.

1. Όταν περατωθεί η ψηφοφορία, συντάσσεται από τον εισηγητή δικαστή σχέδιο της απόφασης, που περιλαμβάνει το αιτιολογικό και το διατακτικό της· το σχέδιο χρονολογείται και υπογράφεται από τον πρόεδρο και τον εισηγητή. Στις αποφάσεις του μονομελούς δικαστηρίου το σχέδιο συντάσσεται, χρονολογείται και υπογράφεται από το δικαστή που δίκασε την υπόθεση.

2. Η απόφαση διατυπώνεται, κατά προτίμηση, στη γλώσσα που αναφέρεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 2 του ν. 309/1976 (ΦΕΚ 100) και δημοσιεύεται σε δημόσια συνεδρίαση, από το σχέδιο της προηγούμενης παραγράφου. Κατά τη δημοσίευση μπορεί να μετέχουν στη σύνθεση του δικαστηρίου και δικαστές που δεν είχαν μετάσχει στη συζήτηση, αρκεί οι δικαστές που είχαν μετάσχει σε αυτή να διατελούν ακόμη στην υπηρεσία.(1)

3. Το πρωτότυπο της απόφασης συντάσσεται μέσα σε δέκα ημέρες από τη δημοσίευσή της.

Άρθρο 109.

Περιεχόμενο της απόφασης.

Η απόφαση πρέπει να αναφέρει: α) τη σύνθεση του δικαστηρίου και, αν πρόκειται για πολυμελή δικαστήρια, τον εισηγητή δικαστή, β) το ονοματεπώνυμο, το επάγγελμα και την κατοικία των διαδίκων, των νόμιμων αντιπροσώπων και των πληρεξουσίων τους, και να γίνεται μνεία αν αυτοί παραστάθηκαν, γ) σύντομη περίληψη του αντικειμένου της δίκης, δ) το αιτιολογικό και το διατακτικό της και ε) ότι αυτή δημοσιεύτηκε. Με την απόφαση δεν επιδικάζεται δικαστική δαπάνη.

Άρθρο 110.

Υπογραφή της απόφασης.

1. Η απόφαση υπογράφεται από αυτόν που είχε διευθύνει τη συζήτηση, από τον εισηγητή και από το γραμματέα.

2. Αν αυτός που είχε διευθύνει τη συζήτηση έπαψε να υπάρχει ή δεν είναι πιά τοποθετημένος στο δικαστήριο, την απόφαση την υπογράφει, αντί γι' αυτόν, ο αρχαιότερος ως προς το διορισμό δικαστής από αυτούς που μετείχαν στη συζήτηση. Αν υπάρχουν οι ίδιοι λόγοι για τον εισηγητή, παραλείπεται η υπογραφή του.

Άρθρο 111.

Αποφάσεις που αφορούν τη συζήτηση.

Οι αποφάσεις που αφορούν τη διεξαγωγή της συζήτησης, αν δεν ορίζεται διαφορετικά στο νόμο αυτόν, δημοσιεύονται κατά τη συζήτηση και καταχωρίζονται μόνο στα πρακτικά, αφού διατυπωθούν συνοπτικά.

Άρθρο 112.

Αδυναμία για την έκδοση απόφασης.

Αν μετά τη συζήτηση της υπόθεσης είναι αδύνατη, για οποιονδήποτε λόγο, η έκδοση της απόφασης, η συζήτηση επαναλαμβάνεται, αφού οριστεί νέα δικάσιμος και κοινοποιηθεί κλήση προς συζήτηση.

Άρθρο 113.

Τελειωτικές και οριστικές αποφάσεις δεν ανακαλούνται.

Η τελειωτική για την υπόθεση απόφαση του δικαστηρίου και κάθε άλλη που περιέχει οριστικές διατάξεις δεν ανακαλούνται, από το δικαστήριο που τις εξέδωσε, μετά τη δημοσίευσή τους.

---

(1) Η παρ. 2 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 24 του ν. 1406/1983.

'Αρθρο 114.

Κοινοποίηση αποφάσεων.

1. Οι αποφάσεις του δικαστηρίου κοινοποιούνται στους διαδίκους με τη φροντίδα της γραμματείας του.(1)

2. 'Οταν πρόκειται για προδικαστικές αποφάσεις, η αυτοπρόσωπη παρουσία των διαδίκων ή των πληρεξουσίων τους κατά τη δημοσίευσή τους αναπληρώνει την κοινοποίηση.

ΣΤ' ΤΜΗΜΑ
ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

'Αρθρο 115.

Λόγοι διόρθωσης και ερμηνείας.

1. Αν κατά τη σύνταξη της απόφασης έγιναν γραφικά ή λογιστικά λάθη, το δικαστήριο που την εξέδωσε μπορεί να τη διορθώσει με αίτηση κάποιου από τους διαδίκους ή και αυτεπαγγέλτως.

2. Αν η διατύπωση της απόφασης είναι ασαφής και δημιουργεί αμφιβολίες, το δικαστήριο που την εξέδωσε μπορεί να την ερμηνεύσει με αίτηση κάποιου από τους διαδίκους.

'Αρθρο 116.

Αίτηση διαδίκου.

1. Η αίτηση διόρθωσης της απόφασης πρέπει να αναφέρει σαφώς και τα λάθη των οποίων ζητείται η διόρθωση.

2. Η αίτηση ερμηνείας της απόφασης πρέπει να περιέχει τα αμφίβολα σημεία ή τις ασάφειες των οποίων ζητείται η ερμηνεία.

'Αρθρο 117.

Κατάθεση της αίτησης.

1. Η αίτηση διόρθωσης ή ερμηνείας κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από τότε που η απόφαση έγινε τελεσίδικη.

2. Για την κατάθεση της αίτησης συντάσσεται έκθεση· η αίτηση υποβάλλεται στον πρόεδρο του δικαστηρίου χωρίς υπαίτια καθυστέρηση.

'Αρθρο 118.

Συζήτηση και απόφαση.

1. Η αίτηση συζητείται στο ακροατήριο σε δικάσιμο που ορίζεται από τον πρόεδρο· σ' αυτήν καλούνται οι διάδικοι με τη φροντίδα της γραμματείας του δικαστηρίου, όπως ορίζει το άρθρο 87. Τα ίδια ισχύουν και στην αυτεπάγγελτη διόρθωση των αποφάσεων.

2. Στη σύνθεση του δικαστηρίου μετέχουν οι δικαστές που εξέδωσαν την απόφαση. Αν αυτοί δεν υπάρχουν, απουσιάζουν ή κωλύονται, στη σύνθεση του δικαστηρίου μετέχουν άλλοι δικαστές, και αυτό μνημονεύεται στην απόφαση.

3. Κατά των αποφάσεων που εκδίδονται είναι δυνατό να ασκηθούν τα ένδικα μέσα τα οποία μπορούσαν να ασκηθούν κατά της απόφασης που διορθώθηκε ή ερμηνεύτηκε.

4. Η απόφαση με την οποία γίνεται διόρθωση ή ερμηνεία άλλης απόφασης σημειώνεται στο πρωτότυπο εκείνης που διορθώνεται ή ερμηνεύεται.

5. Στα αντίγραφα ή στα αποσπάσματα της απόφασης που διορθώνεται ή ερμηνεύεται πρέπει να γίνεται μνεία της απόφασης που τη διορθώνει ή την ερμηνεύει και να σημειώνεται ο αριθμός της καθώς και η ημερομηνία κατά την οποία αυτή εκδόθηκε.

(1) Η παρ. 1 τίθεται όπως διαμορφώθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 3 του ν.δ. 4600/1966.

Ζ' ΤΜΗΜΑ
ΔΕΔΙΚΑΣΜΕΝΟ

'Αρθρο 119.

Ποιες αποφάσεις αποτελούν δεδικασμένο.

1. Οι οριστικές αποφάσεις των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων κατά των οποίων δεν ασκήθηκε έφεση αν και ήταν επιτρεπτή, καθώς και οι αποφάσεις που εκδίδονται σε περίπτωση έφεσης, είναι τελεσίδικες και αποτελούν, ως προς το ζήτημα που κρίθηκε, δεδικασμένο υπέρ και κατά των διαδίκων, καθώς και εκείνων που έγιναν κατά τη διάρκεια της δίκης ή μετά το τέλος της καθολικοί διάδοχοί τους, ενώ επιφυλάσσονται και όσα ορίζει ο ουσιαστικός φορολογικός νόμος. Αποτελούν επίσης δεδικασμένο υπέρ και κατά των προσώπων από τα οποία, σύμφωνα με το νόμο, μπορεί να αξιωθεί η εκπλήρωση της υποχρέωσης που έχει επιβληθεί σε βάρος εκείνου κατά του οποίου εκδόθηκε η πράξη, εκτός αν ο ουσιαστικός νόμος ορίζει διαφορετικά.

2. Το δεδικασμένο λαμβάνεται υπόψη και αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο αν από το φάκελο προκύπτει ή ύπαρξή του.

'Αρθρο 120.

Δεδικασμένο από αποφάσεις άλλων δικαστηρίων.

1. Αποφάσεις άλλων διοικητικών δικαστηρίων, κατά το μέρος που αποτελούν δεδικασμένο, σύμφωνα με όσα ορίζουν οι σχετικές διατάξεις για τα δικαστήρια αυτά, έχουν την ίδια ισχύ και στη φορολογική δίκη.

2. Οι αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων οι οποίες, σύμφωνα με τις διατάξεις της πολιτικής δικονομίας, ισχύουν έναντι όλων και εκδίδονται για υποθέσεις στις οποίες πρέπει να αναζητείται, για λόγους δημόσιου συμφέροντος, η αντικειμενική αλήθεια, αποτελούν δεδικασμένο και στη φορολογική δίκη, αν οι συνέπειες της απόφασης, έναντι του δημοσίου, δεν ανατράπηκαν με την άσκηση των ένδικων βοηθημάτων που παρέχονται σ' αυτό από την πολιτική δικονομία. Στις λοιπές περιπτώσεις για τις οποίες έχει εκδοθεί απόφαση του αρμόδιου καθ' ύλην πολιτικού δικαστηρίου, ο δικαστής των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων έχει την εξουσία να κρίνει αντίθετα, αιτιολογώντας ειδικά την κρίση αυτή.

3. Δεδικασμένο αποτελούν και οι αμετάκλητες καταδικαστικές αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων, ως προς την ενοχή και τις ποινές που επιβλήθηκαν.

ΟΓΔΟΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ
ΑΠΟΔΕΙΞΗ
Α' ΤΜΗΜΑ
ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

'Αρθρο 121.

Αντικείμενο απόδειξης.

1. Αντικείμενο απόδειξης είναι μόνο πραγματικά γεγονότα που ασκούν ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης.

2. Πραγματικά γεγονότα που είναι κοινώς γνωστά ή που έγιναν γνωστά στο δικαστήριο από άλλη δικαστική ενέργεια λαμβάνονται αυτεπαγγέλτως υπόψη.

3. Το αλλοδαπό δίκαιο, αν είναι γνωστό στο δικαστήριο, λαμβάνεται αυτεπαγγέλτως υπόψη.

'Αρθρο 122.

Βάρος απόδειξης.

1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων του ουσιαστικού φορολογικού νόμου, κάθε διάδικος έχει υποχρέωση να αποδείξει τα πραγματικά γεγονότα στα οποία στηρίζονται οι ισχυρισμοί του. Ο άλλος διάδικος έχει δικαίωμα να ανταποδείξει.

2. Στο διάδικο που βλάπτεται από την εφαρμογή νόμιμου μαχητού τεκμηρίου απόκειται να επιδιώξει την ανατροπή του.

Άρθρο 123.

Αποδεικτικά μέσα.

Αποδεικτικά μέσα είναι η αυτοψία, η πραγματογνωμοσύνη, τα έγγραφα- μεταξύ των οποίων και οι εκθέσεις ελέγχου των φορολογικών οργάνων-, η ομολογία του διαδίκου σε βάρος του οποίου έχει εκδοθεί η πράξη, οι εξηγήσεις των διαδίκων και οι μάρτυρες, εκτός αν ο ουσιαστικός φορολογικός νόμος ορίζει διαφορετικά.

Άρθρο 124.

Ελεύθερη η χρήση και εκτίμηση των αποδεικτικών μέσων.

Το δικαστήριο, αποβλέποντας στην ανεύρεση της αντικειμενικής αλήθειας, χρησιμοποιεί τα αποδεικτικά μέσα κατά την κρίση του και τα εκτιμά ελεύθερα, αν οι ειδικές διατάξεις που διέπουν την κρινόμενη υπόθεση δεν ορίζουν διαφορετικά.

Άρθρο 125.

Προαπόδειξη με έγγραφα.

1. Η προαπόδειξη με έγγραφα είναι υποχρεωτική για τους διαδίκους, οι οποίοι και οφείλουν να προσκομίσουν όσα έγγραφα κατέχουν ως την προηγουμένη της ημέρας που γίνεται η πρώτη συζήτηση της υπόθεσης.

2. Έγγραφα που προσάγονται σε μεταγενέστερη συζήτηση, τότε μόνο είναι δεκτά, όταν η έγκαιρη προσαγωγή τους, κατά την ειδικά αιτιολογημένη κρίση του δικαστηρίου, ήταν αδύνατη.

Άρθρο 126.

Απόφαση για την απόδειξη.

1. Η απόδειξη διατάσσεται στο ακροατήριο κατά τη συζήτηση της υπόθεσης με απόφαση του δικαστηρίου που καταχωρίζεται στα πρακτικά· κατ' εξαίρεση και μετά τη συζήτηση με προδικαστική απόφαση.(1)

2. Η απόφαση με την οποία διατάσσεται η απόδειξη πρέπει να ορίζει το θέμα της απόδειξης, το διάδικο που φέρει το βάρος της, τα αποδεικτικά μέσα με τα οποία αυτή θα διεξαχθεί, τον τόπο και το χρόνο διεξαγωγής και αποπεράτωσής της, καθώς και τον εισηγητή ενώπιον του οποίου ή με τη φροντίδα του οποίου θα διεξαχθεί αυτή, αν εξαιρετική ανάγκη επιβάλλει τη διεξαγωγή της έξω από το ακροατήριο.

Άρθρο 127.

Τροποποίηση ή συμπλήρωση της απόφασης.

1. Αν το δικαστήριο δεν έχει ορίσει διαφορετικά με την απόφασή του, η προθεσμία που έχει ταχθεί παρατείνεται, αν συντρέχει ανάγκη, ενώ η απόφαση που διατάζει την απόδειξη συμπληρώνεται, αν είναι ελλιπής, ή τροποποιείται από τον εισηγητή ή, αν αυτός κωλύεται ή δεν υπάρχει, από τον πρόεδρο του δικαστηρίου, ως προς τον τόπο που θα διεξαχθούν οι αποδείξεις ή ως προς τα πρόσωπα που θα την ενεργήσουν. Η απόφαση του εισηγητή ή του προέδρου εκδίδεται αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από αίτηση κάποιου από τους διαδίκους, δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα και ελέγχεται τελικά από το δικαστήριο στο οποίο θα επανέλθει η υπόθεση για να εκδικαστεί κατ' ουσίαν.

2. Αντικατάσταση του εισηγητή μπορεί να γίνει και από τον πρόεδρο του δικαστηρίου.

3. Όλες οι αποφάσεις που εκδίδονται κατά τη διεξαγωγή των αποδείξεων καταχωρίζονται στα πρακτικά ή στην έκθεση.

(1) Η παρ. 1 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 12 του ν.δ. 10/1968.

Άρθρο 128.

Δικαίωμα παράστασης των διαδίκων.

Οι διάδικοι έχουν δικαίωμα να παρασταθούν κατά τη διεξαγωγή της αποδεικτικής διαδικασίας· για το σκοπό αυτόν ειδοποιούνται έγκαιρα από το γραμματέα του δικαστηρίου ή από τον εντεταλμένο δικαστή, αν δεν ήταν παρόντες κατά τη δημοσίευση της απόφασης που διέταξε την απόδειξη.

Άρθρο 129.

Συντηρητική απόδειξη.

Με αίτηση κάποιου από τους διαδίκους ή και αυτεπαγγέλτως το δικαστήριο μπορεί να διατάξει, και πριν από τη συζήτηση της προσφυγής, συντηρητική απόδειξη, αν κρίνει ότι υπάρχει κίνδυνος να χαθεί ή να καταστεί δυσχερής η χρησιμοποίηση κάποιου αποδεικτικού μέσου ή ότι οπωσδήποτε από τα πράγματα επιβάλλεται να ληφθεί το μέτρο αυτό.

Β' ΤΜΗΜΑ
ΑΥΤΟΨΙΑ

Άρθρο 130.

Απόφαση για αυτοψία.

1. Η ενέργεια αυτοψίας απόκειται στην κρίση του δικαστηρίου.

2. Το δικαστήριο, όταν αποφασίζει την ενέργεια αυτοψίας, προσδιορίζει και τα θέματα που θα αποδειχτούν με αυτήν.

Άρθρο 131.

Αντικείμενο της αυτοψίας.

Κατά την αυτοψία εξετάζεται κάθε αντικείμενο που έχει σχέση με τα αποδεικτέα θέματα, εκτός αν το δικαστήριο τα καθόρισε ειδικότερα· καθένας που κατέχει το αντικείμενο αυτό οφείλει να πράξει ό,τι είναι δυνατό, ώστε αυτός που ενεργεί την αυτοψία να αντιληφθεί με τις δικές του αισθήσεις το αντικείμενο που εξετάζεται και να επιτρέψει σ' αυτόν κάθε ενέργεια που σκοπό έχει να διαπιστώσει, χωρίς να βλάψει το αντικείμενο, το είδος, τις ιδιότητες και το περιεχόμενό του.

Άρθρο 132.

Διεξαγωγή της αυτοψίας.

1. Την αυτοψία τη διενεργεί, είτε ολόκληρο το δικαστήριο στο ακροατήριό του ή έξω από αυτό, είτε ένα από τα μέλη του που ορίζεται από το ίδιο. Αν υπάρχει ανάγκη, το δικαστήριο μπορεί να αναθέσει τη διενέργεια της αυτοψίας σε άλλο τακτικό διοικητικό δικαστήριο ή σε δικαστή, ενώ έξω από την έδρα του και σε ειρηνοδίκη.

2. Εκείνος που διενεργεί την αυτοψία ορίζει τον τόπο και το χρόνο της διεξαγωγής της. Με τη φροντίδα του γραμματέα του δικαστηρίου στο οποίο ανήκει αυτός που ενεργεί την αυτοψία, ειδοποιείται έγκαιρα ο κάτοχος του αντικειμένου της αυτοψίας να παρευρίσκεται σ' αυτήν.

3. Αντικείμενα που δεν μπορούν, σύμφωνα με τις διατάξεις του ουσιαστικού φορολογικού νόμου, να υποβληθούν σε έλεγχο από τη φορολογική αρχή εξαιρούνται και από την αυτοψία.

Άρθρο 133.

Συνδυασμός με άλλα αποδεικτικά μέσα.

1. Η αυτοψία μπορεί να συνδυαστεί με την εξέταση διαδίκων ή μαρτύρων και με πραγματογνωμοσύνη η οποία αποφασίζεται κατά τους όρους του άρθρου 136.

2. Οι διάδικοι που πρόκειται να εξεταστούν ή οι μάρτυρες και οι πραγματογνώμονες ειδοποιούνται για τον τόπο και το χρόνο που θα διεξαχθεί η αυτοψία, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 2 του προηγούμενου άρθρου.

Άρθρο 134.

Συνέπειες από την παρακώλυση της αυτοψίας.

1. Αν αυτός κατά του οποίου έχει εκδοθεί η πράξη αρνηθεί αδικαιολόγητα να καταστήσει δυνατή την αυτοψία, ο ισχυρισμός του απορρίπτεται, ενώ ο αντίθετος αυτοτελής ισχυρισμός της αρχής που εξέδωσε την πράξη θεωρείται ότι έχει αποδειχτεί.

2. Το ίδιο ισχύει και αν τρίτος αποκρύπτει αντικείμενο της αυτοψίας για χάρη εκείνου κατά του οποίου έχει εκδοθεί η πράξη ή αν αποδειχτεί ότι παρακωλύει τη διενέργεια της αυτοψίας με σκοπό να τον ωφελήσει· στην περίπτωση αυτή ο τρίτος υπόκειται πάντως στις κυρώσεις της επόμενης παραγράφου.

3. Ο εκπρόσωπος εκείνου κατά του οποίου έχει εκδοθεί η πράξη ή τρίτος που, ενώ μπορεί να συντελέσει στην πραγματοποίηση της αυτοψίας, αρνείται να το πράξει ή παρακωλύει τη διενέργειά της, υπόκεινται σε πρόστιμο, σύμφωνα με όσα ορίζει η παράγραφος 2 του άρθρου 44, ενώ επιφυλάσσεται και η εφαρμογή των διατάξεων του ποινικού νόμου.

4. Διάδικος ή τρίτος που έχουν σοβαρούς λόγους να αρνηθούν την αυτοψία ή τη συνδρομή τους στη διενέργειά της είναι υποχρεωμένοι να τους γνωστοποιήσουν σ' αυτόν που τη διενεργεί, ο οποίος και αποφαίνεται αν οι προβαλλόμενοι λόγοι δικαιολογούν ή όχι την άρνηση αυτή· η τελική κρίση για το ζήτημα αυτό ανήκει στο δικαστήριο.

Άρθρο 135.

Διατύπωση του αποτελέσματος.

1. Αν η αυτοψία ενεργείται στο ακροατήριο, γίνεται σχετική αναφορά στα πρακτικά, ενώ, αν διενεργείται έξω από το ακροατήριο, συντάσσεται έκθεση.

2. Στην περίπτωση του άρθρου 133 αναφέρονται στα πρακτικά ή στην έκθεση τα ονόματα και οι καταθέσεις εκείνων που εξετάστηκαν, καθώς και τα ονόματα και η γνωμοδότηση των πραγματογνωμόνων, εκτός αν η γνωμοδότηση αυτή έχει υποβληθεί εγγράφως, οπότε γίνεται σχετική αναφορά στα πρακτικά ή στην έκθεση αυτοψίας.

3. Αν η αυτοψία έχει διεξαχθεί στο ακροατήριο, η συζήτηση της υπόθεσης συνεχίζεται αμέσως ύστερα από αυτήν, ενώ, άν έχει διεξαχθεί έξω από το ακροατήριο, ορίζεται νέα συζήτηση, όταν υποβληθεί η έκθεση.

Γ' ΤΜΗΜΑ

ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗ

Άρθρο 136.

Απόφαση για την πραγματογνωμοσύνη και διεύθυνσή της.

1. Πραγματογνωμοσύνη επιτρέπεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μόνο στα πολυμελή δικαστήρια, όταν για τη διερεύνηση και εκτίμηση των πραγμάτων είναι απαραίτητες ειδικές γνώσεις ή ιδιάζουσα εμπειρία.

2. Η απόφαση με την οποία διατάσσεται πραγματογνωμοσύνη πρέπει να λαμβάνεται από το δικαστήριο με ομοψηφία και να αιτιολογείται ειδικά η ανάγκη για τη διενέργειά της, ενώ πρέπει μ' αυτή να ορίζονται τα αντικείμενα που θα εξεταστούν, ο πραγματογνώμονας και ο χρόνος που θα διεξαχθεί η πραγματογνωμοσύνη. Αν υπάρχει ανάγκη, μπορούν να οριστούν και περισσότεροι από έναν πραγματογνώμονες, όχι όμως περισσότεροι από τρεις.

3. Η πραγματογνωμοσύνη ενεργείται είτε στο ακροατήριο είτε έξω από αυτό. Το δικαστήριο ορίζει ως εισηγητή, για να διευθύνει τη διεξαγωγή της έξω από το ακροατήριο, δικαστή των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων.

4. Αν το αντικείμενο της πραγματογνωμοσύνης βρίσκεται έξω από την έδρα του δικαστηρίου μπορεί να οριστεί ως εισηγητής ειρηνοδίκης, ενώ, αν βρίσκεται έξω από την περιφέρεια του δικαστηρίου, αυτό μπορεί να αναθέσει το διορισμό του πραγματογνώμονα και του εισηγητή στο τακτικό διοικητικό δικαστήριο στην περιφέρεια του οποίου θα διεξαχθεί η πραγματογνωμοσύνη.

Άρθρο 137.

Προσόντα των πραγματογνωμόνων.

1. Οι πραγματογνώμονες εκλέγονται ανάμεσα σε πρόσωπα τα οποία συγκεντρώνουν τις ικανότητες που απαιτούνται για τη συγκεκριμένη περίπτωση.

2. Δεν επιτρέπεται να οριστούν πραγματογνώμονες : α) υπάλληλοι του κλάδου στον οποίο ανήκει το δημόσιο όργανο που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη, β) δικαστές και υπάλληλοι της γραμματείας των δικαστηρίων γενικά, γ) όσοι έχουν καταδικαστεί για κακούργημα ή για κάποιο από τα αδικήματα που αναφέρονται στο εδάφιο δ' της παρ. 3 του άρθρου 41 του κώδικα οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων, καθώς και όσοι έχουν παραπεμφθεί με τελεσίδικο βούλευμα για κάποιο από τα εγκλήματα αυτά, στ) όσοι έχουν στερηθεί την άδεια άσκησης του επαγγέλματος και ζ) όσοι έχουν στερηθεί την ελεύθερη διαχείριση της περιουσίας τους.

Άρθρο 138.

Υποχρεωτικό το έργο του πραγματογνώμονα.

1. Η απόφαση με την οποία διατάσσεται η πραγματογνωμοσύνη και διορίζονται οι πραγματογνώμονες κοινοποιείται σ' αυτούς με τη φροντίδα της γραμματείας του δικαστηρίου.

2. Αυτός που διορίστηκε πραγματογνώμονας είναι υποχρεωμένος να ενεργήσει την πραγματογνωμοσύνη που του ανατέθηκε, εκτός αν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής των διατάξεων του επόμενου άρθρου.

Άρθρο 139.

Εξαίρεση, απαλλαγή και αντικατάσταση.

1. Οι διατάξεις που αναφέρονται στην εξαίρεση των δικαστών των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων εφαρμόζονται ανάλογα και στους πραγματογνώμονες. Λόγο εξαίρεσης του πραγματογνώμονα αποτελεί και η συμμετοχή του, με οποιαδήποτε ιδιότητα, στις ενέργειες για την έκδοση της προσβαλλόμενης πράξης. Μπορεί επίσης αυτός που διορίστηκε πραγματογνώμονας να ζητήσει την απαλλαγή του και για κάποιον άλλο σπουδαίο λόγο που τον εμποδίζει να εκτελέσει το καθήκον του.

2. Ο λόγος εξαίρεσης ή απαλλαγής πρέπει να προβληθεί, αν η πραγματογνωμοσύνη διενεργείται στο ακροαρήριο, πριν από τη γνωμάτευση, ενώ, αν διενεργείται έξω από το ακροατήριο, μέσα σε τρεις ημέρες αφότου κοινοποιηθεί η απόφαση αυτή.

3. Για τη βασιμότητα του λόγου εξαίρεσης ή απαλλαγής αποφαίνεται αμετάκλητα το δικαστήριο που διόρισε τον πραγματογνώμονα ή ο εισηγητής δικαστής, και αν γίνει δεκτός ο λόγος που προβλήθηκε, ορίζεται αμέσως άλλος πραγματογνώμονας σε αντικατάσταση εκείνου που εξαιρέθηκε ή απαλλάχτηκε.

4. Δημόσιοι υπάλληλοι, για τους οποίους η προϊστάμενή τους αρχή δηλώνει εγγράφως ότι η εκτέλεση της πραγματογνωμοσύνης που έχει ανατεθεί σ' αυτούς δεν συμβιβάζεται με τα καθήκοντα της υπηρεσίας τους, απαλλάσσονται υποχρεωτικά από τα καθήκοντα του πραγματογνώμονα.

5. Το δικαστήριο ή ο εισηγητής δικαστής μπορούν αυτεπαγγέλτως να αντικαταστήσουν τον πραγματογνώμονα για κάποιον από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 137 και στο άρθρο αυτό, είτε για αμέλεια ή ανεπάρκεια στην εκτέλεση του καθήκοντος, είτε λόγω κωλύματος που προέκυψε μετά την αποδοχή του διορισμού του.

Άρθρο 140.

Διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης.

1. Οι πραγματογνώμονες ορκίζονται ενώπιον του δικαστηρίου ή, όταν η πραγματογνωμοσύνη ενεργείται έξω από

το ακροατήριο, ενώπιον του εισηγητή δικαστή, ότι θα τη διενεργήσουν με ευσυνειδησία, αντικειμενικότητα και εχεμύθεια και ότι η γνωμάτευσή τους θα ανταποκρίνεται στην αλήθεια. Κατά τα λοιπά, ο όρκος δίδεται σύμφωνα με τον τύπο που έχει καθοριστεί για τους μάρτυρες.

2. Ο εισηγητής δικαστής εγχειρίζει στους πραγματογνώμονες τα έγγραφα, που βρίσκονται στο φάκελο της υπόθεσης και είναι αναγκαία για το έργο τους, σε αντίγραφο ή, αν το κρίνει απαραίτητο, και σε πρωτότυπο. Οι πραγματογνώμονες μπορούν ακόμη να λαμβάνουν γνώση και όλων των άλλων στοιχείων που βρίσκονται στο φάκελο της υπόθεσης. Αν ο εισηγηγής δικαστής δεν είναι μέλος του δικαστηρίου που δικάζει την υπόθεση, στέλνονται σ' αυτόν τα αναγκαία έγγραφα του φακέλου για να τα εγχειρίσει στους πραγματογνώμονες.

3. Αν οι πραγματογνώμονες είναι περισσότεροι από έναν, ενεργούν τις απαραίτητες για την πραγματογνωμοσύνη πράξεις όλοι μαζί· για το σκοπό αυτόν συγκαλούνται από το δικαστήριο ή τον εισηγηγή δικαστή ή από το μεγαλύτερο σε ηλικία πραγματογνώμονα.

Άρθρο 141.

Έκθεση πραγματογνωμοσύνης.

1. Οι πραγματογνώμονες καταρτίζουν εγγράφως την εκθεσή τους. Αν η πραγματογνωμοσύνη διεξάγεται στο ακρoατήριο, το δικαστήριο μπορεί να αρκεστεί στην προφορική γνωμάτευση, η οποία καταχωρίζεται στα πρακτικά.

2. Η έκθεση πρέπει να αναφέρει τις ενέργειες των πραγματογνωμόνων και την αιτιολογημένη γνώμη καθενός για το αποδεικτέο θέμα· υπογράφεται από αυτούς και παραδίδεται στον πρόεδρο ή στον εισηγητή δικαστή, οι οποίοι και την τοποθετούν στο φάκελο της υπόθεσης, αφού συνταχτεί σχετική πράξη. Αν ο εισηγητής δεν είναι μέλος του δικαστηρίου που δικάζει την υπόθεση, στέλνει την έκθεση, μόλις του εγχειριστεί, στη γραμματεία του δικαστηρίου αυτού.

3. Η διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 135 εφαρμόζεται ανάλογα και στην περίπτωση αυτή. Το δικαστήριο κατά την περαιτέρω συζήτηση μπορεί να καλέσει τους πραγματογνώμονες να δώσουν εξηγήσεις και πληροφορίες.

4. Το αποτέλεσμα της πραγματογνωμοσύνης δεν δεσμεύει το δικαστήριο, αλλά εκτιμάται ελεύθερα από αυτό μαζί με τις άλλες αποδείξεις.

Άρθρο 142.

Αμοιβή πραγματογνωμόνων.

1. Η αμοιβή των πραγματογνωμόνων και γενικά τα έξοδα διενέργειας της πραγματογνωμοσύνης καθορίζονται αμετακλήτως από το δικαστήριο που τη διέταξε με την οριστική του απόφαση και καταλογίζονται με αυτή, στο σύνολό τους ή κατά ένα μέρος, σε βάρος εκείνου που κατά την κρίση του είναι υπαίτιος για τη διενέργειά της.

2. Πραγματογνώμονας που δεν εμφανίζεται κατά το χρόνο που είχε οριστεί ή που παραλείπει το καθήκον να διενεργήσει και να τελειώσει την πραγματογνωμοσύνη υπόκειται στις κυρώσεις του άρθρου 44 και δεν έχει δικαίωμα να ζητήσει αμοιβή ή αποζημίωση για τις δαπάνες που πραγματοποίησε, ενώ επιφυλάσσεται και κάθε άλλη ευθύνη του, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Δ' ΤΜΗΜΑ
ΕΓΓΡΑΦΑ

Άρθρο 143.

Τήρηση νόμιμων τύπων.

1. Τα έγγραφα που προσκομίζονται στο δικαστήριο πρέπει να έχουν συνταχτεί σύμφωνα με τον τύπο που καθορίζει ο ουσιαστικός φορολογικός νόμος και να έχουν κάθε αναγκαία έγκριση ή θεώρηση από την αρχή που ορίζεται στον πιο πάνω νόμο.

2. Αν ο ουσιαστικός φορολογικός νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, ισχύουν ως προς την απόδειξη για τη σύσταση, τη μετάθεση, την αλλοίωση ή την κατάργηση δικαιωμάτων και έννομων σχέσεων, οι κανόνες του κοινού δικαίου.

Άρθρο 144.

Δημόσια και ιδιωτικά.

1. Έγγραφα που έχουν συνταχτεί σύμφωνα με τους νόμιμους τύπους από το αρμόδιο καθ' ύλην και κατά τόπο δημόσιο όργανο (δημόσια έγγραφα) αποτελούν πλήρη απόδειξη για όλα όσα βεβαιώνεται σ' αυτά ότι έγιναν από εκείνον που τα συνέταξε ή ενώπιόν του, ως προς τα οποία μόνο για πλαστότητα μπορούν να προσβληθούν.

2. Κατά τα λοιπά, το περιεχόμενο των δημόσιων και των άλλων εγγράφων εκτιμάται ελεύθερα από το δικαστήριο, το οποίο, με την επιφύλαξη των διατάξεων του προηγούμενου άρθρου, δεν δεσμεύεται, και όταν ακόμη προσκομίζεται έγγραφο που έχει καταρτιστεί νομότυπα, να κρίνει αλλιώς για τη σχέση, αν από άλλα στοιχεία πείθεται ότι, στην πραγματικότητα, αυτή, στο σύνολό της ή κατά ένα μέρος, είναι ανύπαρκτη ή διαφορετική, ως προς τη φύση και το περιεχόμενο, από εκείνη που δηλώνεται στο έγγραφο.

Άρθρο 145.

Εκθέσεις ελέγχου.

Η διάταξη της παραγράφου 1 του προηγούμενου άρθρου ισχύει και για τις εκθέσεις ελέγχου που συντάσσονται από τα φορολογικά όργανα, εκτός από τις πληροφορίες ή ομολογίες του ελεγχομένου που αναφέρονται σ' αυτά.

Άρθρο 146.

Αντίγραφα κτλ.

1. Αντίγραφα δημόσιων εγγράφων που την ακρίβειά τους βεβαιώνει ο αρμόδιος γι' αυτό υπάλληλος έχουν την ίδια αποδεικτική δύναμη με το πρωτότυπο. Το δικαστήριο όμως μπορεί να ζητήσει να προσαχθεί το πρωτότυπο.

2. Αντίγραφα άλλων εγγράφων, φωτογραφίες ή φωτοτυπίες ή άλλες αποτυπώσεις λαμβάνονται επικουρικά υπόψη, αν το δικαστήριο πείθεται για την ακρίβεια όσων αποδίδονται μ' αυτά.

3. Αν το έγγραφο που προσκομίζεται έχει συνταχτεί σε ξένη γλώσσα, υποβάλλεται μαζί και επίσημη μετάφρασή του επικυρωμένη από το Υπουργείο Εξωτερικών ή άλλο αρμόδιο, σύμφωνα με το νόμο, όργανο ή από την πρεσβεία ή το προξενείο της ίδιας χώρας στην Ελλάδα. Το δικαστήριο μπορεί σε κάθε περίπτωση να διατάξει να μεταφραστεί το έγγραφο στην ελληνική από ειδικό πρόσωπο.

Άρθρο 147.

Επίδειξη εγγράφων.

1. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από αίτηση κάποιου από τους διαδίκους την επίδειξη εγγράφων που κατέχουν ο διάδικος ή τρίτος ή δημόσια αρχή ή δημόσιο όργανο ή όργανο νομικού προσώπου δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου, εκτός αν πρόκειται για έγγραφα που κατέχει δημόσια αρχή και που η επίδειξή τους, κατά την κρίση της, μπορεί να βλάψει το δημόσιο συμφέρον ή για έγγραφα που ο κάτοχός τους έχει το δικαίωμα, σύμφωνα με τον ουσιαστικό φορολογικό νόμο, να αρνηθεί την επίδειξή τους.

2. Αν η προσαγωγή εγγράφου στο ακροατήριο είναι δυσχερής ή υπάρχει κίνδυνος απώλειας ή βλάβης του, λόγω της φύσης ή της σπουδαιότητάς του, το δικαστήριο μπορεί να ορίσει δικαστή για την εξέτασή του στον τόπο όπου βρίσκεται ή να επιτρέψει να προσαχθεί επικυρωμένο αντίγραφο ή φωτογραφία ή φωτοτυπία του, και συντάσσεται γι' αυτά έκθεση.

3. Αν ο υπόχρεος να επιδείξει το έγγραφο αρνηθεί να το πράξει ή το αποκρύψει ή παρακωλύσει την επίδειξή του, που έχει διαταχτεί, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του άρθρου 134.

'Αρθρο 148.

Απώλεια εγγράφων - Εξέταση γνησιότητας.

1. Αν το έγγραφο χαθεί ή γίνει δυσανάγνωστο ή άχρηστο, η ύπαρξη και το περιεχόμενό του μπορούν να αποδειχτούν με κάθε μέσο.

2. Αν αμφισβητηθεί η υπογραφή ή γενικά η γνησιότητα ιδιωτικού εγγράφου, το δικαστήριο αποφαίνεται γι' αυτήν κατά την κρίση του, την οποία συνάγει εκ των ενόντων ή με βάση τις πληροφορίες και εξηγήσεις που ζητά. Αν το κρίνει αναγκαίο, διατάζει την απόδειξη της γνησιότητας, η οποία ενεργείται με κάθε μέσο.

'Αρθρο 149.

Προσβολή για πλαστότητα.

1. Εκείνος που προσβάλλει έγγραφο ως πλαστό είναι υποχρεωμένος να αναφέρει και συγχρόνως να προσκομίσει τα στοιχεία για την απόδειξη αυτού του ισχυρισμού.

2. Για την πλαστότητα ή μη του εγγράφου κρίνει παρεμπιπτόντως το δικαστήριο που δικάζει την υπόθεση, ενώ, αν πρόκειται για έγγραφο ουσιώδες για τη διάγνωσή της και η πλαστογραφία αποδίδεται σε ορισμένο πρόσωπο, μπορεί να αναβάλει τη δίκη, ώσπου να τελειώσει η αντίστοιχη ποινική, εκτός αν η ποινική δίωξη αποκλείεται επειδή το πρόσωπο στο οποίο αποδίδεται η πλαστογραφία πέθανε ή το αδίκημα έχει παραγραφεί ή η ποινική αγωγή έχει αποσβεστεί ή υπάρχει άλλος νόμιμος λόγος.

3. Η απόφαση για την αναβολή της φορολογικής δίκης, καθώς και κάθε άλλη απόφαση που δέχεται την πλαστότητα του εγγράφου, στέλνονται στον αρμόδιο εισαγγελέα με τη φροντίδα της γραμματείας του δικαστηρίου.

Ε' ΤΜΗΜΑ

ΟΜΟΛΟΓΙΑ - ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΩΝ

'Αρθρο 150.

1. Η ομολογία από ιδιώτη διάδικο πραγματικών γεγονότων που είναι επιβλαβή σ' αυτόν εκτιμάται ελεύθερα από το δικαστήριο, είτε αυτή γίνεται ενώπιόν του ή ενώπιον εντεταλμένου δικαστή ή με τα διαδικαστικά έγγραφα, είτε γίνεται εξωδίκως.

2. Η ομολογία μπορεί να ανακληθεί, για ουσιώδη πραγματική πλάνη, ώσπου να τελειώσει η συζήτηση, μετά την οποία εκδίδεται η οριστική απόφαση.

'Αρθρο 151.

Το δικαστήριο, αν το κρίνει σκόπιμο, μπορεί, χωρίς να επιβάλει όρκο, να ζητήσει αυτεπαγγέλτως εξηγήσεις και πληροφορίες για τα εξεταζόμενα θέματα από το διάδικο ή το νόμιμο αντιπρόσωπο ή τον πληρεξούσιό του ή από πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες σ' αυτόν.

ΣΤ' ΤΜΗΜΑ

ΜΑΡΤΥΡΕΣ

'Αρθρο 152.

Απόφαση για την εξέταση μαρτύρων.

1. Το δικαστήριο, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορεί να διατάξει αυτεπαγγέλτως ή ύστερα από αίτηση κάποιου από τους διαδίκους την εξέταση μαρτύρων, εκτός από τις περιπτώσεις που ο ουσιαστικός νόμος, ο οποίος εφαρμόζεται στη δίκη, την αποκλείει.

2. Η απόφαση για την εξέταση μαρτύρων πρέπει να ορίζει τους μάρτυρες που θα εξεταστούν και να αιτιολογεί ειδικά την ανάγκη για την εξέτασή τους.

3. Το μονομελές δικαστήριο μπορεί να επιτρέψει την εξέταση μαρτύρων μόνο κατά τη συζήτηση στο ακροατήριο.

'Αρθρο 153.

Πρόταση των μαρτύρων.

Ο διάδικος που προτείνει την εξέταση μαρτύρων οφείλει να προσδιορίζει και τα πραγματικά περιστατικά για τα οποία αυτοί θα εξεταστούν, να αναφέρει επίσης τα ονοματεπώνυμά τους, την κατοικία και τη διεύθυνσή τους, και να βεβαιώνει ότι οι προτεινόμενοι δεν τελούν σε σχέση ή κατάσταση, εξαιτίας των οποίων μπορεί να εξαιρεθεί ο μάρτυρας ή να απαλλαγεί από τη μαρτυρία.

'Αρθρο 154.

Κλήση των μαρτύρων.

1. Οι μάρτυρες καλούνται να εξεταστούν, πριν από εύλογο χρόνο, με τη φροντίδα της γραμματείας του δικαστηρίου.

2. Στην κλήση πρέπει να αναφέρονται η δικαστική αρχή ενώπιον της οποίας θα γίνει η εξέταση των μαρτύρων και η ημέρα και η ώρα που θα εμφανιστούν· ακόμη να μνημονεύεται η υπόθεση και οι συνέπειες που συνεπάγεται η μη εμφάνισή τους.

3. Το δικαστήριο μπορεί σε εξαιρετικές περιπτώσεις, που ανάγονται στην ιδιότητα του μάρτυρα ή την κατάστασή του, να τον εξετάζει στο σπίτι του με έναν από τους δικαστές, ύστερα από προηγούμενη ειδοποίηση, σύμφωνα με όσα ορίζονται στις προηγούμενες παραγράφους.

'Αρθρο 155.

Λόγοι αποκλεισμού ή απαλλαγής των μαρτύρων.

1. Απαλλάσσονται από την υποχρέωση να καταθέσουν ως μάρτυρες και έχουν δικαίωμα να αρνηθούν όσοι κατέχουν αξίωμα, ή ασκούν λειτούργημα ή επάγγελμα, ως προς εκείνα τα θέματα που εξαιτίας της ιδιότητάς τους αυτής τους τα έχουν εμπιστευτεί, αν, η φύση των θεμάτων αυτών, κατά την κρίση του δικαστηρίου, ή διάταξη νόμου, επιβάλλει την υποχρέωση της εχεμύθειας. Δημόσιοι υπάλληλοι εξετάζονται και για περιστατικά που καλύπτονται από το καθήκον της εχεμύθειας, μόνο όμως ύστερα από έγγραφη άδεια της προϊσταμένης τους αρχής και, αν έχουν αποχωρήσει από την υπηρεσία, της αρχής στην οποία υπάγονται όταν αποχώρησαν.

2. Δεν εξετάζονται ως μάρτυρες: α) οι συγγενείς του ιδιώτη διαδίκου εξ αίματος ή από κηδεστία ή από υιοθεσία έως και τον τρίτο βαθμό κατ' ευθείαν ή εκ πλαγίου, οι μνηστευμένοι και οι σύζυγοι, και αν ακόμη δεν υφίσταται πια ο γάμος, β) πρόσωπα που μπορεί να έχουν συμφέρον στη δίκη, γ) δημόσιοι υπάλληλοι που υπηρετούν στην αρχή που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη ή έχουν συμπράξει στην έκδοσή της με οποιονδήποτε τρόπο.

3. Στις περιπτώσεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1, τα πρόσωπα που καλούνται να καταθέσουν ως μάρτυρες οφείλουν να δηλώσουν ενόρκως σ' αυτόν που ενεργεί την εξέταση ότι με την κατάθεσή τους θα παραβιάσουν το καθήκον της εχεμύθειας· στην περίπτωση αυτή αποκλείεται η εξέτασή τους, και αν ακόμη εκείνος που τους έχει εμπιστευτεί το απόρρητο τους έχει απαλλάξει από την υποχρέωση να το τηρήσουν.

4. 'Οσοι δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο τέταρτο έτος της ηλικίας τους, καθώς και εκείνοι που έχουν στερηθεί τα πολιτικά τους δικαιώματα λόγω καταδίκης, εξετάζονται, αν η μαρτυρία τους είναι αναγκαία, χωρίς να δώσουν όρκο, η τελική όμως κρίση ανήκει στο δικαστήριο.

5. Ο διάδικος μπορεί να προβάλει τους λόγους απαλλαγής ή αποκλεισμού του μάρτυρα ως λόγους εξαίρεσης, οφείλει όμως να τους αποδείξει ενώπιον εκείνου που ενεργεί την εξέταση, ο οποίος αποφασίζει εκ των ενόντων και δέχεται ή απορρίπτει την αίτηση.

6. Οι διατάξεις που αφορούν τον αποκλεισμό ή την εξαίρεση μάρτυρα εφαρμόζονται και σ' αυτόν που προσλαμβάνεται ως ερμηνέας.

'Αρθρο 156.

Διεξαγωγή της εξέτασης.

1. Οι μάρτυρες εξετάζονται προφορικά και καθένας χωριστά από το δικαστήριο ή από το δικαστή που αυτό ορίζει· όταν ο μάρτυρας εξετάζεται έξω από την έδρα του δικαστηρίου, η εξέταση μπορεί να γίνει και από ειρηνοδίκη.

2. Το δικαστήριο ή ο δικαστής που εξετάζει το μάρτυρα, ο οποίος έχει κληθεί να εξεταστεί, μπορεί να τον αποβάλει, είτε προτού αρχίσει η εξέταση του, είτε και όταν έχει αρχίσει, αν κρίνει ότι αυτός βρίσκεται σε τέτοια διανοητική κατάσταση, ώστε αποκλείεται η ικανότητα για μαρτυρία.

3. Ο μάρτυρας, προτού αρχίσει να εξετάζεται, οφείλει να ορκιστεί ότι θα πει την αλήθεια· ως προς τον τύπο του όρκου και τον τρόπο της ορκοδοσίας εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 218 και 220 του κώδικα ποινικής δικονομίας.

4. Ο μάρτυρας δεν είναι υποχρεωμένος να καταθέσει για ζητήματα που μπορούν να προκαλέσουν την ποινική δίωξη ή θίγουν την τιμή του ίδιου, του συζύγου ή συγγενών του εξ αίματος ως το δεύτερο βαθμό ή αφορούν επαγγελματικό απόρρητο.

5. Η κατάθεση του μάρτυρα στο ακροατήριο καταχωρίζεται στα πρακτικά, ενώ, αν γίνει έξω από το ακροατήριο, συντάσσεται γι' αυτήν έκθεση, η οποία υπογράφεται από το μάρτυρα, το δικαστή, το γραμματέα και τους διαδίκους, αν έχουν παρευρεθεί, καθώς και από τον ερμηνέα που τυχόν έχει προσληφθεί.

6. Εξέταση μάρτυρα μπορεί να γίνει κατ' αντιπαράσταση με άλλον μάρτυρα ή διάδικο, αν το κρίνει απαραίτητο εκείνος που ενεργεί την εξέταση.

'Αρθρο 157.

Υποχρεωτικό της μαρτυρίας.

1. Κανένας δεν μπορεί να αρνηθεί τη μαρτυρία του στη φορολογική δίκη, αν έχει κληθεί νόμιμα· εξαίρεση ισχύει στις περιπτώσεις που ορίζονται ρητά στο νόμο αυτόν.

2. Αν ο μάρτυρας που έχει κληθεί νόμιμα να εξεταστεί, δεν εμφανιστεί αδικαιολόγητα ή εμφανιστεί μεν, αρνείται όμως να ορκιστεί ή να καταθέσει, υπόκειται στις κυρώσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 44.

ΕΝΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ

Α' ΤΜΗΜΑ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

'Αρθρο 158.

Δικόγραφο και κατάθεσή του.

1. Τα ένδικα μέσα κατά των αποφάσεων των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ασκούνται, μέσα στην προθεσμία που ορίζεται για το καθένα, με δικόγραφο που κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση.

2. Κάθε ένδικο μέσο μπορεί να ασκηθεί και πριν επιδοθεί η απόφαση που προσβάλλεται· ακόμη και κατά την ημέρα που αυτή δημοσιεύτηκε.

3. Για την κατάθεση του ένδικου μέσου, όταν προσαχθεί το έγγραφό του, συντάσσεται έκθεση σε δύο αντίτυπα, η οποία υπογράφεται από αυτόν που παραλαμβάνει το έγγραφο και από εκείνον που το καταθέτει· η έκθεση αυτή παίρνει αριθμό με την καταχώρισή της, ως προς τα κύρια σημεία της, σε χωριστό βιβλίο για κάθε είδος ένδικου μέσου, το οποίο τηρείται κατά έτος από τη γραμματεία με διαφορετική αρίθμηση. 'Ενα από τα αντίτυπα της έκθεσης παραδίδεται σ' αυτόν που κατέθεσε το ένδικο μέσο.

4. Τα ένδικα μέσα κατά αποφάσεων μονομελών δικαστηρίων σε υποθέσεις που συζητήθηκαν έξω από την έδρα του δικαστηρίου μπορούν κατ' εξαίρεση να ασκηθούν όπως και η προσφυγή, και διαβιβάζονται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση από την αρχή που τα παρέλαβε στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο απευθύνονται, η οποία και τα καταχωρίζει στο βιβλίο που προβλέπει η προηγούμενη παράγραφος.

'Αρθρο 159.

Δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα.

Η προθεσμία για την άσκηση των ένδικων μέσων καθώς και η άσκησή τους δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της απόφασης, εκτός αν το δικαστήριο με απόφασή του, προτού αποφανθεί για την ουσία της υπόθεσης, διατάξει την αναστολή ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου. (1)

'Αρθρο 160.

Περιπτώσεις παράτασης της προθεσμίας.

1. Αν αυτός που έχει δικαίωμα να ασκήσει το ένδικο μέσο διαμένει στην αλλοδαπή ή είναι άγνωστης διαμονής, η προθεσμία για την άσκησή του παρατείνεται για ένα μήνα.

2. Αν αυτός που έχει δικαίωμα να ασκήσει το ένδικο μέσο πέθανε κατά τη διάρκεια της προθεσμίας που προβλέπεται για την άσκησή του, χωρίς να το έχει ασκήσει, ο διάδοχός του μπορεί να ασκήσει το ένδικο αυτό μέσο μέσα σε ένα μήνα από τότε που έληξε η προθεσμία για αποποίηση της κληρονομίας.

'Αρθρο 161.

Ανάλογη εφαρμογή των κανόνων εκδίκασης της προσφυγής.

Οι διατάξεις που αφορούν τον προσδιορισμό δικασίμου και γενικά την εκδίκαση της προσφυγής εφαρμόζονται ανάλογα και στα ένδικα μέσα, αν δεν ορίζεται διαφορετικά από τις επόμενες ειδικές, για κάθε ένδικο μέσο, διατάξεις.

Β' ΤΜΗΜΑ

ΑΝΑΚΟΠΗ

'Αρθρο 162.

Αποφάσεις που υπόκεινται σε ανακοπή.

1. Σε ανακοπή υπόκεινται οι οριστικές αποφάσεις των διοικητικών πρωτοδικείων και οι οριστικές αποφάσεις που εκδίδονται ύστερα από έφεση, αν κάποιος από τους διαδίκους δεν παραστάθηκε στη συζήτηση γιατί δεν κλητεύτηκε καθόλου, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 87, ή γιατί δεν κλητεύτηκε κατά τον τρόπο που έπρεπε ή εμπρόθεσμα.

2. Δικαίωμα ανακοπής έχει μόνο ο διάδικος που δεν παραστάθηκε εξαιτίας του λόγου αυτού.

3. Δεν επιτρέπεται άλλη ανακοπή κατά της ίδιας απόφασης ή κατά της απόφασης που απέρριψε προηγούμενη ανακοπή.

'Αρθρο 163.

'Ασκηση και εκδίκαση της ανακοπής.

1. Η προθεσμία για την άσκηση της ανακοπής είναι δεκαπενθήμερη και αρχίζει από την επίδοση της απόφασης.

2. Το έγγραφο της ανακοπής κατατίθεται με ένα αντίγραφο και πρέπει να αναφέρει την απόφαση που προσβάλλεται και να περιέχει τα στοιχεία που ορίζει το άρθρο 81, τους λόγους της ανακοπής και αίτημα.

3. Το πρωτότυπο της ανακοπής μαζί με την έκθεση κατάθεσης τοποθετούνται στο φάκελο της υπόθεσης, στον οποίο σημειώνονται ο αριθμός και η χρονολογία της έκθεσης, καθώς και το όνομα του ανακόπτοντος.

4. 'Οταν οριστεί δικάσιμος, το αντίγραφο της ανακοπής, πάνω στο οποίο έχουν σημειωθεί ο αριθμός και η χρονολογία της έκθεσης κατάθεσης και η ημέρα και ώρα συζήτησης, επιδίδεται, με τη φροντίδα της γραμματείας, στον άλλο διάδικο, ο οποίος και καλείται να παρασταθεί σ' αυτήν. Η επίδοση γίνεται δεκαπέντε πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση.

---

(1) Το άρθρο αυτό τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 29 παρ. 4 του ν.δ. 4242/1962.

5. Ο ανακόπτων καλείται στη συζήτηση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 87.

'Αρθρο 164.

Αν αποδειχτεί βάσιμος ο λόγος της ανακοπής, η απόφαση εξαφανίζεται, και το δικαστήριο προχωρεί αμέσως σε νέα εξέταση της διαφοράς.

Γ' ΤΜΗΜΑ

ΕΦΕΣΗ

'Αρθρο 165.

Αποφάσεις που υπόκεινται σε έφεση.

1. Σε έφεση υπόκεινται οι οριστικές αποφάσεις των διοικητικών πρωτοδικείων, αν το ποσό της διαφοράς υπερβαίνει τις είκοσι πέντε χιλιάδες (25.000) δραχμές, χωρίς στο ποσό αυτό να συνυπολογίζονται οι παρομαρτούντες πρόσθετοι φόροι και προσαυξήσεις. Ως «διαφορά», η οποία παρέχει το δικαίωμα να ασκηθεί έφεση, λογίζεται για τη διάδικη αρχή το ποσό που προκύπτει ανάμεσα σ' εκείνο που ορίστηκε με τη διοικητική πράξη και σ' αυτό που όρισε η απόφαση του δικαστηρίου, ενώ για εκείνον σε βάρος του οποίου εκδόθηκε η πράξη, το ποσό που προκύπτει ανάμεσα σ' εκείνο που αντιστοιχεί στη δήλωση και σ' αυτό που όρισε η απόφαση. 'Αν δεν υπάρχει δήλωση, ως «διαφορά» λογίζεται το ποσό που καταλόγισε η αρχή. Μαζί με την οριστική θεωρείται ότι συνεκκαλείται και κάθε μη οριστική απόφαση. (1)

2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται να ασκηθεί έφεση, ανεξάρτητα από το ποσό: α) για υπέρβαση καθηκόντων ή αναρμοδιότητα του τακτικού διοικητικού δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση, β) για κακή σύνθεσή του, γ) στις περιπτώσεις που αντικείμενο της έφεσης είναι η αναγνώριση ζημίας, η οποία δεν καλύπτεται με συμψηφισμό του συνολικού εισοδήματος που προσδιορίστηκε με την πρωτόδικη απόφαση, αλλά είναι εκπεστέα από το φορολογητέο εισόδημα του επόμενου ή του μεθεπόμενου οικονομικού έτους σύμφωνα με όσα ορίζει το άρθρο 4 παρ. 1 του ν.δ. 3323/1955, όπως ισχύει, αν το ποσό της εκπεστέας κατά τον τρόπο αυτόν ζημίας υπερβαίνει τις τριάντα χιλιάδες (30.000) δραχμές.

'Αρθρο 166.

Δικαίωμα έφεσης.

1. Δικαίωμα έφεσης έχει ο διάδικος που ηττήθηκε πρωτοδίκως.

2. Δεύτερη έφεση από τον ίδιο διάδικο κατά της αυτής απόφασης, ως προς το ίδιο ή άλλο κεφάλαιο, δεν επιτρέπεται.

'Αρθρο 167.

Προθεσμία.

1. Η προθεσμία για την άσκηση έφεσης είναι μηνιαία και αρχίζει από την επίδοση της απόφασης.

2. Σε καμιά περίπτωση η έφεση δεν μπορεί να ασκηθεί, όταν έχουν περάσει δύο έτη από τη δημοσίευση της απόφασης.

'Αρθρο 168.

Δικόγραφο, προσδιορισμός της συζήτησης.

1. Το έγγραφο της έφεσης κατατίθεται μαζί με δύο αντίγραφα και πρέπει να περιέχει τα στοιχεία που ορίζει το άρθρο 81, καθώς επίσης μνεία της απόφασης που προσβάλλεται, τους λόγους της έφεσης και αίτημα.

2. Το πρωτότυπο της έφεσης μαζί με την έκθεση κατάθεσης τοποθετούνται σε ιδιαίτερο φάκελο, πάνω στον οποίο αναγράφονται ο αριθμός του βιβλίου καταθέσεων και τα ονόματα των διαδίκων. Στο φάκελο αυτόν προσαρτάται και ο φάκελος της υπόθεσης που βρίσκεται στο δικαστήριο.

3. 'Αν πρόκειται για έφεση κατά απόφασης τριμελούς δικαστηρίου, ο φάκελος που δημιουργήθηκε, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, μαζί με ένα από τα αντίγραφα της έφεσης, διαβιβάζεται το γρηγορότερο στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο απευθύνεται η έφεση, ενώ το άλλο αντίγραφο παραμένει στο δικαστήριο που έχει εκδώσει την απόφαση. Η έφεση, μόλις περιέλθει στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο, καταχωρίζεται στο βιβλίο των ασκούμενων εφέσεων που τηρείται σ' αυτό· ο αριθμός καταχώρισης και η χρονολογία εγγραφής στο πιο πάνω βιβλίο σημειώνονται στο φάκελο, στον οποίο τοποθετούνται και όλα τα έγγραφα που αφορούν την κατ' έφεση δίκη.

4. 'Οταν οριστεί δικάσιμος, αντίγραφο της έφεσης επιδίδεται, με τη φροντίδα της γραμματείας, στον άλλο διάδικο, ο οποίος καλείται συγχρόνως να παρασταθεί κατά την ημέρα και την ώρα που έχουν οριστεί για τη συζήτηση. Η επίδοση γίνεται είκοσι πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση. (1)

5. Ο εκκαλών καλείται στη συζήτηση κατά τις διατάξεις του άρθρου 87.

6. Αν ασκηθεί ανακοπή, αναστέλλεται η εκδίκαση της έφεσης.

'Αρθρο 169.

Μεταβιβαστικό αποτέλεσμα.

Με την έφεση η υπόθεση μεταβιβάζεται στο διοικητικό εφετείο κατά το μέρος που αφορά τις αιτιάσεις κατά της πρωτόδικης απόφασης, οι οποίες προβάλλονται με αυτήν. Το δικαστήριο εξετάζει και αυτεπαγγέλτως όσα έπρεπε να κριθούν, σύμφωνα με το άρθρο 75, ως προς το νόμω βάσιμο της πράξης. (2)

'Αρθρο 170.

Πρόσθετοι λόγοι.

1. Μέσα στα όρια του προηγούμενου άρθρου, επιτρέπεται να υποβληθούν πρόσθετοι λόγοι της έφεσης με χωριστό δικόγραφο, που κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο απευθύνεται η έφεση· πάνω στο δικόγραφο αυτό συντάσσεται πράξη κατάθεσης.

2. Η κατάθεση του δικογράφου μπορεί να γίνει τουλάχιστον δεκαπέντε πλήρεις ημέρες πριν από την πρώτη δικάσιμο που έχει οριστεί· ακριβές αντίγραφο του δικογράφου αυτού επιδίδεται στον άλλο διάδικο με τη φροντίδα εκείνου που υπέβαλε τους πρόσθετους λόγους, μέσα σε τρεις ημέρες από την κατάθεσή του. (3)

3. Πρόσθετος λόγος είναι παραδεκτός, και αν ακόμη η έφεση δεν περιέχει λόγο τυπικά παραδεκτό και ορισμένο.

'Αρθρο 171.

Παράβολο της έφεσης.

1. Για να είναι παραδεκτή η έφεση εκείνου κατά του οποίου έχει εκδοθεί η πράξη, πρέπει να καταβληθεί από αυτόν, στο δημόσιο ταμείο ή στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, ως τη συζήτηση στο ακροατήριο, παράβολο ίσο προς δύο εκατοστά (2%) του ποσού του αμφισβητούμενου φόρου χωρίς τα πρόσθετα.

2. Αν ως την πρώτη συζήτηση στο ακροατήριο δεν καταβληθεί καθόλου παράβολο ή καταβληθεί ελλιπές, το δικαστή-

(1) Η παρ. 1 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 13 του ν.δ. 10/1968 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 3 του π.δ. 1075/1980.

(1) Η παρ. 4 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 14 του ν.δ. 10/1968.

(2) Το τελευταίο εδάφιο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 2 παρ. 3 του ν.δ. 4600/1966.

(3) Η παρ. 2 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 15 του ν.δ. 10/1968.

ριο, ύστερα από αίτηση του διαδίκου που εμφανίστηκε σ' αυτήν και είναι υπόχρεος να το καταβάλει, χορηγεί σ' αυτόν προθεσμία έως πέντε (5) ημέρες για να καταβάλει ή να συμπληρώσει το παράβολο και να προσκομίσει το αποδεικτικό κατάθεσής του· η προθεσμία αυτή αρχίζει από την επομένη της ημέρας κατά την οποία συζητήθηκε η υπόθεση. Αν η συζήτηση γίνει χωρίς να παρασταθεί ο υπόχρεος, το παράβολο μπορεί να καταβληθεί, και το αποδεικτικό κατάθεσής του να προσκομιστεί, μέσα σε προθεσμία πέντε (5) ημερών, που αρχίζει από την επομένη της ημέρας κατά την οποία συζητήθηκε η υπόθεση. Στην περίπτωση αυτή το παράβολο καταβάλλεται προσαυξημένο κατά πενήντα εκατοστά (50%) Αν μέσα στις παραπάνω προθεσμίες δεν καταβληθεί το παράβολο ή καταβληθεί ελλιπές ή χωρίς την οφειλόμενη προσαύξηση, η έφεση απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

3. Αν αντικείμενο της δίκης είναι η επιβολή προστίμου για παράβαση του φορολογικού νόμου, το καταβλητέο παράβολο ορίζεται ίσο προς πέντε εκατοστά (5%) του ποσού του προστίμου που όρισε η εκκαλούμενη απόφαση. Το παράβολο σε κάθε άλλη περίπτωση είναι πεντακόσιες (500) δραχμές· εξαιρούνται οι εφέσεις κατά αποφάσεων μονομελούς δικαστηρίου, οι οποίες στην περίπτωση αυτή δεν υπόκεινται σε παράβολο.

4. Αν οι εκκαλούντες είναι περισσότεροι και ευθύνονται για την εκπλήρωση της υποχρέωσης εις ολόκληρον, κατατίθεται από όλους ένα μόνο παράβολο, και αν ακόμη καθένας ασκεί ιδιαίτερη έφεση κατά της ίδιας απόφασης· αν όμως έχουν χωριστή καθένας υποχρέωση, κατατίθεται το ανάλογο στην υποχρέωσή του παράβολο ή, όπου συντρέχει περίπτωση, το πάγιο παράβολο, και όταν ακόμη ασκούν όλοι κοινή έφεση κατά της ίδιας απόφασης.

5. Αν η έφεση απορριφθεί, το παράβολο που έχει κατατεθεί περιέρχεται στο δημόσιο. Αν γίνει δεκτή στο σύνολό της, αποδίδεται στον εκκαλούντα, και αν ακόμη το δικαστήριο δεν διέταξε την απόδοσή του. Αν γίνει εν μέρει δεκτή, αποδίδεται ένα μέρος του, που καθορίζεται κατά την κρίση του δικαστηρίου.

6. Από την αρμόδια φορολογική αρχή συντάσσεται σημείωμα για το ποσό του καταβλητέου παραβόλου και στέλνεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η έφεση δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συζήτηση στο ακροατήριο· αντίγραφο του σημειώματος αυτού μπορεί να λάβει ατελώς ο διάδικος που είναι υπόχρεος για την καταβολή του. Αν το παράβολο που έχει καταβληθεί με βάση το σημείωμα αυτό είναι ελλιπές, το δικαστήριο προχωρεί στην ουσιαστική κρίση της υπόθεσης, και η διαφορά του παραβόλου, αν μεν η έφεση απορριφθεί, καταλογίζεται με την απόφαση του δικαστηρίου και βεβαιώνεται σε βάρος του υπόχρεου από την αρμόδια φορολογική αρχή, ενώ, αν γίνει εν μέρει δεκτή, συμψηφίζεται με το μέρος του παραβόλου που αποδίδεται στο φορολογούμενο, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγρ. 5 του άρθρου αυτού. (1)

Άρθρο 172.

Νέοι ισχυρισμοί.

1. Στην κατ' έφεση δίκη μπορούν να υποβληθούν, με την έφεση ή τους πρόσθετους λόγους, και νέοι πραγματικοί ισχυρισμοί, οι οποίοι να αφορούν κεφάλαια που αμφισβητήθηκαν ήδη με την προσφυγή, αν η μη υποβολή τους κατά την πρωτόδικη δίκη κρίνεται επαρκώς δικαιολογημένη.

2. Στην κατ' έφεση δίκη επιτρέπεται να γίνει επίκληση και προσαγωγή νέων αποδεικτικών μέσων, μόνο όμως για πραγματικούς ισχυρισμούς που προβάλλονται για πρώτη φορά, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο. Αυτεπαγγέλτως όμως το δευτεροβάθμιο δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει να συμπληρωθούν οι αποδείξεις, οπότε εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 95.

Άρθρο 173.

Λόγοι απαραδέκτου.

1. Έφεση που δεν ασκήθηκε εμπρόθεσμα και σύμφωνα με τις νόμιμες διατυπώσεις ή που ασκήθηκε χωρίς τις νόμιμες προϋποθέσεις, απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

2. Το δικαστήριο ερευνά και αυτεπαγγέλτως το παραδεκτό της έφεσης, και αν την κρίνει παραδεκτή, προχωρεί στην εξέταση των λόγων της.

3. Το δευτεροβάθμιο δικαστήριο κρίνει για την ορθότητα της απόφασης με βάση τους νόμους που ίσχυαν κατά την έκδοσή της, χωρίς να μπορεί να λάβει υπόψη μεταγενέστερο νόμο, εκτός αν ο νόμος αυτός έχει αναδρομική ισχύ, η οποία εκτείνεται και σε όσα έχουν κριθεί πρωτοδίκως.

Άρθρο 174.

Απόφαση.

1. Αν κριθεί βάσιμος κάποιος από τους λόγους της έφεσης, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο εξαφανίζει ή μεταρρυθμίζει, ανάλογα με την περίπτωση, την απόφαση και, αφού κρίνει περαιτέρω την υπόθεση, ακυρώνει ή τροποποιεί τη διοικητική πράξη ή απορρίπτει την προσφυγή.

2. Αν η απόφαση εξαφανιστεί λόγω αναρμοδιότητας του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, η υπόθεση παραπέμπεται στο αρμόδιο πρωτοβάθμιο δικαστήριο μόνο στην περίπτωση που αυτό δεν υπάγεται στην περιφέρεια του δικαστηρίου που δίκασε την έφεση.

3. Σε κάθε άλλη περίπτωση, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο κρατά το ίδιο την υπόθεση.

Άρθρο 175.

Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 76, το δικαστήριο που δικάζει την έφεση δεν μπορεί να καταστήσει χειρότερη τη θέση του εκκαλούντος, εκτός αν έχει ασκηθεί έφεση και από τον άλλο διάδικο.

Δ' ΤΜΗΜΑ

ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ

Άρθρο 176.

Αποφάσεις που υπόκεινται σε αναθεώρηση.

1. Σε αναθεώρηση υπόκεινται οι οριστικές αποφάσεις των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, αν δεν μπορεί πια να ασκηθεί κατ' αυτών ανακοπή ή έφεση ή δεν υπόκεινται στα ένδικα αυτά μέσα.

2. Μαζί με την οριστική θεωρείται ότι προσβάλλεται και κάθε μη οριστική απόφαση.

Άρθρο 177.

Δικαίωμα αναθεώρησης.

1. Δικαίωμα να ασκήσει αίτηση αναθεώρησης έχει ο διάδικος που ηττήθηκε εν όλω ή εν μέρει στη δίκη στην οποία έχει εκδοθεί η προσβαλλόμενη απόφαση.

2. Δεν συγχωρείται δεύτερη αίτηση αναθεώρησης από τον ίδιο διάδικο κατά της αυτής απόφασης, ως προς το ίδιο ή άλλο κεφάλαιο.

Άρθρο 178.

Λόγοι αναθεώρησης.

Η αναθεώρηση επιτρέπεται μόνο αν: α) η προσβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται σε ψευδή κατάθεση μάρτυρα, σε ψευδή έκθεση ή κατάθεση πραγματογνώμονα ή σε πλαστά ή νοθευμένα έγγραφα αν τα περιστατικά αυτά προκύπτουν από αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου, β) μετά την έκδοση της απόφασης, ο διάδικος που ζητά την αναθεώ-

(1) Το άρθρο αυτό τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 3 του ν. 221/1975.

ρηση βρήκε ή περιήλθαν στην κατοχή του κρίσιμα έγγραφα που υπήρχαν πριν από τη δίκη, δεν γνώριζε όμως ότι υπάρχουν, γ) η απόφαση που προσβάλλεται στηρίζεται σε απόφαση πολιτικού, ποινικού ή διοικητικού δικαστηρίου, η οποία έχει ανατραπεί αμετακλήτως μετά την τελευταία συζήτηση.

Άρθρο 179.

Προθεσμία.

1. Η προθεσμία για να ασκηθεί αίτηση αναθεώρησης είναι τρίμηνη και αρχίζει : α) στην περίπτωση α' του προηγούμενου άρθρου, αφότου καταστεί αμετάκλητη η απόφαση του ποινικού δικαστηρίου, β) στην περίπτωση β' του ίδιου άρθρου, αφότου αυτός που ζητά την αναθεώρηση έμαθε για την ύπαρξη των κρίσιμων εγγράφων, γ) στην περίπτωση γ' του ίδιου άρθρου, αφότου αυτός που ζητά την αναθεώρηση έμαθε για την αμετάκλητη απόφαση που θεμελιώνει την αίτησή του.

2. Αν τα γεγονότα της προηγούμενης παραγράφου έγιναν πριν από την επίδοση της απόφασης, η προθεσμία της αίτησης αναθεώρησης αρχίζει από την επίδοση αυτή.

3. Η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 167 εφαρμόζεται και στην αίτηση αναθεώρησης.

Άρθρο 180.

Δικόγραφο αναθεώρησης και πρόσθετοι λόγοι.

1. Το έγγραφο της αίτησης αναθεώρησης πρέπει να περιέχει τα στοιχεία που ορίζει το άρθρο 81 και να αναφέρει την προσβαλλόμενη απόφαση, τους λόγους για τους οποίους ζητείται η αναθεώρηση, τα γεγονότα από τα οποία προκύπτει ότι τηρήθηκε η προθεσμία, καθώς και αίτημα.

2. Πρόσθετος λόγος αναθεώρησης επιτρέπεται να υποβληθεί με χωριστό δικόγραφο, που κατατίθεται στη γραμματεία του δικαστηρίου στο οποίο απευθύνεται η αίτηση αναθεώρησης · πάνω σ' αυτό συντάσσεται έκθεση κατάθεσης.

3. Η κατάθεση του δικογράφου πρέπει να γίνει δεκαπέντε τουλάχιστον ημέρες πριν από τη δικάσιμο που έχει οριστεί· ακριβές αντίγραφο του δικογράφου αυτού επιδίδεται, με τη φροντίδα εκείνου που υπέβαλε τους πρόσθετους λόγους, στον άλλο διάδικο, μέσα σε προθεσμία οκτώ ημερών από την κατάθεσή του.

Άρθρο 181.

Παράβολο.

1. Η αίτηση αναθεώρησης την οποία άσκησε ο διάδικος κατά του οποίου έχει εκδοθεί η πράξη είναι απαράδεκτη, αν αυτός, ως τη συζήτηση στο ακροατήριο, δεν καταβάλει στο δημόσιο ταμείο παράβολο πεντακοσίων (500) δραχμών. Για τις αιτήσεις αναθεώρησης κατά αποφάσεων του μονομελούς δικαστηρίου το παράβολο ορίζεται σε εκατό (100) δραχμές.

2. Οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 171 και του άρθρου 173 εφαρμόζονται ανάλογα και στις αιτήσεις αναθεώρησης.

Άρθρο 182.

Απόφαση.

Αν κριθεί βάσιμος κάποιος από τους λόγους αναθεώρησης, εξαφανίζεται η προσβαλλόμενη απόφαση, και το δικαστήριο προχωρεί αμέσως σε νέα εξέταση της υπόθεσης μέσα στα όρια του λόγου αναθεώρησης που έγινε δεκτός.

Άρθρο 183.

Η απόφαση που εκδίδεται κατ' αναθεώρηση υπόκειται στα ίδια ένδικα μέσα, όπως και η απόφαση που αναθεωρήθηκε.

Ε' ΤΜΗΜΑ

ΑΝΑΙΡΕΣΗ

Άρθρο 184.

1. Οι αποφάσεις των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων υπόκεινται σε αναίρεση, σύμφωνα με τις διατάξεις που αφορούν το Συμβούλιο της Επικρατείας.

2. Η προθεσμία για να ασκηθεί αναίρεση από το δημόσιο, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, ορίζεται σε εξήντα (60) ημέρες, αφότου κοινοποιηθεί σ' αυτό η απόφαση κατά της οποίας στρέφεται η αναίρεση.

Η αίτηση αναίρεσης μετά την άσκησή της κοινοποιείται στον άλλο διάδικο, με τη φροντίδα εκείνου που την άσκησε, μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κατάθεσή της.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

Α' ΚΕΦΑΛΑΙΟ.

Δεύτερο άρθρο.

1. Η έναρξη της ισχύος του κώδικα που κυρώνεται με το νόμο αυτόν καθορίζεται με διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Οικονομικών και σε χρόνο που συμπίπτει με την έναρξη της καθολικής σε όλη την επικράτεια ή της μερικής σε τμήματά της λειτουργίας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων.

2. Ο κώδικας που κυρώνεται με το νόμο αυτόν εφαρμόζεται στις διοικητικές πράξεις που εκδίδονται μετά τη θέση του σε ισχύ και με τις οποίες καταλογίζεται φόρος, δασμός, τέλος ή συναφές δικαίωμα του δημοσίου ή επιβάλλεται κύρωση για παράβαση της φορολογικής νομοθεσίας, καθώς και στις φορολογικές διαφορές, που προκαλούνται σε όλη την επικράτεια εξαφορμής των πράξεων αυτών, και κατά την επίλυσή τους, είτε από τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια που τώρα συνιστώνται, είτε από τα υπάρχοντα φορολογικά δικαστήρια και τις εκδικαστικές επιτροπές που υπάρχουν ήδη, και οι οποίες διατηρούνται προσωρινά σε λειτουργία, σύμφωνα με αυτά που ορίζονται στο πέμπτο άρθρο του νόμου αυτού.

3. Με διατάγματα που εκδίδονται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Οικονομικών και γνώμη του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου Διοικητικής Δικαιοσύνης μπορεί : α) να ορίζεται ότι η εκδίκαση των φορολογικών διαφορών, ενώπιον των φορολογικών δικαστηρίων και των εκδικαστικών επιτροπών που υπάρχουν και διατηρούνται προσωρινά σε λειτουργία, καθώς και η άσκηση ένδικων μέσων κατά των αποφάσεών τους, θα διέπεται, εν όλω ή εν μέρει, από τις διαδικαστικές διατάξεις που ήδη ισχύουν και β) να ρυθμίζεται κάθε ζήτημα που σχετίζεται προς τα θέματα αυτά κατά τρόπο που να προσαρμόζεται προς τα δικαστήρια που δικαιοδοτούν.

4. Από το χρόνο της εφαρμογής του κώδικα που κυρώνεται καταργούνται όλες οι διαδικαστικές διατάξεις που ισχύουν για τις φορολογικές διαφορές, επιφυλάσσονται όμως οι ειδικές παρεκκλίσεις που καθιερώνονται με το νόμο αυτόν.

Τρίτο άρθρο.

1. Η εκδίκαση των φορολογικών υποθέσεων και διαφορών οι οποίες είναι εκκρεμείς κατά το χρόνο της έναρξης της ισχύος του κώδικα που κυρώνεται με το νόμο αυτόν, καθώς και η άσκηση ένδικων βοηθημάτων κατά των πράξεων που καταλογίζουν φόρο κτλ. και οι οποίες είχαν εκδοθεί πριν από την έναρξη της ισχύος αυτού του κώδικα, διέπονται, ωσότου εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση, από τις γενικές ή ειδικές διατάξεις που προΐσχυαν. Είναι όμως δυνατό, με διατάγματα που θα εκδίδονται σύμφωνα με αυτά που ορίζονται στην παρ. 3 του προηγούμενου άρθρου, να επεκτείνεται και σ' αυτές η εφαρμογή όλων ή ορισμένων από τις διατάξεις του κώδικα που κυρώνεται, ως προς την προδικασία και την εκδίκαση των ένδικων βοηθημάτων.

2. Τα ένδικα μέσα τα οποία προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις που ίσχυαν πριν από την έναρξη της ισχύος του κώδικα που κυρώνεται και στρέφονται κατά αποφάσεων που αφορούν φορολογικές γενικά διαφορές (στις οποίες περιλαμβάνονται και αυτές που δημιουργούνται από την άσκηση αίτησης αναθεώρησης του ν. 6098/1954), αν συνεπάγονται νέα ουσιαστική κρίση, εισάγονται στα διοικητικά εφετεία, άσχετα από το χαρακτηρισμό που δίνουν στο ένδικο μέσο οι κείμενες διατάξεις. Οι αιτήσεις των φορολογουμένων που υποβάλλονται κατά τη διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 74 του ν.δ. 3323/1955 εισάγονται, μετά την έναρξη της λειτουργίας τους, στα διοικητικά πρωτοδικεία και δικάζονται ανεκκλήτως από αυτά κατά τη διαδικασία της προσφυγής.

3. Από την έναρξη της ισχύος της φορολογικής δικονομίας, η εξώδικη λύση των φορολογικών διαφορών επιτρέπεται μόνο κατά τους ορισμούς των διατάξεων των άρθρων της 70-72 και καταργείται κάθε άλλη σχετική διάταξη. Κατ' εξαίρεση, για τις υποθέσεις φορολογίας εισοδήματος των φυσικών προσώπων, οι διατάξεις των άρθρων 70-72 της φορολογικής δικονομίας θα τεθούν σε εφαρμογή αφού περάσουν τρία έτη από τη δημοσίευση του παρόντος, ενώ διατηρούνται κατά το διάστημα αυτό σε ισχύ οι διατάξεις του άρθρου 51 του ν.δ. 3323/1955.

4. Η διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 70 της φορολογικής δικονομίας θα τεθεί σε ισχύ με διάταγμα· ωσότου εκδοθεί το διάταγμα αυτό, επιτρέπεται η εξώδικη λύση και των διαφορών που προκύπτουν από την επιβολή προστίμου ή άλλης κύρωσης για παράβαση του φορολογικού νόμου, σύμφωνα με τις λοιπές διατάξεις των άρθρων 70 - 72 της φορολογικής δικονομίας, μόνο όμως εφόσον από τις κείμενες διατάξεις προβλέπεται η κατά παρόμοιο τρόπο επίλυση τέτοιων διαφορών.

Τέταρτο άρθρο.

1. Οι διατάξεις του κώδικα φορολογικής δικονομίας που κυρώνεται με το νόμο αυτόν, οι οποίες προβλέπουν την αναθεώρηση (άρθρα 176-183), έχουν εφαρμογή και όταν πρόκειται για αποφάσεις φορολογικών δικαστηρίων και εκδικαστικών επιτροπών που λειτουργούν ήδη, οι οποίες έχουν εκδοθεί πριν από την έναρξη της ισχύος του, εφόσον όμως δεν έχει γίνει χρήση όμοιου ένδικου μέσου που τυχόν προβλεπόταν από τις διατάξεις που προΐσχυαν. Αν οι λόγοι αναθεώρησης προέκυψαν πριν από τη θέση σε ισχύ του κώδικα που κυρώνεται, η προθεσμία για την άσκησή της υπολογίζεται από τη δημοσίευση του διατάγματος που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του δεύτερου άρθρου. Η αίτηση αναθεώρησης εισάγεται προς εκδίκαση στα φορολογικά δικαστήρια ή στις εκδικαστικές επιτροπές που εξέδωσαν την απόφαση, αν αυτά διατηρούνται προσωρινά σε λειτουργία· αλλιώς, στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια που συνιστώνται στην περιφέρεια αυτή.

2. Οι προβλεπόμενες από τα άρθρα 115 - 118 του κώδικα που κυρώνεται αιτήσεις διόρθωσης ή ερμηνείας αποφάσεων φορολογικών δικαστηρίων ή εκδικαστικών επιτροπών που δικαιοδότησαν πριν από τη λειτουργία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων εισάγονται προς εκδίκαση στα ίδια δικαστήρια, εφόσον βέβαια αυτά διατηρούνται προσωρινά σε λειτουργία · αλλιώς, στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια που συνιστώνται στην περιφέρεια αυτή.

3. Η φράση «προφανώς αβάσιμη προσφυγή» που αναφέρεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 44 της φορολογικής δικονομίας, αντικαθίσταται με τη φράση «εντελώς και εκδήλως αβάσιμη προσφυγή».

4. Το έγγραφο της προσφυγής μπορεί σε κάθε περίπτωση να κατατίθεται, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 79 του κώδικα που κυρώνεται, και στη γραμματεία του δικαστηρίου ενώπιον του οποίου απευθύνεται, η οποία και είναι υποχρεωμένη να το διαβιβάζει στην αρχή που εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη, για να ενεργήσει όσα προβλέπονται από τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 82 του ίδιου κώδικα.

Β' ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Πέμπτο άρθρο.

1. Η σύσταση των διοικητικών πρωτοδικείων, σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 3 του κώδικα οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων (ν.δ. 3845/1958), ενεργείται βαθμιαία, κατά τμήματα της επικράτειας, ύστερα από ειδική κάθε φορά γνωμοδότηση της επιτροπής που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 2 του ίδιου κώδικα και προτιμώνται οι περιφέρειες που έχουν μεγαλύτερη φορολογική κίνηση. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής έχουν εφαρμογή και στα δευτεροβάθμια δικαστήρια, αν δεν είναι δυνατή η άμεση ολοκληρωτική σύστασή τους. Ωσότου συσταθούν τα νέα δικαστήρια σε κάθε περιφέρεια, εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 4 του δεύτερου άρθρου του ν.δ. 3845/1958.

2. Οι διατάξεις της παρ. 3 του δεύτερου άρθρου του ν.δ. 3845/1958, εφαρμόζονται και σε περίπτωση τμηματικής εισαγωγής και λειτουργίας των νέων τακτικών διοικητικών δικαστηρίων.

3. Οι προσφυγές κατά καταλογιστικών πράξεων για φορολογικές γενικά παραβάσεις (νομοθεσία καπνού, οινοπνεύματος, φόρων κατανάλωσης, μονοπωλίων κτλ.), αν δεν υπάγονται, λόγω τοπικής αρμοδιότητας, στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια που συνιστώνται, εκδικάζονται από τις εκδικαστικές επιτροπές ενστάσεων του νομ. διατάγματος 3323/1955, που εδρεύουν στην περιφέρεια του οργάνου που εξέδωσε την πράξη, οι οποίες και διατηρούνται προσωρινά σε λειτουργία. Κατά των αποφάσεων που εκδίδονται επιτρέπεται έφεση ενώπιον του αρμόδιου διοικητικού εφετείου ή της οικείας εκδικαστικής επιτροπής εφέσεων του ν. 5116/1931, η οποία και διατηρείται προσωρινά σε λειτουργία, ωσότου συσταθεί το δικαστήριο αυτό. Για την εκδίκαση των υποθέσεων αυτών, στην εκδικαστική επιτροπή ενστάσεων, ως τρίτο μέλος, αντί για ιδιώτη, μετέχει δημόσιος υπάλληλος, ο οποίος ορίζεται σύμφωνα με όσα ισχύουν για το δεύτερο μέλος της επιτροπής. Αν η περιφέρεια της πρωτοβάθμιας επιτροπής προσφυγών του άρθρου 99 του ν. 1165/1918, όπως αυτό ισχύει, είναι ευρύτερη από εκείνη του διοικητικού πρωτοδικείου που συνιστάται στην περιφέρεια αυτή, η αρμοδιότητα του τελευταίου επεκτείνεται προσωρινά και σε προσφυγές για τελωνειακές παραβάσεις που διαπράττονται και στην υπόλοιπη περιφέρεια της πρωτοβάθμιας επιτροπής προσφυγών, ώσπου να συσταθεί ή επεκταθεί και σ' αυτήν η δικαιοδοσία του τακτικού διοικητικού δικαστηρίου.

4. Στα διοικητικά εφετεία που συνιστώνται θα υπάγεται, αφότου λειτουργήσουν, και η εκδίκαση των εφέσεων κατά αποφάσεων των διοικητικών πρωτοδικείων και των εκδικαστικών επιτροπών της περιφέρειάς τους, που έχουν διατηρηθεί προσωρινά. Με διατάγματα που θα εκδίδονται σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην παράγραφο 3 του δεύτερου άρθρου του νόμου αυτού, μπορεί να επιτραπεί, προκειμένου για διαμερίσματα που θα καθορίζονται ειδικά με τα ίδια διατάγματα, η εκδίκαση των εφέσεων κατά των αποφάσεων που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο από τα φορολογικά δικαστήρια και τις εκδικαστικές επιτροπές εφέσεων που ήδη υπάρχουν, τα οποία και διατηρούνται προσωρινά σε λειτουργία στην ίδια ή σε άλλη έδρα, οριζόμενη με τα ίδια διατάγματα. Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής έχουν εφαρμογή και για την εκδίκαση εφέσεων κατά αποφάσεων που εκδόθηκαν πριν από την εφαρμογή του κώδικα φορολογικής δικονομίας.

5. Οι λεπτομέρειες της υπαγωγής των εκκρεμών ένδικων μέσων στα νέα δικαστήρια καθορίζονται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών.

Έκτο άρθρο.

1. Με τα διατάγματα, που εκδίδονται σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 3 του οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων, καθορίζεται και ο αριθμός των δικαστών των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων που θα συνιστώνται κάθε φορά, ο οποίος δεν θα μπορεί να υπερβεί το συνολικό κατά βαθμό αριθμό που καθορίζεται με το άρθρο 5 του οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων· επιφυλλάσσεται, πάντως, η ανακατανομή των θέσεων αυτών μεταξύ των δικαστηρίων που λειτουργούν, ανάλογα με τις υπηρεσιακές τους ανάγκες, η οποία θα γίνεται με διατάγματα που θα εκδίδονται κατά έτος.

2. Αν πρόκειται για δικαστήρια περιφερειών που έχουν μικρότερη φορολογική κίνηση, με το αρχικό διάταγμα που θα ορίζει τις θέσεις των δικαστών μπορεί να καθοριστεί αριθμός θέσεων κατώτερος από τη νόμιμη σύνθεση. Στην περίπτωση αυτή η σύνθεση του δικαστηρίου συμπληρώνεται με τη συμμετοχή δικαστών άλλων τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ή λειτουργών των πολιτικών δικαστηρίων. Οι δικαστές των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων που συμπληρώνουν τη σύνθεση ορίζονται, με τους αναπληρωτές τους, κάθε έτος, από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο Διοικητικής Δικαιοσύνης, ύστερα από ερώτημα του Υπουργού Οικονομικών. Το ερώτημα απευθύνεται προς το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο κατά το μήνα Μάιο και αφορά δωδεκάμηνο χρονικό διάστημα, που αρχίζει από τις 15 Σεπτεμβρίου. Το Συμβούλιο αποφαίνεται για το ερώτημα τουλάχιστον μέσα στο μήνα Ιούνιο, και η απόφασή του δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως μέσα σε ένα μήνα από τότε που θα εκδοθεί. Ωσότου εκδοθεί η σχετική απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου, η συμπλήρωση ενεργείται με πράξη του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας για τους εφέτες των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ή με πράξη των προέδρων των διοικητικών εφετείων για τους πρωτοδίκες των διοικητικών πρωτοδικείων της περιφέρειάς τους. Η διάταξη της παραγράφου 2 του έβδομου άρθρου του ν. 4125 ισχύει και για τους δικαστές των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων για τους οποίους έληξε το έτος της τακτικής συμμετοχής τους. Στην τριμελή σύνθεση του διοικητικού πρωτοδικείου δεν αποκλείεται να μετέχουν ένας πάρεδρος τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και ένας πάρεδρος πρωτοδικείου ή ειρηνοδίκης. (1)

3. Στο τρίτο άρθρο του ν.δ. 3845/1958, προστίθεται εδάφιο που έχει ως εξής : «Κατά τον ίδιο τρόπο μπορεί να συσταθεί και ένα διοικητικό εφετείο, ύστερα από αύξηση των οργανικών θέσεων των προέδρων και των δικαστών των διοικητικών εφετείων».

Έβδομο άρθρο.

1. Για τη συμπλήρωση της σύνθεσης κατά την παράγραφο 2 του προηγούμενου άρθρου, καθώς και για την αναπλήρωση δικαστών των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων από λειτουργούς των πολιτικών δικαστηρίων κατά την παράγραφο 4 του άρθρου 7 και την παράγραφο 3 του άρθρου 9 του κώδικα οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων, ορίζονται ειδικά, κάθε εξάμηνο, από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο, ύστερα από ερώτημα του Υπουργού Δικαιοσύνης : α) ένας ή δύο από τους πρωτοδίκες ή έμμισθους παρέδρους πρωτοδικών ή ειρηνοδίκες της κύριας έδρας ή των, κατά τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 2 του ίδιου κώδικα, άλλων εδρών κάθε διοικητικού πρωτοδικείου και β) δύο από τους εφέτες ή τους προέδρους πρωτοδικών της περιφέρειας του εφετείου. Σε περίπτωση συμπλήρωσης της σύνθεσης ή αναπλήρωσης δικαστή των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων από λειτουργό των πολιτικών δικαστηρίων, καλούνται από τον πρόεδρο του οικείου τακτικού διοικητικού δικαστηρίου να μετάσχουν στη σύνθεσή του εκείνοι που ορίστηκαν σύμφωνα με το προηγούμενο εδάφιο· σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματός τους, επιτρέπεται η συμπλήρωση ή αναπλήρωση από άλλον τέτοιο λειτουργό. Οι λόγοι συμπλήρωσης της σύνθεσης ή αναπλήρωσης δικαστή των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων κατά την παράγραφο αυτή δεν απαιτείται να αναγράφονται στην απόφαση. Ωσότου εκδοθεί η απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου, οι δικαστές που μετέχουν στη σύνθεση των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ορίζονται από τον πρόεδρο πρωτοδικών της κύριας έδρας και των λοιπών εδρών κάθε διοικητικού πρωτοδικείου και από τον πρόεδρο εφετών της έδρας κάθε διοικητικού εφετείου; ενώ, αν πρόκειται για το Διοικητικό Εφετείο Πειραιά, από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Εφετείου Αθήνας.

2. Οι λειτουργοί των πολιτικών δικαστηρίων που μετείχαν, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, στη σύνθεση του τακτικού διοικητικού δικαστηρίου, συμμετέχουν στις εργασίες του για την έκδοση αποφάσεων στις υποθέσεις που συζητήθηκαν, ακόμη και αν έληξε το εξάμηνο της τακτικής συμμετοχής τους στη σύνθεση των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων.

3. Στους λειτουργούς των πολιτικών δικαστηρίων που μετέχουν, σύμφωνα με το άρθρο αυτό, στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, παρέχεται κατά μήνα επιμίσθιο έως το ένα τρίτο των τακτικών μηνιαίων αποδοχών τους, το οποίο καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

Όγδοο άρθρο.

1. Κατά την πρώτη περίοδο λειτουργίας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και για τρία το πολύ έτη από την έναρξη της λειτουργίας τους, η προεδρία του Διοικητικού Εφετείου Αθήνας και Πειραιά, εφόσον το τελευταίο συσταθεί, ανατίθεται σε αντιπρόεδρο ή σύμβουλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι οποίοι αποσπώνται με απόφαση της ολομέλειάς του, ύστερα από ερώτημα του Υπουργού Οικονομικών. Η απόσπαση γίνεται για ένα έτος και μπορεί να παρατείνεται για δύο ακόμη έτη. Κατά το πρώτο έτος της λειτουργίας των δύο αυτών δικαστηρίων δεν συμπληρώνονται ισάριθμες θέσεις προέδρων διοικητικών εφετείων. Ο αντιπρόεδρος ή ο σύμβουλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου που αποσπώνται στο δικαστήριο της Αθήνας ασκούν καθήκοντα προϊσταμένου, αν υπάρχει σ' αυτό και άλλη θέση προέδρου.

2. Κατά την περίοδο που αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο, η προεδρία των λοιπών διοικητικών εφετείων, αν υπάρχουν κενές θέσεις προέδρων, μπορεί να ανατίθεται σε εφέτη του εφετείου της ίδιας περιφέρειας που έχει τριετή υπηρεσία στο βαθμό και ο οποίος αποσπάται με απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου, ύστερα από ερώτημα του Υπουργού Δικαιοσύνης, που προκαλείται από τον Υπουργό Οικονομικών. Η συμμετοχή του αντιπροέδρου ή του συμβούλου του Ελεγκτικού Συνεδρίου ή του εφέτη, που αποσπάται ως πρόεδρος, στη σύνθεση του δικαστηρίου, δεν θεωρείται αναπλήρωση μέλους του σε ό,τι αφορά την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 9 του οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων.

3. Οι αντιπρόεδροι ή οι σύμβουλοι του Ελεγκτικού Συνεδρίου και οι εφέτες, που αποσπώνται σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, διατηρούν όλα τα πλεονεκτήματα του βαθμού και της θέσης τους και ιδίως αυτά που αφορούν την αρχαιότητα και το δικαίωμα για προαγωγή, καθώς και για συμμετοχή σε υπηρεσιακά και άλλα συμβούλια.

4. Οι λειτουργοί του Ελεγκτικού Συνεδρίου και των πολιτικών δικαστηρίων, οποιουδήποτε βαθμού, που ασκούν καθήκοντα προέδρου διοικητικών δικαστηρίων ή δικαστών τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, υπάγονται, και ως προς

(1). Τα δεύτερο, τρίτο, τέταρτο, πέμπτο, έκτο και έβδομο εδάφια της παρ. 2 τίθενται όπως αντικαταστάθηκαν από το άρθρο 25 του ν.δ. 10/1968.

την εκτέλεση των καθηκόντων τους, στη συνήθη γι' αυτούς πειθαρχική δικαιοδοσία.

5. Κατά την πρώτη πενταετία από την ισχύ του νόμου αυτού, ο χρόνος υπηρεσίας που απαιτείται για την προαγωγή εφετών διοικητικών δικαστηρίων σε προέδρους εφετών διοικητικών δικαστηρίων περιορίζεται σε τριετία.

6. Αφότου δημοσιευτεί ο νόμος αυτός και ώσπου να αρχίσει η λειτουργία των διοικητικών εφετείων, επαναφέρονται σε ισχύ οι διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 24 του νόμου 1715/1951, ως προς τη σύνθεση του III τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου για την εκδίκαση φορολογικών διαφορών.

Ένατο άρθρο.

1. Οι καθοριζόμενες με το έκτο άρθρο θέσεις των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων που συνιστώνται κάθε φορά πληρώνονται, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 1 του προηγούμενου άρθρου, με διορισμό εκείνων που κρίνονται διοριστέοι, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 106 του κώδικα οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων, ως προς τους οποίους τηρείται η σειρά που καθορίζεται στις αποφάσεις του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου. Δικαίωμα διορισμού έχουν όσοι προκρίθηκαν, αν διαθέτουν τα νόμιμα προσόντα, κατά το χρόνο του διορισμού, και δεν είναι δυνατή η πλήρωση των θέσεων με προαγωγή δικαστών των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων που ήδη υπηρετούν.

2. Για την ενέργεια των διορισμών που προβλέπονται στην προηγούμενη παράγραφο, η προθεσμία της παραγράφου 3 του άρθρου 27 του κώδικα οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων υπολογίζεται αφότου ανακοινωθεί η απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου Διοικητικής Δικαιοσύνης, η οποία αφορά την τοποθέτηση αυτών που διορίζονται. (1)

3. Οι αιτήσεις διορισμού σε θέσεις βαθμού προέδρου πρωτοδικών διοικητικών δικαστηρίων και άνω, που υποβλήθηκαν εμπρόθεσμα στο Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο, μπορούν να κριθούν και για την κατάληψη του αμέσως κατώτερου βαθμού, αν, μέσα σε είκοσι ημέρες από τη δημοσίευση του νόμου αυτού, δεν υποβληθεί προς τον πρόεδρο του συμβουλίου αντίθετη έγγραφη δήλωση των υποψηφίων.

4. Όσοι διορίζονται σε θέση δικαστή τακτικών διοικητικών δικαστηρίων διατηρούν τα κεκτημένα, ανάλογα με το χρόνο υπηρεσίας τους στον προηγούμενο βαθμό που κατείχαν, προσόντα για την κατάληψη άλλης θέσης, εκτός από θέση δικαστή των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, και προσμετράται ο χρόνος της υπηρεσίας τους με την τελευταία τους αυτή ιδιότητα.

Δέκατο άρθρο.

1. Ωσότου αρχίσουν να λειτουργούν τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, ο διορισμός όσων πέτυχαν στο διαγωνισμό παρέδρων τακτικών διοικητικών δικαστηρίων που έγινε το 1959 μπορεί να γίνεται και χωρίς να τοποθετηθούν συγχρόνως σε ορισμένο δικαστήριο, ενώ η ισχύς του πίνακα επιτυχίας παρατείνεται για έξι μήνες από τη δημοσίευση του νόμου αυτού.

2. Οι πάρεδροι που διορίζονται κατά την προηγούμενη παράγραφο, από το διορισμό τους και ώσπου να αναλάβουν καθήκοντα στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, μπορούν να μετεκπαιδεύονται σε ειδικά φροντιστήρια, που ιδρύονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Η μετεκπαίδευση έχει ως αντικείμενο τη διδασκαλία και τις πρακτικές ασκήσεις στο φορολογικό δίκαιο και στη φορολογική δικονομία, στο συνταγματικό και διοικητικό δίκαιο, στο εμπορικό δίκαιο και στη λογιστική, καθώς και σε θέματα συναφή προς το έργο και το λειτούργημα γενικά του δικαστή των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων.

3. Η επίδοση αυτών που μετεκπαιδεύονται στα φροντιστήρια βαθμολογείται κατά τον τρόπο που θα ορίσει σχετική υπουργική απόφαση και συνεκτιμάται, μαζί με τα λοιπά υπηρεσιακά στοιχεία και την υπηρεσιακή απόδοση των παρέδρων, μόνο κατά την κρίση για τον οριστικό τους διορισμό μετά τη δοκιμαστική υπηρεσία, στην οποία υπολογίζεται και ο χρόνος της μετεκπαίδευσης.

4. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών θα οριστεί το διδακτικό προσωπικό, που προέρχεται από καθηγητές ή υφηγητές ανώτατων σχολών και από δημόσιους λειτουργούς γενικά και υπαλλήλους αρμοδιότητας του Υπουργείου Οικονομικών με τέταρτο τουλάχιστον βαθμό ή από ειδικούς επιστήμονες κύρους· θα οριστεί επίσης η αποζημίωση που θα καταβάλλεται στο διδακτικό αυτό προσωπικό και ο τρόπος γενικά της λειτουργίας των φροντιστηρίων.

5. Η φοίτηση στα φροντιστήρια, κατά την παράγραφο 2, μπορεί να συνεχιστεί και μετά την τοποθέτηση των παρέδρων, για χρόνο που θα οριστεί με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, ο χρόνος όμως αυτός δεν μπορεί να υπερβεί τους τέσσερις μήνες.

6. Στη μετεκπαίδευση που προβλέπει το άρθρο αυτό μπορούν να υποβληθούν και πάρεδροι που διορίζονται μεταγενέστερα, καθώς και πρωτοδίκες τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, οι οποίοι και ορίζονται κάθε φορά με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών· με την απόφαση αυτή καθορίζεται και ο χρόνος της φοίτησης στα φροντιστήρια.

7. Οι μετεκπαιδευόμενοι κατά τις παραγράφους 2 και 6 παίρνουν, στη διάρκεια της μετεκπαίδευσής τους, κάθε είδους αποδοχές της θέσης τους, χωρίς άλλη αποζημίωση.

Ενδέκατο άρθρο.

1. Σε όσους μπορούν, σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 105 του κώδικα οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων, να καταλάβουν θέσεις προέδρων πρωτοδικών και εφετών τακτικών διοικητικών δικαστηρίων προστίθενται και οι δικηγόροι που είναι διορισμένοι έξω από την Αθήνα και τον Πειραιά, αν έχουν, σε οποιοδήποτε πολυμελές δικαστήριο, συνολικό χρόνο δικηγορικής υπηρεσίας τουλάχιστον ίσον προς το άθροισμα του χρόνου υπηρεσίας δικηγόρου στον Άρειο Πάγο - ο οποίος χρόνος ορίζεται από τις παραπάνω παραγράφους- και του χρόνου που απαιτείται, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, για την προαγωγή του δικηγόρου στον Άρειο Πάγο. Αιτήσεις διορισμού προσώπων της κατηγορίας αυτής γίνονται δεκτές μέσα σε προθεσμία δέκα ημερών από τη δημοσίευση του νόμου αυτού.

2. Η διάταξη της παραγράφου 2 του ένατου άρθρου του ν.δ. 3845/1958, ως προς το όριο ηλικίας για τη συμμετοχή στο διαγωνισμό παρέδρων, ισχύει και για τη συμμετοχή στον πρώτο διαγωνισμό για την πρόσληψη παρέδρων τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, που θα γίνει μετά τη δημοσίευση του νόμου αυτού. Στο διαγωνισμό αυτόν επιτρέπεται να μετάσχουν και όσοι συμπλήρωσαν, ως το τέλος του έτους 1959, το 45ο έτος της ηλικίας τους.

3. Για το διορισμό, μέσα σε έξι μήνες από τη δημοσίευση του νόμου αυτού, προέδρων και δικαστών των διοικητικών πρωτοδικείων, κατά τις διατάξεις των άρθρων 104, 105 και 106 του κώδικα οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων, αρκεί το προσόν της ηλικίας να συντρέχει κατά την υποβολή της αίτησης για διορισμό, αν αυτή υποβλήθηκε εμπρόθεσμα.

Δωδέκατο άρθρο.

1. Στις περιπτώσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 2 του κώδικα οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων, αν το πρωτοδικείο που λειτουργεί

(1). Η παρ. 2 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από την παρ. 6 του άρθρου 2 του ν.δ. 4214/1961.

στην περιφέρεια του νομού δεν εδρεύει στην πρωτεύουσα αλλά σε άλλη πόλη του νομού, ως δεύτερη έδρα του τακτικού διοικητικού δικαστηρίου ορίζεται υποχρεωτικά, αντί για την πρωτεύουσα, η πόλη του νομού στην οποία εδρεύει το πρωτοδικείο.

2. Η παράγραφος 4 του άρθρου 2 του κώδικα οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων, αντικαθίσταται ως εξής :

«Με διάταγμα, που εκδίδεται κατά τον τρόπο που ορίζεται στην παράγραφο 2, μπορούν να ορίζονται ως μεταβατικές έδρες του διοικητικού πρωτοδικείου πόλεις της περιφέρειάς του που έχουν πληθυσμό πάνω από δέκα χιλιάδες κατοίκους ή πόλεις στις οποίες λειτουργεί πρωτοδικείο. Με το διάταγμα καθορίζεται και το τμήμα της περιφέρειας του δικαστηρίου, του οποίου οι υποθέσεις θα δικάζονται σε κάθε μεταβατική έδρα, χωρίς πάντως να αποκλείεται οι υποθέσεις αυτές να δικάζονται στην κύρια ή σε άλλη έδρα του δικαστηρίου που θα καθορίζεται κατά την προηγούμενη παράγραφο».

3. Οι αποφάσεις του διοικητικού πρωτοδικείου για τις υποθέσεις που συζητήθηκαν έξω από την τακτική έδρα του μπορούν να εκδίδονται και να δημοσιεύονται σ' αυτήν ή στην έδρα που εκδικάστηκαν.

Δέκατο τρίτο άρθρο.

1. Τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια μπορούν να συνεδριάζουν στις αίθουσες συνεδριάσεων των πολιτικών δικαστηρίων της τακτικής ή της μεταβατικής έδρας τους.

2. Η διάθεση των ακροατηρίων για το σκοπό αυτόν καθορίζεται κάθε φορά με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών, ύστερα από πρόταση του αρμόδιου εισαγγελέα και του προέδρου του τακτικού διοικητικού δικαστηρίου. Με τις ίδιες αποφάσεις ορίζονται οι ημέρες και οι ώρες των συνεδριάσεων των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, ώστε να μην παρεμποδίζεται η λειτουργία των πολιτικών (κοινών) δικαστηρίων.

Δέκατο τέταρτο άρθρο.

1. Η θητεία των μελών του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου Διοικητικής Δικαιοσύνης που κληρώνονται ορίζεται διετής. Οι φράσεις στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 24 του κώδικα οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων «εκάστου έτους» και «του αυτού έτους» αντικαθίστανται με τις φράσεις «εκάστου δευτέρου έτους» και «του αμέσως ακολούθου έτους», αντίστοιχα.

2. Η τελευταία περίοδος της παραγράφου 1 του άρθρου 102 του ίδιου κώδικα αντικαθίσταται ως εξής : «Η δε θητεία των κληρωθησομένων μελών, κατ' εξαίρεσιν, λήγει την 31 Δεκεμβρίου 1961».

3. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται τα σχετικά με την αποζημίωση των μελών και του γραμματέα του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου για τις πρόσθετες εργασίες που αναφέρονται στο άρθρο 106 του ίδιου κώδικα, καθώς και η αποζημίωση των μελών και του γραμματέα του ειδικού συμβουλίου η οποία προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 111 του κώδικα αυτού.

Γ' ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Δέκατο πέμπτο άρθρο.

1. Για την παρακολούθηση και τον έλεγχο της λειτουργίας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και της απονομής της φορολογικής δικαιοσύνης, καθώς και για την εκπροσώπηση της επικράτειας σ' αυτήν, τοποθετείται Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας επί της φορολογικής δικαιοσύνης, ως αρχή ανεξάρτητη από κάθε άλλη διοικητική ή δικαστική αρχή, που εποπτεύεται από τον Υπουργό Οικονομικών.

2. Ο Γενικός Επίτροπος :

α) Επαγρυπνά για την ορθή εφαρμογή της φορολογικής νομοθεσίας και λαμβάνει κάθε πρόσφορο, κατά την κρίση του, νόμιμο μέτρο.

β) Επιβλέπει και παρακολουθεί τις εργασίες όλων των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων της ουσίας, εκδίδει γενικές και ειδικές οδηγίες για τον τρόπο διεξαγωγής της υπηρεσίας τους, τις οποίες υποβάλλει στον Υπουργό Οικονομικών, και ελέγχει κάθε καθυστέρηση.

γ) Εποπτεύει τις υπηρεσίες και τα όργανα της οικονομικής επιθεώρησης γενικά, ως προς την έρευνα κάθε παραπόνου των φορολογουμένων που αφορά ενέργειες των φορολογικών οργάνων.

δ) Ασκεί εποπτεία στους δικαστές και στο προσωπικό της γραμματείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, καθώς και την πειθαρχική δικαιοδοσία την οποία έχει και ο επιθεωρητής· διατηρεί επίσης και τα λοιπά δικαιώματά του, που προβλέπονται στο άρθρο 99 του οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων.

ε) Λαμβάνει οδηγίες από τον Υπουργό Οικονομικών, δίνει εκ μέρους του οδηγίες στους αντεπιτρόπους και δέχεται αναφορές τους.

στ) Μπορεί να αναφέρεται στον Υπουργό Οικονομικών, για τις νόμιμες ενέργειες που αφορούν τη διοίκηση των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και την άσκηση της εποπτείας σ' αυτά· μπορεί επίσης να ασκεί, και ως δική του αρμοδιότητα, τις αρμοδιότητες που αναγνωρίζονται στον Υπουργό Οικονομικών από την παράγραφο 2 του άρθρου 28 του κώδικα οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων.

ζ) Δικαιούται να ενημερώνεται για τα έγγραφα κάθε υπόθεσης πριν από τη συζήτησή της, να ζητά από το τακτικό διοικητικό δικαστήριο να του υποβάλει οποιαδήποτε δικογραφία μετά την έκδοση της οριστικής απόφασης, και από τις φορολογικές αρχές να του υποβάλουν οποιοδήποτε φορολογικό φάκελο· επίσης να παραγγέλλει κάθε υπηρεσιακή έρευνα, διοικητική ανάκριση ή έκτακτη επιθεώρηση τακτικού διοικητικού δικαστηρίου ή φορολογικής αρχής, που κρίνεται από αυτόν αναγκαία, η οποία και διενεργείται από έναν από τους αντεπιτρόπους ή από δικαστή των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων ή, αν πρόκειται για φορολογικές αρχές, από οικονομικό επιθεωρητή της οικείας ειδικότητας, προκειμένου να ελεγχθεί κάθε παράβαση σε βάρος του δημοσίου ή του φορολογουμένου, η οποία προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία.

η) Μπορεί να εκδίδει γνωμοδοτήσεις για θέματα της φορολογικής νομοθεσίας και της φορολογικής δικονομίας που παρουσιάζουν γενικότερο ενδιαφέρον, και προς το σκοπό της ορθής ερμηνείας τους.

3. Αντίγραφα όλων των εκθέσεων επιθεώρησης που υποβάλλονται στον Υπουργό Οικονομικών διαβιβάζονται ταυτόχρονα και προς το Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας επί της φορολογικής δικαιοσύνης, ο οποίος και δικαιούται να ζητήσει κάθε συμπλήρωση, διευκρίνηση ή πληροφορία που κρίνεται από αυτόν αναγκαία. Με βάση τα παραπάνω και τις αντιλήψεις και πληροφορίες του, ο Γενικός Επίτροπος καταρτίζει την ετήσια γενική έκθεση για την κατάσταση των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, την πρόοδο των εργασιών τους ή τις ελλείψεις και καθυστερήσεις που παρατηρήθηκαν, καθώς και τα αίτιά τους· εκφέρει επίσης αιτιολογημένα τη γνώμη του για κάθε δικαστή των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων. Η έκθεση υποβάλλεται στον Υπουργό Οικονομικών μέσα στο μήνα Ιανουάριο κάθε έτους.

4. Ο Γενικός Επίτροπος μπορεί να εισηγείται στον Υπουργό Οικονομικών μέτρα για τη λυσιτελέστερη εφαρμογή της φορολογικής νομοθεσίας και την απονομή της φορολογικής δικαιοσύνης, καθώς και για τη βελτίωση της λειτουργίας των φορολογικών υπηρεσιών και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων.

Δέκατο έκτο άρθρο.

1. Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας επί της φορολογικής δικαιοσύνης δικαιούται να ζητήσει την αναίρεση υπέρ του νόμου κάθε απόφασης τακτικού διοικητικού δικαστηρίου, για οποιονδήποτε λόγο και χωρίς περιορισμό

προθεσμίας, ακόμη και αν η απόφαση αυτή δεν υπόκειται σε αναίρεση από μέρους των διαδίκων. Η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας για την αναίρεση αυτή δεν έχει αποτελέσματα στη σχετική υπόθεση έναντι του φορολογουμένου και του δημοσίου, εκτός αν στηρίζεται στην υπέρβαση δικαιοδοσίας ή στην έλλειψη καθ' ύλην αρμοδιότητας. Τα έγγραφα της αίτησης αναίρεσης που προβλέπονται στην παράγραφο αυτή, καθώς και τα έγγραφα της σχετικής διαδικασίας συντάσσονται ατελώς.

2. Ο Γενικός Επίτροπος δικαιούται να υποδεικνύει στα αρμόδια όργανα την άσκηση των ένδικων μέσων που επιτρέπονται κατά των αποφάσεων των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και να ελέγχει κάθε παράλειψη.

3. Ο Γενικός Επίτροπος μπορεί να παρίσταται κατά τις δημόσιες συνεδριάσεις οποιουδήποτε τακτικού διοικητικού δικαστηρίου, ακόμη και του Συμβουλίου της Επικρατείας, όταν αυτό δικάζει φορολογικές υποθέσεις, χωρίς να μετέχει στη σύνθεση του δικαστηρίου, να συμμετέχει στη συζήτηση, να απευθύνει ερωτήσεις στους διαδίκους και σε όποιον εξετάζεται και να αγορεύει στο τέλος της συζήτησης, ως εκπρόσωπος του νόμου· κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται ανάλογα οι σχετικές με τον εισαγγελέα διατάξεις των άρθρων 333, 334 και 335 του κώδικα ποινικής δικονομίας, οι διατάξεις του άρθρου 100 του οργανισμού δικαστηρίων και συμβολαιογράφων, καθώς και του άρθρου 21 του οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων.

4. Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας επί της φορολογικής δικαιοσύνης προσέρχεται στις συνεδριάσεις του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου Διοικητικής Δικαιοσύνης, ύστερα από πρόσκληση του προέδρου του, εισηγείται τα θέματα που θα συζητηθούν, εκφέρει συμβουλευτική γνώμη και αποχωρεί προτού ληφθεί απόφαση.

Δέκατο έβδομο άρθρο.

Ο Υπουργός Οικονομικών μπορεί να απευθύνεται στο Γενικό Επίτροπο για κάθε ενέργεια που αφορά συγκεκριμένη υπόθεση οποιουδήποτε τακτικού διοικητικού δικαστηρίου ή την εκτέλεση των δικαστικών καθηκόντων των δικαστών των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων.

Δέκατο όγδοο άρθρο.

(Καταργήθηκε) (1)

Δέκατο ένατο άρθρο.

(Οι παράγραφοι 1 - 3 καταργήθηκαν)(2)

4. Ο Γενικός Επίτροπος και ο αντεπίτροπος(3) υπάγονται στις διατάξεις του άρθρου 88 του Συντάγματος για τους μόνιμους δικαστικούς υπαλλήλους, ενώ ως προς την αποχώρησή τους, την πειθαρχική δικαιοδοσία, την ευθύνη λόγω κακοδικίας και την απόλυση, έχουν εφαρμογή όσα ορίζονται για τους συμβούλους της επικρατείας· ειδικά για την αποχώρησή τους λόγω ορίου ηλικίας εφαρμόζεται η διάταξη της παραγρ. 2 του άρθρου 82 του οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων. Ο Γενικός Επίτροπος και ο αντεπίτροπος(3) εξομοιώνονται προς τους δημόσιους λειτουργούς, με τους οποίους αντιστοιχούν ως προς το βαθμό, συμβαδίζουν με αυτούς ως προς την τάξη και παίρνουν το μισθό και τα επιδόματα, καθώς και κάθε άλλη οποιασδήποτε φύσης παροχή που δίνεται σ' αυτούς.

5. Ο Γενικός Επίτροπος και ο αντεπίτροπος μπορούν να μετέχουν σε συλλογικά όργανα της διοίκησης και σε υπηρεσιακά συμβούλια, στα οποία προβλέπεται η συμμετοχή των λειτουργών προς τους οποίους εξομοιώνονται· διατηρούν τα προσόντα που αναγνωρίζονται στην προηγούμενη ιδιότητά τους, καθώς και την ευχέρεια να αποκτήσουν άλλο λειτούργημα, και έχουν ανάλογη εφαρμογή, ως προς αυτούς, οι διατάξεις της παραγρ. 1 του όγδοου άρθρου του ν.δ. 3845/1958 και του άρθρου 108 του οργανισμού.

6(1).

Εικοστό άρθρο.

1. Στο Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας επί της φορολογικής δικαιοσύνης, και για τις ανάγκες της υπηρεσίας του καθώς και του αντεπιτρόπου, διατίθεται προσωπικό από υπαλλήλους της γραμματείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων. Για το σκοπό αυτόν συνιστώνται δύο θέσεις γραμματέων διοικητικών εφετείων και προσαυξάνεται ο αριθμός του υπόλοιπου προσωπικού της γραμματείας, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 6 του οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων. Η κατανομή των θέσεων αυτών γίνεται με δ/γμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Οικονομικών(2).

2. Η διάταξη του στοιχείου α' της παραγράφου 1 του άρθρου 86 του οργανισμού των φορολογικών (τακτικών διοικητικών) δικαστηρίων αντικαθίσταται με την ακόλουθη :

«α) Συμβούλιο που αποτελείται από τον αρχαιότερο αντιπρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας, από τα τρία μέλη του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου Διοικητικής Δικαιοσύνης που ορίζονται με κλήρωση και το Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας επί της φορολογικής δικαιοσύνης, οι οποίοι αναπληρώνονται από τους κατά νόμο αναπληρωτές τους». Το συμβούλιο αυτό ασκεί τις αρμοδιότητες του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου σε θέματα γενικώς του προσωπικού της γραμματείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, εκτός από τα οριζόμενα στα εδάφια β' και γ' του άρθρου 25 του οργανισμού. Ως προς το γραμματέα του συμβουλίου εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγρ. 5 του άρθρου 24 του οργανισμού.

3. Ωσότου προσληφθεί το προσωπικό της γραμματείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, καθώς και για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών, επιτρέπεται η απόσπαση στις υπηρεσίες του Γενικού Επιτρόπου, με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, έως πέντε, κατά ανώτερο όριο, υπαλλήλων της κεντρικής υπηρεσίας της γενικής διεύθυνσης φορολογίας ή των περιφερειακών φορολογικών υπηρεσιών που ανήκουν στην αρμοδιότητα της ίδιας γενικής διεύθυνσης(3).

Δ' ΚΕΦΑΛΑΙΟ.

Εικοστό πρώτο άρθρο.

1. Στα έγγραφα της διαδικασίας ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων επιβάλλονται τα παρακάτω τέλη χαρτοσήμου :

α) Προσφυγής 100.
β) Έφεσης 250.
γ) Ανακοπής 40.
δ) Αίτησης αναθεώρησης 60.
ε) Αίτησης διόρθωσης ή ερμηνείας της απόφασης 40.

---

(1),(2) Η κατάργησή τους συνάγεται από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 13-19 και 31 του ν. 1406/1983.

(3) Οι λέξεις «ο αντεπίτροπος» τέθηκαν με την παρ. 2 του άρθρου 27 του ν.δ. 10/1968.

---

(1) Καταργήθηκε από το άρθρο 27 παρ. 3 του ν.δ. 10/1968.

(2) Η παρ. 1 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 28 του ν.δ. 10/1968.

(3) Η παρ. 3 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 28 του ν.δ. 10/1968.

στ) Παρέμβασης 60.
ζ) Έκθεσης για την κατάθεση των δικογράφων των εδαφίων β' έως στ' 60.
η) Πρόσθετων λόγων 20.
θ) Υπομνημάτων 20.
ι) Αιτήσεων αναβολής της συζήτησης 40.

Τα συνεχόμενα φύλλα των πιο πάνω εγγράφων υπόκεινται σε τέλος δραχμών 10. Όλα τα λοιπά έγγραφα και γενικώς η διαδικασία έως την έκδοση και την κοινοποίηση της απόφασης δεν υπόκεινται σε κανένα τέλος.

2. Τα τέλη της προηγούμενης παραγράφου καταβάλλονται με επικόλληση κινητού επισήματος στα αντίστοιχα δικόγραφα ή με αποδεικτικό πληρωμής του δημόσιου ταμείου.

3. Οι διατάξεις της παραγρ. 1 εδαφ. δ' του άρθρου 24 του ΚΝΤΧ, όπως έχει αντικατασταθεί από το άρθρο 24 του ν. 12/1975 «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως φορολογικών και άλλων τινων συναφών διατάξεων», εφαρμόζονται και κατά τη διαδικασία ενώπιον των διοικητικών πρωτοδικείων (1).

Εικοστό δεύτερο άρθρο.

1. Αφότου αρχίσει η λειτουργία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και τεθούν σε εφαρμογή οι διατάξεις του κώδικα φορολογικής δικονομίας, όπου στην κείμενη νομοθεσία γίνεται μνεία φορολογικών δικαστηρίων και εκδικαστικών επιτροπών, νοούνται τα αντίστοιχου βαθμού δικαιοδοσίας τακτικά διοικητικά δικαστήρια, ενώ, όπου γίνεται παραπομπή στη διαδικασία ενώπιον φορολογικών δικαστηρίων ή εκδικαστικών επιτροπών που προϋπήρχαν, νοείται αυτή που ορίζεται από τον κώδικα φορολογικής δικονομίας, με εξαίρεση τις προβλεπόμενες από το νόμο αυτόν ειδικές παρεκκλίσεις. Τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, αφότου λειτουργήσουν σε κάθε περιφέρεια, ασκούν και κάθε άλλη αρμοδιότητα που έχει ανατεθεί, με ειδικές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, στα φορολογικά δικαστήρια και στις εκδικαστικές επιτροπές που ήδη υπάρχουν.

2. Πληρεξούσιοι του διαδίκου στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια μπορούν να είναι, σύμφωνα με το άρθρο 33 του κώδικα φορολογικής δικονομίας που κυρώνεται, εκτός από τους δικηγόρους, και ο σύζυγος ή η σύζυγος, ανιόντες ή κατιόντες του ή συγγενείς εξ αίματος ή κηδεστίας ως το δεύτερο βαθμό ή ομόδικος. Η υποβολή από πληρεξούσιο που παρίσταται ψευδούς δήλωσης ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου αυτής τιμωρείται κατά τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 225 του ποινικού κώδικα. Οι λεπτομέρειες της εφαρμογής του προηγούμενου εδαφίου θα καθοριστούν με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

Εικοστό τρίτο άρθρο.

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσιευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, αν δεν ορίζεται διαφορετικά σ' αυτόν.

Στον Υπουργό Δικαιοσύνης αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του διατάγματος αυτού.

Αθήνα, 24 Μαΐου 1985

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΤ. ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΥΝΟΥΓΕΡΗΣ

(1) Η παρ. 3 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 5 του ν. 221/1975.

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ